

大般涅槃经

(三十六卷：第一卷至第三卷)

北凉天竺三藏昙无讖译 梵

宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

南無本師釋迦牟尼佛

说 明

本简体注音版《大般涅槃经》（南本）电子书，是根据《乾隆大藏经》大乘涅槃部，第 0110 部，北凉天竺三藏昙无讖译梵、宋沙门慧严慧观同谢灵运再治《大般涅槃经》（36 卷）影印本校正注音的。标点符号及注音仅供参考。

为了便于读诵，本电子书按顺序每三卷合为一册，共十二册。若每天读一册，可十二天读完。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇一八年九月

目 录

起诵仪 - 1 -

 香赞 - 1 -

 开经偈 - 1 -

大般涅槃经卷第一 - 2 -

 序品第一 - 2 -

大般涅槃经卷第二 - 35 -

 纯陀品第二 - 35 -

 哀叹品第三 - 54 -

大般涅槃经卷第三 - 73 -

 长寿品第四 - 73 -

 金刚身品第五 - 93 -

 名字功德品第六 - 103 -

结诵仪 - 106 -

 补阙真言 - 106 -

 发愿文 - 106 -

 回向偈 - 107 -

 三皈依 - 107 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍熟.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāng yún gài pú sà mó hē sà
南无香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南无本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

kāi jīng jì

开经偈

(一遍)

wú shàng shēnshēnwēimiào fǎ bǎiqiānwàn jié nánzāo yù
无上甚深微妙法 百千万劫难遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我今见闻得受持 愿解如来真实义

dà bō niè pán jīng juàn dì yī
大般涅槃经卷第一

běiliángtiānzhu sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshāmén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì¹
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治¹

xù pǐn dì yī
序品第一

rú shì wǒ wén
如是我闻：

yī shí fó zài jū shī nà chéng² lì shì shēng dì ā yí luó bá
一时，佛在拘尸那城²力士生地阿夷罗跋

tí hé biānsuō luó shuāngshù jiān
提河边娑罗双树间。

ěr shí shì zūn yǔ dà bǐ qiū bā shí yì bǎiqiānrén jù qiánhòu
尔时，世尊与大比丘八十亿百千人俱，前后

wéirào èr yuè shí wǔ rì lín niè pán shí yǐ fó shén lì chū dà yīn
围绕。二月十五日临涅槃时，以佛神力，出大音

shēng qí shēngbiàn mǎn nǎi zhì yǒu dǐng suí qí lèi yīn pǔ gào zhòng
声。其声遍满乃至有顶，随其类音普告众

shēng jīn rì rú lái yīng gòng zhèng biàn zhī lián mǐn zhòng shēng
生：“今日如来、应供、正遍知，怜愍众生，

fù hù zhòng shēng dēng shì zhòng shēng rú luó hóu luó wèi zuò guī yī
覆护众生，等视众生如罗睺罗，为作归依，

wéi shì jiān shě dà jué shì zūn jiāng yù niè pán yī qiè zhòng shēng ruò yǒu
为世间舍，大觉世尊将欲涅槃，一切众生若有

suǒ yí jīn xī kě wèn wéi zuì hòu wèn
所疑，今悉可问，为最后问。”

ěr shí shì zūn yú chén zhāo shí cóng qí miàn mén fàng zhǒng³
尔时，世尊于晨朝时，从其面门放³种

¹ 大正藏：宋代沙门慧严等依泥洹经加之

² 大正藏：佛在拘尸城

³ 大正藏：放；永乐北藏：放；龙藏：施

zhǒngguāng qí míng zá sè qīng huáng chì bái bō lí
种 光，其明杂色，青、黄、赤、白、玻瓈、
mǎnǎo guāngbiànzhào cǐ sānqiān dà qiān fó zhī shì jiè nǎi zhì shí
码瑙，光遍照此三千大千佛之世界，乃至十
fāng yì fù rú shì
方亦复如是。

qí zhōngsuǒyǒu liù qù zhòngshēng yù sī guāngzhě zuì gòu
其中所有六趣众生，遇斯光者，罪垢、
fánǎo yī qièxiāochú shì zhūzhòngshēng jiàn wén shì yǐ xīn dà yōu
烦恼一切消除。是诸众生，见闻是已，心大忧
nǎo tóng shí jǔ shēng bēiháo tí kū wū hū cí fù tòng zāi
恼，同时举声，悲号啼哭：“呜呼，慈父！痛哉，
kǔ zāi jǔ shǒu pāi tóu chuīxiōng dà jiào qí zhōnghuòyǒushēn tǐ
苦哉。”举手拍头，椎胸大叫⁴，其中或有身体
zhàn lì tì qì gēng yē ěr shí dà dì zhūshān dà hǎi jiē
战栗、涕泣哽噎⁵。尔时，大地、诸山、大海皆
xī zhèndòng
悉震动。

shí zhūzhòngshēnggòngxiāngwèiyán qiě gè cái yì mò dà
时，诸众生共相谓言：“且各裁抑，莫大
chóu kǔ dānggòng jí wǎng yì jū shī chéng lì shì shēngchù zhì rú
愁苦。当共疾往诣拘尸城力士生处，至如
lái suǒ tóu miàn lǐ jìng quànqǐng rú lái mò bō niè pán zhù shì yī
来所，头面礼敬，劝请如来莫般涅槃，住世一
jié ruò jiǎn yī jié hù xiāng zhí shǒu fù zuò shì yán shì jiān xū
劫，若减一劫。”互相执手，复作是言：“世间虚
kōng zhòngshēng fú jìn bú shànzhū yè zēngzhǎngchū shì rén děng
空，众生福尽，不善诸业增长出世。仁等
jīn dāng sù wǎng sù wǎng rú lái bù jiǔ bì rù niè pán yòu zuò shì
今当速往速往，如来不久必入涅槃。”又⁶作是
yán shì jiān xū kōng shì jiān xū kōng wǒ děng cóng jīn wú yǒu jiù
言：“世间虚空，世间虚空。我等从今无有救
hù wú suǒzōngyǎng pín qióng gū lù yī dàn yuǎn lí wú shàng shì
护，无所宗仰，贫穷孤露。一旦远离无上世

⁴ 大正藏：捶胸大叫

⁵ 大正藏：咽

⁶ 大正藏：复

zūn shèyǒu yí huò dāng fù wènshéi
尊，设有疑惑，当复问谁？”

shí yǒu wú liàngzhū dà dì zǐ zūnzhě mó hē jiā zhānyán zūn
时，有无量诸大弟子，尊者摩诃迦旃延、尊
zhě bó jū luó zūnzhě yōu bō nán tuó rú shì děngzhū dà bǐ qiū
者薄拘⁷罗、尊者优波难陀，如是等诸大比丘，
yù fó guāngzhě qí shēnzhàndiào nǎi zhì dà dòng bù néng zì chí
遇佛光者，其身战掉，乃至大动不能自持，
xīn zhuó mí mèn fā shēng dà jiào shēng rú shì děngzhǒngzhǒng kǔ nǎo
心浊迷闷，发声大叫，生如是等种种苦恼。

ěr shí fù yǒu bā shí bǎiqiānzhū bǐ qiū děng jiē ā luó hàn
尔时，复有八十百千诸比丘等，皆阿罗汉，
xīn dé zì zài suǒ zuò yǐ bàn lí zhū fán nǎo tiáo fú zhū gēn rú
心得自在，所作已办，离诸烦恼，调伏诸根，如
dà lóng wáng yǒu dà wēi dé chéng jiù kōng huì dài dé jǐ lì rú zhān
大龙王有大威德，成就空慧，逮得己利，如栴
tán lín zhān tán wéi rào rú shī zǐ wáng shī zǐ wéi rào chéng jiù rú shì
檀林栴檀围绕，如师子王师子围绕，成就如是
wú liàng gōng dé yī qiè jiē shì fó zhī zhēn zǐ gè yú chén zhāo rì chū
无量功德，一切皆是佛之真子，各于晨朝日初
chū shí lí cháng zhù chù fāng yòng yáng zhī yù fó guāng míng gēng
出时，离常住处，方用杨枝，遇佛光明，更
xiāng wèi yán rén děng yí sù zǎo shù qīng jìng zuò shì yán yǐ jǔ
相谓言：“仁等宜速澡漱清净。”作是言已，举
shēn máo shù biàn tǐ xuè xiàn rú bō luó shē huā tì qì yíng mù shēng
身毛竖，遍体血现如波罗奢华，涕泣盈目，生
dà kǔ nǎo wèi yù lì yì ān lè zhòng shēng chéng jiù dà shèng dì yī
大苦恼。为欲利益安乐众生，成就大乘第一
kōng xíng xiǎn fā rú lái fāng biàn mì jiào wèi bù duàn jué zhǒng zhǒng shuō
空行，显发如来方便密教，为不断绝种种说
fǎ wèi zhū zhòng shēng tiáo fú yīn yuán gù jí zhì fó suǒ qǐ shǒu
法，为诸众生调伏因缘故，疾至佛所，稽首
fó zú rào bǎi qiān zā hé zhǎng gōng jìng què zuò yī miàn
佛足，绕百千匝，合掌恭敬，却坐一面。

ěr shí fù yǒu jū tuó luó nǚ shàn xián bǐ qiū ní yōu bō nán
尔时，复有拘陀罗女、善贤比丘尼、优波难

⁷ 大正藏：俱

tuó bǐ qiū ní hǎi yì bǐ qiū ní yǔ liù shí yì bǐ qiū ní děng yī
陀比丘尼、海意比丘尼，与六十亿比丘尼等，一
qiè yì shì dà ā luó hàn zhū lòu yǐ jìn xīn dé zì zài suǒ zuò yǐ
切亦是阿罗汉，诸漏已尽，心得自在，所作已
bàn lí zhū fán nǎo tiáo fú zhū gēn yóu rú dà lóng yǒu dà wēi dé
办，离诸烦恼，调伏诸根犹如大龙，有大威德，
chéng jiù kōng huì yì yú chén zhāo rì chū chū shí jǔ shēn máo shù
成就空慧，亦于晨朝日初出时，举身毛竖，
biàn tǐ xuè xiàn rú bō luó shē huā tì qì yíng mù shēng dà kǔ nǎo
遍体血现如波罗奢华，涕泣盈目，生大苦恼。
yì yù lì yì ān lè zhòng shēng chéng jiù dà shèng dì yī kōng xíng
亦欲利益安乐众生，成就大乘第一空行，
xiǎn fā rú lái fāng biàn mì jiào wèi bù duàn jué zhǒng zhǒng shuō fǎ wèi
显发如来方便密教，为不断绝种种说法，为
zhū zhòng shēng tiáo fú yīn yuán gù jí zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú
诸众生调伏因缘故，疾至佛所，稽首佛足，
rào bǎi qiān zā hé zhǎng gōng jìng què zuò yī miàn
绕百千匝，合掌恭敬，却坐一面。

bǐ qiū ní zhòng zhōng fù yǒu zhū bǐ qiū ní jiē shì pú sà rén
比丘尼众中复有诸比丘尼，皆是菩萨，人
zhōng zhī lóng wèi jiē shí dì ān zhù bú dòng wèi huà zhòng shēng xiàn
中之龙，位阶十地，安住不动，为化众生现
shòu nǚ shēn ér cháng xiū xí sì wú liàng xīn dé zì zài lì néng
受女身，而常修习⁸四无量心，得自在力，能
huà zuò fó
化作佛。

ěr shí fù yǒu yī héng hé shā pú sà mó hē sà rén zhōng zhī
尔时，复有一恒河沙菩萨摩诃萨，人中之
lóng wèi jiē shí dì ān zhù bú dòng fāng biàn xiàn shēn qí míng yuē
龙，位阶十地，安住不动，方便现身，其名曰：
hǎi dé pú sà wú jìn yì pú sà rú shì děng pú sà mó hē sà ér wéi
海德菩萨、无尽意菩萨，如是等菩萨摩诃萨而为
shàng shǒu qí xīn jiē xī jìng zhòng dà shèng ān zhù dà shèng shēn
上首。其心皆悉敬重大乘、安住大乘、深
jiě dà shèng ài yào dà shèng shǒu hù dà shèng shàn néng suí shùn
解大乘、爱乐大乘、守护大乘，善能随顺

⁸ 大正藏：集

yī qiè shì jiān zuò shì shì yán zhū wèi dù zhě dāng lìng dé dù yǐ
一切世间，作是誓言：“诸未度者当令得度。”已
yú guò qù wú shù jié zhōng xiū chí jìng jiè shàn chí suǒ xíng jiě wèi
于过去⁹无数劫中，修持净戒，善持所行，解未
jiě zhě shào sān bǎo zhǒng shǐ bú duàn jué yú wèi lái shì dāng
解者，绍三宝种，使不断绝；于未来世，当
zhuàn fǎ lún yǐ dà zhuāng yán ér zì zhuāng yán chéng jiù rú shì wú
转法轮，以大庄严而自庄严；成就如是无
liàng gōng dé děng guān zhòng shēng rú shì yī zǐ yì yú chén zhāo rì
量功德，等观众生如视一子。亦于晨朝日
chū chū shí yù fó guāng míng jǔ shēn máo shù biàn tǐ xuè xiàn rú
初出时，遇佛光明，举身毛竖，遍体血现如
bō luó shē huā tì qì yíng mù shēng dà kǔ nǎo yì wèi lì yì ān
波罗奢华，涕泣盈目，生大苦恼。亦为利益安
lè zhòng shēng chéng jiù dà shèng dì yī kōng xíng xiǎn fā rú lái fāng
乐众生，成就大乘第一空行，显发如来方
biàn mì jiào wèi bú duàn jué zhǒng zhǒng shuō fǎ wèi zhū zhòng shēng tiáo
便密教，为不断绝种种说法，为诸众生调
fú yīn yuán gù jí zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào bǎi qiān zā
伏因缘故，疾至佛所，稽首佛足，绕百千匝，
hé zhǎng gōng jìng què zhù¹⁰ yī miàn
合掌恭敬，却住¹⁰一面。

ěr shí fù yǒu èr héng hé shā zhū yōu pó sè shòu chí wǔ jiè
尔时，复有二恒河沙诸优婆塞，受持五戒，
wēi yí jù zú qí míng yuē wēi dé wú gòu chēng wáng yōu pó sè shàn
威仪具足。其名曰：威德无垢称王优婆塞、善
dé yōu pó sè děng ér wéi shàng shǒu shēn yào guān chá zhū duì zhì mén
德优婆塞等，而为上首。深乐观察诸对治门，
suǒ wèi kǔ lè cháng wú cháng jìng bú jìng wǒ wú
所谓：苦、乐，常、无常，净、不净，我、无
wǒ shí bù shí guī yī fēi guī yī zhòng shēng fēi zhòng
我，实、不实，归依、非归依，众生、非众
shēng héng fēi héng ān fēi ān wéi wú wéi duàn bú
生，恒、非恒，安、非安，为、无为，断、不
duàn niè pán fēi niè pán zēng shàng fēi zēng shàng cháng yào
断，涅槃、非涅槃，增上、非增上。常乐

⁹ 大正藏：世

¹⁰ 大正藏：坐

guānchá rú shì děng fǎ duì zhì zhī mén yì yù yào wén wú shàng dà
观察如是等法对治之门，亦欲乐闻无上大
shèng rú suǒ wén yǐ néng wèi tā shuō shàn chí jìng jiè kě yǎng
乘；如所闻已，能为他说。善持净戒，渴仰
dà shèng jì zì chōng zú fù néng chōng zú yú kě yǎng zhě shàn
大乘，既自充足，复能充足余渴仰者。善
néng shè qǔ wú shàng zhì huì ài yào dà shèng shǒu hù dà shèng shàn
能摄取无上智慧，爱乐大乘，守护大乘；善
néng suí shùn yī qiè shì jiān dù wèi dù zhě jiě wèi jiě zhě shào sān
能随顺一切世间，度未度者，解未解者。绍三
bǎo zhǒng shǐ bú duàn jué yú wèi lái shì dāng zhuǎn fǎ lún yǐ
宝种，使不断绝，于未来世，当转法轮，以
dà zhuāng yán ér zì zhuāng yán xīn cháng shēn wèi qīng jìng jiè xíng xī
大庄严而自庄严，心常深味清净戒行。悉
néng chéng jiù rú shì gōng dé yú zhū zhòng shēng dà bēi xīn píng
能成就如是功德，于诸众生大悲观，平
děng wú èr rú shì yī zǐ yì yú chén zhāo rì chū chū shí wèi yù
等无二，如视一子。亦于晨朝日初出时，为欲
shé pí rú lái shēn gù rén rén gè qǔ xiāng mù wàn shù zhān tán chén
阇毗如来身故，人人各取香木万束，栴檀、沈
shuǐ niú tóu zhān tán tiān mù xiāng děng shì yī yī mù wén lǐ jí fù
水、牛头栴檀、天木香等，是一一木文理及附
jiē yǒu qī bǎo wēi miào guāng míng pì rú zhǒng zhǒng zá cǎi huà shì yǐ
皆有七宝微妙光明，譬如种种杂彩画饰，以
fó lì gù yǒu shì miào sè qīng huáng chì bái wéi zhū zhòng
佛力故有是妙色，青、黄、赤、白，为诸众
shēng zhī suǒ lè jiàn zhū mù jiē yǐ zhǒng zhǒng xiāng tú yù jīn chén
生之所乐见。诸木皆以种种香涂，郁金、沈
shuǐ jí jiāo xiāng děng sǎn yǐ zhū huā ér wéi zhuāng yán yōu bō luó huā
水及胶香等，散以诸华而为庄严，优钵罗华、
jū wù tóu huā bō tóu mó huā fēn tuó lì huā
拘物头华、波头摩华、芬陀利华。

zhū xiāng mù shàng xuán wǔ sè fān róu ruǎn wēi miào yóu rú tiān
诸香木上悬五色幡，柔软微妙，犹如天
yī jiāo shē yē yī chū mó zēng cǎi shì zhū xiāng mù zài yǐ bǎo chē
衣、憍奢耶衣、刍摩缁彩。是诸香木载以宝车。

¹¹ 大正藏：分

shì zhū bǎochē chū zhǒng zhǒng guāng qīng huáng chì bái yuán
是诸宝车出种种光，青、黄、赤、白，轝
gé¹² jiē yǐ qī bǎo cè tián shì yī yī chē jià yǐ sì mǎ shì yī yī
榻¹²皆以七宝厕填。是一一车驾以驷¹³马，是一一
mǎ jùn jí rú fēng yī yī chē qián jiàn¹⁴ lì wǔ shí qī bǎo miào chuāng
马骏疾如风。一一车前建¹⁴立五十七宝妙幢，
zhēn jīn luó wǎng mí fù qí shàng yī yī bǎochē fù yǒu wǔ shí wēi miào
真金罗网弥覆其上。一一宝车复有五十微妙
bǎo gài
宝盖。

yī yī chē shàng chuí zhū huā mǎn yōu bō luó huā jū wù tóu huā
一一车上垂诸华鬘，优钵罗华、拘物头华、
bō tóu mó huā fēn tuó lì huā qí huā chún yǐ zhēn jīn wéi yè jīn
波头摩华、芬陀利华，其华纯以真金为叶、金
gāng wéi tái shì huā tái zhōng duō yǒu hēi fēng yóu jí qí zhōng huān yú
刚为台。是华台中多有黑蜂游集其中，欢娱
shòu lè yòu chū miào yīn suǒ wèi wú cháng kǔ kōng wú wǒ
受乐，又出妙音，所谓：无常、苦、空、无我。
shì yīn shēng zhōng fù shuō pú sà běn suǒ xíng dào fù yǒu zhǒng zhǒng gē
是音声 中复说菩萨本所行道。复有种种歌
wǔ jì yuè zhēng dí kōng hóu xiǎo sè gǔ chuī shì
舞、妓乐、箏、笛、箜篌、箫、瑟、鼓吹，是
yuè yīn zhōng fù chū shì yán kǔ zāi kǔ zāi shì jiān kōng xū¹⁵
乐音 中复出是言：“苦哉，苦哉。世间空虚¹⁵。”

yī yī chē qián yǒu yōu pó sāi āng sì bǎo àn shì zhū àn shàng yǒu zhǒng
一一车前有优婆塞擎四宝案，是诸案上有种
zhǒng huā yōu bō luó huā jū wù tóu huā bō tóu mó huā fēn tuó¹⁶
种华，优钵罗华、拘物头华、波头摩华、芬陀
lì huā yù jīn zhū xiāng jí yú xūn xiāng wēi miào dì yī
利华，郁金诸香及余熏香，微妙第一。

zhū yōu pó sāi wéi fó jí sēng bàn zhū shí jù zhǒng zhǒng bèi zú
诸优婆塞为佛及僧办诸食具，种种备足，

¹² 大正藏：轝辐

¹³ 大正藏：四

¹⁴ 大正藏：竖

¹⁵ 大正藏：虚空

¹⁶ 大正藏：分

jiē shì zhāntán chéshuǐ xiāng xīn bā gōng dé shuǐ zhī suǒ chéng shú
皆是栴檀、沈水、香薪、八功德水之所成熟。

qí shí gānměi yǒu liù zhǒngwèi yī kǔ èr cù sāngān sì xīn
其食甘美，有六种味：一苦，二醋，三甘，四辛，

wǔ xián liù dàn fù yǒu sān dé yī zhě qīng ruǎn èr zhě jìng
五鹹，六淡。复有三德：一者，轻软；二者，净

jié sān zhě rú fǎ zuò rú shì děng zhǒng zhǒng zhuāng yán zhì lì
洁；三者，如法。作如是等种种庄严，至力

shì shēng chù suǒ luó shuāng shù jiān
士生处娑罗双树间。

fù yǐ jīn shā biàn bù qí dì yǐ jiā líng qié yī qīn pó luó yī
复以金沙遍布其地，以迦陵伽衣、钦婆罗衣

jī zēng cǎi yī ér fù shā shàng zhōu zā biàn mǎn shí èr yóu xún wèi fó
及缯彩衣而覆沙上，周匝遍满十二由旬。为佛

jí sēng fū zhì qī bǎo shī zǐ zhī zuò qí zuò gāo dà rú xū mí shān shì
及僧敷置七宝师子之座，其座高大如须弥山，是

zhū zuò shàng jiē yǒu bǎo zhàng chuí zhū yīng luò zhū suǒ luó shù xī xuán
诸座上皆有宝帐垂诸璎珞。诸娑罗树悉悬

zhǒng zhǒng wēi miào fān gài zhǒng zhǒng hǎo xiāng yòng yǐ tú shù zhǒng
种种微妙旛盖，种种好香用以涂树，种

zhǒng míng huā yǐ sàn shù jiān
种名华以散树间。

zhū yōu pó sè gè zuò shì niàn yī qiè zhòng shēng ruò yǒu suǒ fá
诸优婆塞各作是念：“一切众生若有所乏，

yǐn shí yī fú tóu mù zhī tǐ suí qí suǒ xū jiē xī jǐ yǔ
饮食、衣服、头、目、肢¹⁷体，随其所须皆悉给与。

zuò shì shī shí lí yù chēn huì huì zhuó dú xīn wú yú sī yuàn
作是施时，离欲、瞋恚、秽浊毒心，无余思愿

qiú shì fú lè wéi zhì wú shàng qīng jìng pú tí
求世福乐，唯志无上清净菩提。”

shì yōu pó sè děng jiē yǐ ān zhù pú sà zhī dào¹⁸ fù zuò shì niàn
是优婆塞等皆已安住菩萨之道¹⁸，复作是念：

rú lái jīn zhě shòu wǒ shí yǐ dāng rù niè pán zuò shì niàn yǐ
“如来今者，受我食已，当入涅槃。”作是念已，

shēn máo jiē shù biàn tǐ xuè xiàn rú bō luó shē huā tì qì yíng mù
身毛皆竖，遍体血现如波罗奢华，涕泣盈目，

¹⁷ 大正藏：支

¹⁸ 大正藏：是优婆塞等皆已安住于菩萨道

shēng dà kǔ nǎo gè gè jī chí gòngyǎng zhī jù zài yǐ bǎochē xiāng
生大苦恼。各各赍持供养之具，载以宝车、香
mù chuángfān bǎo gài yǐn shí jí zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú
木、幢幡、宝盖、饮食，疾至佛所，稽首佛足，
yǐ qí suǒ chí gòngyǎng zhī jù gòngyǎng rú lái rào bǎiqiān zā jǔ
以其所持供养之具供养如来，绕百千匝，举
shēngháo qì āi dòngtiān dì chuī xiōng dà jiào lèi xià rú yǔ
声号泣，哀动天地，椎¹⁹胸大叫，泪下如雨。
fù xiāngwèiyán kǔ zāi rén zhě shì jiānkōng xū²⁰ shì jiānkōng
复相谓言：“苦哉，仁者！世间空虚²⁰，世间空
xū²¹。” biàn zì jǔ shēntóu rú lái qián ér bái fó yán wéi²² yuàn
虚²¹。”便自举身投如来前，而白佛言：“惟²²愿
rú lái āi shòu wǒ děng zuì hòu gòngyǎng
如来哀受我等最后供养。”

shì zūn zhī shí mò rán bú shòu rú shì sānqǐng xī jiē bù xǔ
世尊知时，默然不受。如是三请，悉皆不许。
zhūyōu pó sè bù guǒsuǒyuàn xīn huái bēi nǎo mò rán ér zhù yóu rú
诸优婆塞不果所愿，心怀悲恼，默然而住。犹如
cí fù wéiyǒu yī zǐ cù bìng mìng zhōng bìn sòng huán guī jí dà
慈父，唯有一子，卒病命终，殓送还归，极大
yōunǎo zhūyōu pó sè bēi qì ào nǎo yì fù rú shì yǐ zhū gòng jù
忧恼。诸优婆塞悲泣懊恼，亦复如是，以诸供具，
ān zhì yī chù què zài²³ yī miàn mò rán ér zuò
安置一处，却在²³一面，默然而坐。

ěr shí fù yǒusānhéng hé shā zhūyōu pó yí shòu chí wǔ jiè
尔时，复有三恒河沙诸优婆夷，受持五戒，
wēi yí jù zú qí míngyuē shòu dé yōu pó yí dé mányōu pó yí
威仪具足，其名曰：寿德优婆夷、德鬘优婆夷、
pí shè qū yōu pó yí děng bā wàn sì qiān ér wéishàngshǒu xī néng
毗舍伽优婆夷等，八万四千而为上首。悉能
kānrèn hù chí zhèng fǎ wèi dù wú liàng bǎiqiānzhòngshēng gù xiàn nǚ
堪任护持正法，为度无量百千众生故，现女

¹⁹ 大正藏：搥

²⁰ 大正藏：虚空

²¹ 大正藏：虚空

²² 大正藏：唯

²³ 大正藏：住

shēn hē zé jiā fǎ zì guān jǐ shēn rú sì dú shé shì shēn cháng wéi
身诃责家法。自观己身如四毒蛇；是身常为
wú liàng zhū chóng zhī suǒ shà shí shì shēn chòu huì tān yù yù fù shì
无量诸虫之所啖食；是身臭秽，贪欲狱缚；是
shēn kě è yóu rú sǐ gǒu shì shēn bú jìng jiǔ kǒng cháng liú shì
身可恶，犹如死狗；是身不净，九孔常流。是
shēn rú chéng xuè ròu jīn gǔ pí guǒ qí shàng shǒu
身如城，血、肉、筋、骨、皮裹其上，手、
zú yǐ wéi què dí lóu lǚ mù wéi liáo kǒng tóu wéi diàn táng xīn wáng
足以为却敌楼橹，目为寮²⁴孔，头为殿堂，心王
chǔ zhōng rú shì shēn chéng zhū fó shì zūn zhī suǒ qì shě fán fū yú
处中。如是身城，诸佛世尊之所弃舍，凡夫愚
rén cháng suǒ wèi zhuó tān yín chēn huì yú chī luó chà zhǐ zhù qí
人常所味著，贪、淫、瞋恚、愚痴罗刹止住其
zhōng shì shēn bù jiān yóu rú lú wěi yī lán shuǐ mò bā jiāo
中。是身不坚，犹如芦苇、伊兰、水沫、芭蕉
zhī shù shì shēn wú cháng niàn niàn bú zhù yóu rú diàn guāng bào
之树；是身无常，念念不住，犹如电光、暴
shuǐ huàn yán yì rú huà shuǐ suí huà suí hé shì shēn yì huài
水、幻炎；亦如画水，随画随合。是身易坏，
yóu rú hé àn lín jùn dà shù shì shēn bù jiǔ dāng wéi hú láng
犹如河岸临峻大树；是身不久，当为狐、狼、
chī xiāo diāo jiù wū què è gǒu zhī suǒ shí dàn²⁵ shéi
鷄、枭、鵂、鸱、乌、鹊、饿狗之所食啖²⁵。谁
yǒu zhì zhě dāng lè cǐ shēn nìng yǐ niú jì chéng dà hǎi shuǐ bù néng
有智者当乐此身？宁以牛迹盛大海水，不能
jù shuō shì shēn wú cháng bú jìng chòu huì nìng wán dà dì shǐ rú
具说是身无常、不净、臭秽；宁丸大地使如
zǎo děng jiàn jiàn zhuǎn xiǎo yóu tíng lì zǐ nǎi zhì wēi chén bù néng jù
枣等，渐渐转小犹葶苈子乃至微尘，不能具
shuō shì shēn guò huàn shì gù dāng shě rú qì tì tuò
说是身过患。是故当舍，如弃涕唾。

yǐ shì yīn yuán zhū yōu pó yí yǐ kōng wú xiàng wú yuàn zhī
以是因缘，诸优婆夷以空、无相、无愿之

fǎ cháng xiū qí xīn shēn yào zī shòu dà shèng jīng diǎn wén yǐ yì néng
法常修其心，深乐咨受大乘经典，闻已亦能

²⁴ 大正藏：窈

²⁵ 大正藏：噉

wèi tā yǎnshuō hù chíběnyuàn huǐ zī nǚ shēnshèn kě huànyàn
为他演说。护持本愿，毁訾²⁶女身甚可患厌、
xìng bù jiān láo xīn cháng xiū xí rú shì zhèngguān pò huàishēng sǐ
性不坚牢。心常修习²⁷如是正观，破坏生死
wú jì lún zhuǎn kě yǎng dà shèng jì zì chōng zú fù néngchōng
无际轮转，渴仰大乘，既自充足，复能充
zú yú kě yǎngzhě shēnyào dà shèng shǒu hù dà shèng suī xiàn nǚ
足余渴仰者，深乐大乘，守护大乘。虽现女
shēn shí shì pú sà shànnéng suí shùn yī qiè shì jiān dù wèi dù zhě
身，实是菩萨。善能随顺一切世间，度未度者，
jiě wèi jiě zhě shàosānbǎozhǒng shǐ bú duànjué yú wèi lái shì
解未解者。绍三宝种，使不断绝，于未来世，
dāng zhuàn fǎ lún yǐ dà zhuāngyán ér zì zhuāngyán jiān chí jìn jiè
当转法轮，以大庄严而自庄严，坚持禁戒。
jiē xī chéng jiù rú shì gōng dé yú zhū zhòngshēngshēng dà bēi xīn
皆悉成就如是功德，于诸众生大生大悲心，
píngděng wú èr rú shì yī zǐ
平等无二，如视一子。

yì yú chénzhāo rì chūchū shí gè xiāngwèiyán jīn rì yí yīng
亦于晨朝日初出时，各相谓言：“今日宜应
zhì shuāngshù jiān zhū yōu pó yí suǒ shè gòng jù bèishèng yú qián chí
至双树间。”诸优婆夷所设供具倍胜于前，持
zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào bǎiqiān zā ér bō fó yán shì
至佛所，稽首佛足，绕百千匝，而白佛言：“世
zūn wǒ děng jīn zhě wèi fó jí sēngbànzhū gòng jù wéiyuàn rú lái
尊！我等今者为佛及僧办诸供具，唯愿如来，
āi shòu wǒ gòng rú lái mò rán ér bù xǔ kě zhū yōu pó yí bù
哀受我供。”如来默然，而不许可。诸优婆夷不
guǒsuǒyuàn xīn huáichóuchàng quèzhù yī miàn
果所愿，心怀惆怅，却住²⁸一面。

ěr shí fù yǒu sì héng hé shā pí shè lí chéngzhū lí chēděng
尔时，复有四恒河沙毗舍离城诸离车等
nán nǚ dà xiǎo qī zǐ juànshǔ jí yán fú tí zhūwáng juànshǔ
男女、大小、妻子、眷属及阎浮提诸王、眷属，

²⁶ 大正藏：訾

²⁷ 大正藏：集

²⁸ 大正藏：坐

wèi qiú fǎ gù shàn xiū jiè xíng wēi yí jù zú cuī fú yì xué huài
为求法故，善修戒行，威仪具足，摧伏异学、坏
zhèng fǎ zhě chángxiāngwèiyán wǒ děngdāng yǐ jīn yín cāng kù wèi
正法者。常相谓言：“我等当以金银仓库为
lìng gān lù wú jìn zhèng fǎ shēn ào zhī zàng jiǔ zhù yú shì yuàn lìng
令甘露、无尽正法、深奥之藏久住于世，愿令
wǒ děngcháng dé xiū xué ruò yǒu fěi bàng fó zhèng fǎ zhě dāng duàn
我等常得修学。若有诽谤佛正法者，当断
qí shé fù zuò shì yuàn ruò yǒuchū jiā huǐ jìn jiè zhě wǒ dāng
其舌。”复作是愿：“若有出家毁禁戒者，我当
bà lìng huán sú cè shǐ yǒu néng shēn yào hù chí zhèng fǎ wǒ dāng
罢令还俗、策使；有能深乐护持正法，我当
jìng zhòng rú shì fù mǔ ruò yǒu zhòng sēng néng xiū zhèng fǎ wǒ dāng
敬重，如事父母；若有众僧能修正法，我当
suí xǐ lìng dé shì lì cháng yù yào wén dà shèng jīng diǎn wén yǐ
随喜，令得势力。”常欲乐闻大乘经典，闻已
yì néng wèi rén guǎng shuō jiē xī chéng jiù rú shì gōng dé qí míng yuē
亦能为人广说。皆悉成就如是功德。其名曰：
jìng wú gòu zàng lí chē zǐ jìng bú fàng yì lí chē zǐ héng shuǐ wú gòu
净无垢藏离车子、净不放逸离车子、恒水无垢
jìng dé lí chē zǐ rú shì děng gè xiāng wèi yán rén děng jīn kě sù
净德离车子，如是等各相谓言：“仁等今可速
wǎng fó suǒ
往佛所。”

suǒ bàn gòng yǎng zhǒng zhǒng jù zú yī yī lí chē gè yán bā wàn
所办供养种种具足，一一离车各严八万
sì qiān dà xiàng bā wàn sì qiān sì mǎ bǎo chē bā wàn sì qiān míng
四千大象、八万四千驷马宝车、八万四千明
yuè bǎo zhū tiān mù zhān tán chén shuǐ xīn shù zhǒng zhǒng gè
月宝珠，天木、栴檀、沈水、薪束，种种各
yǒu bā wàn sì qiān yī yī xiàng qián yǒu bǎo cháng fān gài qí gài xiǎo
有八万四千。一一象前有宝幢旛盖，其盖小
zhě zhōu zā zòng guǎng mǎn yī yóu xún fān zuì duǎn zhě cháng sān shí
者，周匝纵广满一由旬；旛最短者，长三十
èr²⁹ yóu xún bǎo cháng xià³⁰ zhě gāo bǎi yóu xún chí rú shì děng gòng
二²⁹由旬；宝幢下³⁰者，高百由旬。持如是等供

²⁹ 大正藏：三

³⁰ 大正藏：卑

yǎng zhī jù wǎng zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào bǎiqiān zā ér bó
养之具往至佛所，稽首佛足，绕百千匝，而白
fó yán shì zūn wǒ děng jīn zhě wèi fó jí sēngbànzhūgòng jù wéi
佛言：“世尊！我等今者为佛及僧办诸供具，唯
yuàn rú lái āi shòu wǒ gòng rú lái mò rán ér bù xǔ kě zhū
愿如来，哀受我供。”如来默然，而不许可。诸
lí chēděng bù guǒsuǒyuàn xīn huáichóunǎo yǐ fó shén lì qù dì qī
离车等不果所愿，心怀愁恼，以佛神力去地七
duō luó shù yú xū kōngzhōng mò rán ér zhù
多罗树，于虚空中，默然而住。

ěr shí fù yǒu wǔ héng hé shā dà chénzhǎngzhě jìngzhòng dà
尔时，复有五恒河沙大臣长者，敬重大
shèng ruò yǒu yì xuébàngzhèng fǎ zhě shì zhū rén děng lì néng cuī
乘，若有异学谤正法者，是诸人等，力能摧
fú yóu rú báo yǔ cuī zhé cǎo mù qí míngyuē rì guāngzhǎngzhě
伏，犹如雹雨摧折草木，其名曰：日光长者、
hù shì zhǎngzhě hù fǎ zhǎngzhě rú shì zhī děng ér wéishàngshǒu
护世长者、护法长者，如是之等而为上首。
suǒ shègòng jù wǔ bèi yú qián jù gòng chí wǎng yì shuāngshù jiān qǐ
所设供具五倍于前，俱共持往诣双树间，稽
shǒu fó zú rào bǎiqiān zā ér bó fó yán shì zūn wǒ děng jīn
首佛足，绕百千匝，而白佛言：“世尊！我等今
zhě wèi fó jí sēng shè zhūgòng jù wéi yuàn āi mǐn³¹ shòu wǒ děng
者为佛及僧设诸供具，唯愿哀悯³¹，受我等
gòng rú lái mò rán ér bú shòu zhī zhūzhǎngzhěděng bù guǒsuǒ
供。”如来默然，而不受之。诸长者等不果所
yuàn xīn huáichóunǎo yǐ fó shén lì qù dì qī duō luó shù yú xū
愿，心怀愁恼，以佛神力去地七多罗树，于虚
kōngzhōng mò rán ér zhù
空中，默然而住。

ěr shí fù yǒu pí shè lí wáng jí qí fū rén hòugōngjuànshǔ
尔时，复有毗舍离王及其夫人、后宫眷属
³² yán fú tí nèi suǒyǒuzhūwáng chú ā shé shì bìng jí chéng yì
，阎浮提内所有诸王，除阿阁世，并及城邑
jù luò rén mín qí míngyuē yuè wú gòuwángděng gè yán sì bīng
聚落人民。其名曰：月无垢王等，各严四兵，

³¹ 大正藏：愍

³² 大正藏：复有毗舍离王及其后宫夫人、眷属

yù wǎng fó suǒ shì yī yī wáng gè yǒu yī bǎi bā shí wàn yì rén mín
欲往佛所。是一一王，各有一百八十万亿人民
juànshǔ shì zhū chēbīng jià yǐ xiàngmǎ xiàngyǒu liù yá mǎ jí rú
眷属。是诸车兵驾以象马，象有六牙，马疾如
fēng zhuāngyángòng jù liù bèi yú qián zhū bǎo gài zhōng³³ yǒu jí
风。庄严供具六倍于前，诸宝盖中³³，有极
xiǎozhě zhōu zā zòngguǎngmǎn bā yóuxún fān jí duǎnzhě shí liù
小者，周匝纵广满八由旬；旛极短者，十六
yóuxún bǎochuáng xià zhě sān shí liù yóuxún shì zhū wángděng ān
由旬；宝幢下者，三十六由旬。是诸王等安
zhù zhèng fǎ è jiàn xié fǎ jìng zhòng dà shèng shēnyào dà shèng
住正法，恶贱邪法，敬重大乘，深乐大乘，
liánmǐn³⁴ zhòngshēngděng rú yī zǐ suǒ chí yǐn shí xiāng qì liú bù mǎn
怜悯³⁴众生等如一子。所持饮食，香气流布满
sì yóuxún yì yú chénzhāo rì chūchū shí chí shì zhǒngzhǒngshàng
四由旬。亦于晨朝日初出时，持是种种上
miàogānshàn³⁵ yì shuāngshù jiān zhì rú lái suǒ ér bō fó yán shì
妙甘膳³⁵诣双树间，至如来所，而白佛言：“世
zūn wǒ děngwèi fó jí bǐ qiū sēngshè shì gòng jù wéiyuàn rú lái āi
尊！我等为佛及比丘僧设是供具，唯愿如来哀
mǐn³⁶ shòu wǒ zuì hòugòngyǎng rú lái zhī shí yì bù xǔ kě
悯³⁶，受我最后供养。”如来知时，亦不许可。
shì zhū wángděng bù guǒ suǒ yuàn xīn huáichóunǎo quèzhù yī miàn
是诸王等不果所愿，心怀愁恼，却住一面。
ěr shí fù yǒu qī héng hé shāzhūwáng fū rén wéichú ā shé
尔时，复有七恒河沙诸王夫人，唯除阿阁
shì wáng fū rén wèi dù zhòngshēngxiànshòu nǚ shēn chángguānshēnxíng
世王夫人。为度众生现受女身，常观身行，
yǐ kōng wú xiàng wú yuàn zhī fǎ xūn xiū qí xīn qí míngyuē sān
以空、无相、无愿之法熏修其心。其名曰：三
jiè miào fū rén ài dé fū rén rú shì děngzhūwáng fū rén jiē xī
界妙夫人、爱德夫人，如是等诸王夫人。皆悉

³³ 大正藏：宝盖之中

³⁴ 大正藏：愍

³⁵ 大正藏：饍

³⁶ 大正藏：愍

ān zhù yú zhèng fǎ zhōng xiū xíng jìn jiè wēi yí jù zú lián mǐn³⁷
 安住于正法中，修行禁戒，威仪具足，怜悯³⁷
 zhòng shēng dēng rú yī zǐ gè xiāng wèi yán jīn yí sù wǎng yì shì
 众生等如一子。各相谓言：“今宜速往诣世
 zūn suǒ zhū wáng fū rén suǒ shè gòng yǎng qī bèi yú qián xiāng huā
 尊所。”诸王夫人所设供养七倍于前，香华、
 bǎo chuáng zēng cǎi fān gài shàng miào yǐn shí bǎo gài xiǎo zhě
 宝幢、缯彩、幡盖、上妙饮食，宝盖小者，
 zhōu zā zòng guǎng shí liù yóu xún fān zuì duǎn zhě sān shí liù yóu xún
 周匝纵广十六由旬；幡最短者，三十六由旬；
 bǎo chuáng xià³⁸ zhě liù shí bā yóu xún yǐn shí xiāng qì zhōu biàn liú bù
 宝幢下³⁸者，六十八由旬；饮食香气周遍流布
 mǎn bā yóu xún chí rú shì dēng gòng yǎng zhī jù wǎng rú lái suǒ
 满八由旬。持如是等供养之具，往如来所，
 qǐ shǒu fó zú rào bǎi qiān zā ér bó fó yán shì zūn wǒ děng
 稽首佛足，绕百千匝，而白佛言：“世尊！我等
 wèi fó jí bǐ qiū sēng shè shì gòng jù wéi yuàn rú lái āi mǐn³⁹ shòu wǒ
 为佛及比丘僧设是供具，唯愿如来哀悯³⁹，受我
 zuì hòu gòng yǎng rú lái zhī shí mò rán bú shòu shí zhū fū rén
 最后供养。”如来知时，默然不受。时，诸夫人
 bù guǒ suǒ yuàn xīn huái chóu nǎo zì bá tóu fà chuī xiōng dà kū
 不果所愿，心怀愁恼，自拔头发，椎⁴⁰胸大哭，
 yóu rú cí mǔ xīn sàng ài zǐ què zài⁴¹ yī miàn mò rán ér zhù⁴²
 犹如慈母新丧爱子，却在⁴¹一面，默然而住⁴²。

ěr shí fù yǒu bā héng hé shā zhū tiān nǚ děng qí míng yuē
 尔时，复有八恒河沙诸天女等，其名曰：
 guǎng mù tiān nǚ ér wéi shàng shǒu zuò rú shì yán rǔ děng zhū zǐ
 广目天女，而为上首。作如是言：“汝等诸姊，
 dì guān dì guān shì zhū rén zhòng suǒ shè zhǒng zhǒng shàng miào gòng jù
 谛观谛观，是诸人众所设种种上妙供具，
 yù gòng rú lái jí bǐ qiū sēng wǒ děng yì dāng rú shì yán shè wēi miào
 欲供如来及比丘僧。我等亦当如是严设微妙

³⁷ 大正藏：愍

³⁸ 大正藏：卑

³⁹ 大正藏：愍

⁴⁰ 大正藏：搥

⁴¹ 大正藏：住

⁴² 大正藏：坐

gòng jù gòngyǎng rú lái rú lái shòu yǐ dāng rù niè pán zhū zǐ
供具，供养如来，如来受已，当入涅槃。诸姊，
zhū fó rú lái chū shì shènnán zuì hòugòngyǎng yì fù bèi nán ruò
诸佛如来出世甚难，最后供养，亦复倍难。若
fó niè pán shì jiānkōng xū⁴³ shì zhū tiān nǚ ài yào dà shèng
佛涅槃，世间空虚⁴³。”是诸天女，爱乐大乘，
yù wén dà shèng wén yǐ yì néng wèi rén guǎng shuō kě yǎng dà shèng
欲闻大乘，闻已亦能为人广说；渴仰大乘，
jì zì chōng zú fù néng chōng zú yú kě yǎng zhě shǒu hù dà shèng
既自充足，复能充足余渴仰者；守护大乘，
ruò yǒu yì xué zēng jí dà shèng shì néng cuī miè rú báo cuī cǎo
若有异学，憎嫉大乘，势能摧灭，如雹摧草。
hù chí jiè xíng wēi yí jù zú shànnéng suí shùn yī qiè shì jiān dù
护持戒行，威仪具足，善能随顺一切世间，度
wèi dù zhě tuō wèi tuō zhě yú wèi lái shì dāng zhuàn fǎ lún shào
未度者，脱未脱者。于未来世，当转法轮，绍
sān bǎo zhǒng shǐ bú duàn jué xiū xué dà shèng yǐ dà zhuāng yán ér
三宝种，使不断绝。修学大乘，以大庄严而
zì zhuāng yán chéng jiù rú shì wú liàng gōng dé děng cí zhòng shēng rú
自庄严，成就如是无量功德，等慈众生如
shì yī zǐ yì yú chén zhāo rì chū chū shí gè qǔ zhǒng zhǒng tiān mù
视一子，亦于晨朝日初出时，各取种种天木
xiāng děng bèi yú rén jiān suǒ yǒu xiāng mù qí mù xiāng qì néng miè
香等，倍于人间所有香木，其木香气，能灭
rén zhōng zhǒng zhǒng chòu huì bái chē bái gài jià sì bái mǎ yī yī
人中种种臭秽。白车白盖，驾四白马，一一
chē shàng jiē zhāng bái zhàng qí zhàng sì biān xuán zhū jīn líng
车上，皆张白帐，其帐四边，悬诸金铃。
zhǒng zhǒng xiāng huā bǎo chuáng fān gài shàng miào gān shàn zhǒng
种种香华、宝幢、幡盖、上妙甘饴、种
zhǒng jī yuè fū shī zǐ zuò qí zuò sì zú chún gū lú lí yú qí
种妓乐敷师子座。其座四足，纯绀琉璃，于其
zuò hòu gè gè jiē yǒu qī bǎo yǐ chuáng yī yī zuò qián fù yǒu jīn
座后，各各皆有七宝倚床，一座前，复有金
jī⁴⁴ fù yǐ qī bǎo ér wéi dēng shù zhǒng zhǒng bǎo zhū yǐ wéi dēng
几⁴⁴。复以七宝而为灯树，种种宝珠以为灯

⁴³ 大正藏：虚空

⁴⁴ 大正藏：机

míng wēimiàotiānhuābiàn bù qí dì
明，微妙天华遍布其地。

shì zhūtiān nǚ shè shì gòng yǐ xīn huái āi gǎn tì lèi jiāo liú
是诸天女设是供已，心怀哀感，涕泪交流，
shēng dà kǔ nǎo yì wèi lì yì ān lè zhòngshēng chéng jiù dà shèng
生大苦恼。亦为利益安乐众生，成就大乘
dì yī kōngxíng xiǎn fā rú lái fāng biàn mì jiào yì wèi bú duànzhǒng
第一空行，显发如来方便密教，亦为不断种
zhǒngshuō fǎ wǎng yì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào bǎi qiān zā
种说法，往诣佛所，稽首佛足，绕百千匝，
ér bái fó yán shì zūn wéiyuàn rú lái āi shòu wǒ děng zuì hòugòng
而白佛言：“世尊！唯愿如来，哀受我等最后供
yǎng rú lái zhī shí mò rán bú shòu zhūtiān nǚ děng bù guǒsuǒyuàn
养。”如来知时，默然不受。诸天女等不果所愿，
xīn huáiyōunǎo quèzhù yī miàn mò rán ér zuò
心怀忧恼，却住⁴⁵一面，默然而坐。

ěr shí fù yǒu jiǔ héng hé shā zhūlóngwángděngzhù yú sì fāng
尔时，复有九恒河沙诸龙王等住于四方，
qí míngyuē hé xiū jí lóngwáng nántuólóngwáng pó nántuólóngwáng
其名曰：和修吉龙王、难陀龙王、婆难陀龙王，
ér wéishàngshǒu shì zhūlóngwáng yì yú chénzhāo rì chūchū shí
而为上首。是诸龙王，亦于晨朝日初出时，
shè zhūgòng jù bèi yú rén tiān chí zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào
设诸供具，倍于人天，持至佛所，稽首佛足，绕
bǎi qiān zā ér bái fó yán wéiyuàn rú lái āi shòu wǒ děng zuì hòu
百千匝，而白佛言：“唯愿如来，哀受我等最后
gòngyǎng rú lái zhī shí mò rán bú shòu shì zhūlóngwáng bù guǒ
供养。”如来知时，默然不受。是诸龙王不果
suǒyuàn xīn huáichóunǎo quèzuò yī miàn
所愿，心怀愁恼，却坐一面。

ěr shí fù yǒu shí héng hé shāděngzhū guǐ⁴⁶ shénwáng pí
尔时，复有十恒河沙等诸鬼⁴⁶、神王，毗
shāménwáng ér wéishàngshǒu gè xiāngwèiyán rén děng jīn zhě
沙门王而为上首，各相谓言：“仁等，今者
kě sù yì fó suǒ
可速诣佛所。”

⁴⁵ 大正藏：在

⁴⁶ 大正藏：复有十恒河沙诸鬼

shègòng jù bèi yú zhūlóng chíwǎng fó suǒ qǐ shǒu fó zú
设供具倍于诸龙，持往佛所，稽首佛足，
rào bǎiqiān zā ér bó fó yán wéiyuàn rú lái āi shòu wǒ děng zuì
绕百千匝，而白佛言：“唯愿如来，哀受我等最
hòugòngyǎng rú lái zhī shí mò rán bù xǔ shì zhū guǐwáng bù guǒ
后供养。”如来知时，默然不许。是诸鬼王不果
suǒyuàn xīn huáichóunǎo quèzuò yī miàn
所愿，心怀愁恼，却坐⁴⁷一面。

ěr shí fù yǒu èr shí héng hé shā jīn chìniǎowáng xiāngyuàn
尔时，复有二十恒河沙金翅鸟王，降怨
niǎowáng ér wéishàngshǒu fù yǒusān shí héng hé shā qián tà pó wáng
鸟王而为上首。复有三十恒河沙乾闥婆王，
nà luó dá wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu sì shí héng hé shā jīn nà luó
那罗达王而为上首。复有四十恒河沙紧那罗
wáng shànjiàn wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu wǔ shí héng hé shā mó hóu
王，善见王而为上首。复有五十恒河沙摩睺
luó qié wáng dà shànjiàn wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu liù shí héng hé
罗伽王，大善见王而为上首。复有六十恒河
shā ā xiū luó wáng shǎn pó lì wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu qī shí
沙阿修罗王，睒婆利王而为上首。复有七十
héng hé shā tuó nà pó wáng wú gòu hé shuǐ wáng bá tí dá duō wáng
恒河沙陀那婆王，无垢河水王、跋提达多王
děng ér wéishàngshǒu fù yǒu bā shí héng hé shā děng luó chà wáng⁴⁸
等而为上首。复有八十恒河沙等罗刹王，
kě wèi wáng ér wéishàngshǒu shě lí è xīn gèng bù shí rén yú yuàn
可畏王而为上首，舍离恶心，更不食人，于怨
zēngzhōngshēng cí bēi xīn qí xíngchǒulòu yǐ fó shén lì jiē xī
憎中生慈悲心，其形丑陋，以佛神力，皆悉
duānzhèng fù yǒu jiǔ shí héng hé shā shù lín shén wáng lè xiāng wáng
端正。复有九十恒河沙树林神王，乐香王
ér wéishàngshǒu fù yǒu qiān héng hé shā chí zhòu wáng dà huàn chí
而为上首。复有千恒河沙持呪王，大幻持
zhòu wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu yī yì héng hé shā tān sè guǐ mèi
呪王而为上首。复有一亿恒河沙贪色鬼魅，

⁴⁷ 大正藏：坐；永乐北藏：生；龙藏：住

⁴⁸ 大正藏：复有八十恒河沙罗刹王

shànjiàn wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu bǎi yì héng hé shā tiān zhū yín
善见王而为上首。复有百亿恒河沙天诸淫⁴⁹
nǚ tiān lán pó nǚ yù pó shī nǚ dì lù zhān nǚ pí shè qū
女，天蓝婆女⁵⁰、郁婆尸女、帝路沾女、毗舍佉
nǚ ér wéishàngshǒu fù yǒu qiān yì héng hé shā děng zhū guǐ wáng bái
女而为上首。复有千亿恒河沙等⁵¹诸鬼王，白
shī wáng ér wéishàngshǒu fù yǒu shí wàn yì héng hé shā děng zhū tiān zǐ
湿王而为上首。复有十万亿恒河沙等诸天子
jí zhū tiān wáng sì tiān wáng děng fù yǒu shí wàn yì héng hé shā děng
及诸天王、四天王等。复有十万亿恒河沙等
sì fāng fēng shén chuī zhū shù shàng shí fēi shí huā sǎn shuāng shù jiān
四方风神，吹诸树上时非时华散双树间。
fù yǒu shí wàn yì héng hé shā zhǔ yún yǔ shén jiē zuò shì niàn
复有十万亿恒河沙主云雨神，皆作是念：
rú lái niè pán fén shēn zhī shí wǒ dāng zhù yǔ lìng huǒ shí miè zhòng
“如来涅槃焚身之时，我当注雨令火时灭，众
zhōng rè mēn wèi zuò qīng liáng
中热闷，为作清凉。”
fù yǒu èr shí héng hé shā dà xiāng xiàng wáng luó hóu xiàng wáng
复有二十恒河沙大香象王，罗睺象王、
jīn sè xiàng wáng gān wèi xiàng wáng gān yǎn xiàng wáng yù xiāng xiàng
金色象王、甘味象王、紺眼⁵²象王、欲香象
wáng děng ér wéishàngshǒu jìng zhòng dà shèng ài yào dà shèng zhī
王等而为上首，敬重大乘，爱乐大乘，知
fó bù jiǔ dāng bō niè pán gè gè bá qǔ wú liàng wú biān zhū miào lián
佛不久当般涅槃，各各拔取无量无边诸妙莲
huā lái zhì fó suǒ tóu miàn lǐ fó què zhù yī miàn
华来至佛所，头面礼佛，却住一面。
fù yǒu èr shí héng hé shā děng shī zǐ shòu wáng shī zǐ hóu wáng
复有二十恒河沙等师子兽王，师子吼王
ér wéishàngshǒu shī yǔ yī qiè zhòng shēng wú wèi chí zhū huā guǒ
而为上首，施与一切众生无畏，持诸华果⁵³，

⁴⁹ 大正藏：娑

⁵⁰ 大正藏：蓝婆女

⁵¹ 大正藏：等；永乐北藏：地；龙藏：地

⁵² 大正藏：睺

⁵³ 大正藏：菓

lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú quèzhù yī miàn
来至佛所，稽首佛足，却住一面。

fù yǒu èr shí héng hé shāděngzhū fēi niǎowáng fú yàn yuān
复有二十恒河沙等诸飞鸟王，鳧、雁、鸳鸯

yāng kǒngquèzhūniǎo qián tà pó niǎo jiā lán tuó niǎo qú yù⁵⁴
鸯、孔雀诸鸟、乾闥婆鸟、迦兰陀鸟、鸚鵒⁵⁴、

yīng wǔ jù chì luó niǎo pó xī qié niǎo jiā líng pín qié niǎo qí pó
鸚鹉、俱翅罗鸟、婆耆伽鸟、迦陵频伽鸟、耆婆

qí pó niǎo rú shì děngzhūniǎo chí zhū huāguǒ⁵⁵ lái zhì fó suǒ
耆婆鸟，如是等诸鸟，持诸华果⁵⁵，来至佛所，

qǐ shǒu fó zú quèzhù yī miàn
稽首佛足，却住一面。

fù yǒu èr shí héng hé shāděngshuǐ niú niú yángwǎng zhì fó suǒ
复有二十恒河沙等水牛、牛、羊往至佛所，

chūmiàoxiāng rǔ qí rǔ liú mǎn jū shī nà chéngsuǒyǒugōukēng sè
出妙香乳。其乳流满拘尸那城所有沟坑，色、

xiāng měiwèi xī jiē jù zú chéng shì shì yǐ quèzhù yī miàn
香、美味悉皆具足。成是事已，却住一面。

fù yǒu èr shí héng hé shāděng sì tiān xià zhōngzhūshénxiānrén
复有二十恒河沙等四天下中诸神仙人，

rěn rǔ xiānděng ér wéishàngshǒu chí zhū xiānghuā⁵⁶ jí zhū gānguǒ⁵⁷ lái
忍辱仙等而为上首，持诸香华⁵⁶及诸甘果⁵⁷来

yì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào fó sān zā ér bó fó yán wéi
诣佛所，稽首佛足，绕佛三匝，而白佛言：“唯

yuàn shì zūn āi shòu wǒ děng zuì hòugòngyǎng rú lái zhī shí mò
愿世尊，哀受我等最后供养。”如来知时，默

rán bù xǔ shí zhūxiānrén bù guǒsuǒyuàn xīn huáichóunǎo què
然不许。时，诸仙人不果所愿，心怀愁恼，却

zuò⁵⁸ yī miàn
坐⁵⁸一面。

yán fú tí zhōng yī qiè fēngwáng miào yīn fēngwáng ér wéishàng
阎浮提中一切蜂王，妙音蜂王而为上

⁵⁴ 大正藏：鸚鵒

⁵⁵ 大正藏：菓

⁵⁶ 大正藏：香花；永乐北藏：华香；龙藏：华香

⁵⁷ 大正藏：菓

⁵⁸ 大正藏：住

shǒu chí zhǒng zhǒng huā lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú rào fó yī
首，持种种华，来诣佛所，稽首佛足，绕佛一
zā què zhù yī miàn
匝，却住一面。

ěr shí yán fú tí zhōng bǐ qiū bǐ qiū ní yī qiè jiē jí wéi
尔时，阎浮提中比丘、比丘尼一切皆集，唯
chú zūn zhě mó hē jiā shè ā nán èr zhòng
除尊者摩诃迦叶、阿难二众。

fù yǒu wú liàng ā sēng qí héng hé shā děng shì jiè zhōng jiān jí
复有无量阿僧祇恒河沙等世界中间及
yán fú tí suǒ yǒu zhū shān xū mí shān wáng ér wéi shàng shǒu qí shān
阎浮提所有诸山，须弥山王而为上首。其山
zhuāng yán cóng lín wěng wèi zhī yè màoshèng yīn bì rì guāng
庄严，丛林蓊蔚⁵⁹，枝叶茂盛，荫蔽日光，

zhǒng zhǒng miào huā zhōu biàn yán shì lóng quán liú shuǐ qīng jìng xiāng jié
种种妙华周遍严饰，龙泉流水清净香洁。
zhū tiān lóng shén qián tà pó ā xiū luó jiā lóu luó jǐn nà
诸天、龙、神、乾闥婆、阿修罗、迦楼罗、紧那
luó mó hóu luó qié shén xiān zhòu shù zuò chāng jì yuè rú shì děng
罗、摩睺罗伽、神仙呪术、作倡妓乐，如是等
zhòng mí mǎn qí zhōng shì zhū shān shén yì lái zhì fó qǐ shǒu fó
众，弥满其中。是诸山神亦来诣佛，稽首佛
zú què zhù yī miàn
足，却住一面。

fù yǒu ā sēng qí héng hé shā děng sì dà hǎi shén jí zhū hé shén
复有阿僧祇恒河沙等四大海神及诸河神，
yǒu dà wēi dé jù dà shén zú suǒ shè gòng yǎng bèi shèng yú qián zhū
有大威德，具大神足，所设供养倍胜于前。诸
shén shēng guāng jì yuè dēng míng xī bì rì yuè lìng bú fù xiàn yǐ
神身光、妓乐灯明悉蔽日月，令不复现，以
zhān pó huā sǎn xī lián hé lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú què zhù yī
占婆华散熙连河，来至佛所，稽首佛足，却住一
miàn
面。

ěr shí jū shī nà chéng suō luó shù lín qí lín biàn bái yóu
尔时，拘尸那城娑罗树林，其林变白，犹

⁵⁹ 大正藏：郁

rú bái hè yú xū kōngzhōng zì rán ér yǒu qī bǎotáng gé diāowén⁶⁰
如白鹤。于虚空中自然而有七宝堂阁，雕文、
kè lòu qǐ shì fēnmíng zhōu zā lán shǔnzhòngbǎo zá cè táng xià duō
刻镂、绮饰分明，周匝栏楯众宝杂厕。堂下多
yǒu liú quán yù chí shàngmiàoliánhuā mí mǎn qí zhōng yóu rú běifāng
有流泉浴池，上妙莲华弥满其中，犹如北方
yù dānyuèguó yì rú dāo lì huān xǐ zhī yuán ěr shí suō luó shù
郁单越国，亦如忉利欢喜之园。尔时，娑罗树
lín zhōngjiānzhǒngzhǒngzhuāngyán shèn kě ài lè yì fù rú shì
林中间种种庄严，甚可爱乐，亦复如是。
shì zhūtiān rén ā xiū luó děng xián dǔ rú lái niè pán zhī xiàng
是诸天、人、阿修罗等，咸睹如来涅槃之相，
jiē xī bēigǎn chóuyōu bú lè
皆悉悲感，愁忧不乐。

ěr shí sì tiānwáng shì tí huán yīn gè xiāngwèiyán rǔ děng
尔时，四天王释提桓因各相谓言：“汝等
guāncházhūtiān shì rén jí ā xiū luó dà shè gòngyǎng yù yú zuì hòu
观察诸天世人及阿修罗大设供养，欲于最后
gòngyǎng rú lái wǒ děng yì dāng rú shì gòngyǎng ruò wǒ zuì hòu dé
供养如来。我等亦当如是供养。若我最后得
gòngyǎngzhě tán bō luó mì zé wèichéng jiù mǎn zú bù nán ěr shí
供养者，檀波罗蜜则为成就满足不难。”尔时，
sì tiānwángsuǒ shè gòngyǎng bèi shèng yú qián chí màn tuó luó huā mó
四天王所设供养倍胜于前，持曼陀罗华、摩
hē màn tuó luó huā jiā zhǐ lóu qié huā mó hē jiā zhǐ lóu qié huā màn
诃曼陀罗华、迦枳楼伽华、摩诃迦枳楼伽华、曼
shū shā huā mó hē màn shū shā huā sànduō ní jiā huā mó hē sànduō
殊沙华、摩诃曼殊沙华、散多尼伽华、摩诃散多
ní jiā huā ài lè huā dà ài lè huā pǔ xián huā dà pǔ xián huā
尼伽华、爱乐华、大爱乐华、普贤华、大普贤华、
shí huā dà shí huā xiāng chéng huā dà xiāng chéng huā huān xǐ huā
时华、大时华、香城华、大香城华、欢喜华、
dà huān xǐ huā fā yù huā dà fā yù huā xiāng zuì huā dà xiāng
大欢喜华、发欲华、大发欲华、香醉华、大香
zuì huā pǔ xiāng huā dà pǔ xiāng huā tiān jīn yè huā lóng huā
醉华、普香华、大普香华、天金叶华、龙华、

⁶⁰ 大正藏：雕纹

bō lì zhì duō shù huā jū pí⁶¹ luó shù huā fù chí zhǒng zhǒng shàng
波利质多树华、拘毗⁶¹罗树华，复持种种上
miào gān shàn⁶² lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú shì zhū tiān rén suǒ yǒu
妙甘膳⁶²来至佛所，稽首佛足。是诸天人，所有
guāng míng néng fù rì yuè lìng bú fù xiàn yǐ shì gòng jù yù gòng
光明能覆日月，令不复现，以是供具，欲供
yǎng fó rú lái zhī shí mò rán bú shòu ěr shí zhū tiān bù guǒ suǒ
养佛。如来知时，默然不受。尔时，诸天不果所
yuàn chóu yōu kǔ nǎo què zhù yī miàn
愿，愁忧苦恼，却住一面。

ěr shí shì tí huán yīn jí sān shí sān tiān shè zhū gòng jù yì bèi
尔时，释提桓因及三十三天设诸供具亦倍
shèng qián jí suǒ chí huā yì fù rú shì xiāng qì wēi miào shèn kě
胜前，及所持华亦复如是，香气微妙，甚可
ài lè chí dé shèng táng bìng zhū xiǎo táng lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó
爱乐，持得胜堂并诸小堂，来至佛所，稽首佛
zú ér bō fó yán shì zūn wǒ děng shēn lè ài hù dà shèng
足，而白佛言：“世尊！我等深乐、爱护大乘，
wéi yuàn rú lái āi shòu wǒ shí rú lái zhī shí mò rán bú shòu
唯愿如来，哀受我食。”如来知时，默然不受。
shí zhū shì tiān bù guǒ suǒ yuàn xīn huái chóu nǎo què zhù yī miàn
时，诸释天不果所愿，心怀愁恼，却住一面。

nǎi zhì dì liù tiān suǒ shè gòng yǎng zhǎn zhuǎn shèng qián bǎo
乃至第六天，所设供养展转胜前，宝
chuáng fān gài bǎo gài xiǎo zhě fù sì tiān xià fān⁶³ zuì duǎn zhě zhōu
幢、幡盖、宝盖小者覆四天下，幡⁶³最短者周
wéi sì hǎi chuáng zuì xià⁶⁴ zhě zhì zì zài tiān wēi fēng chuī fān⁶⁵ chū
围四海，幢最下⁶⁴者至自在天，微风吹幡⁶⁵出
miào yīn shēng chí shàng gān shàn⁶⁶ lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú bō
妙音声，持上甘膳⁶⁶来诣佛所，稽首佛足，白
fó yán shì zūn wéi yuàn rú lái āi shòu wǒ děng zuì hòu gòng yǎng
佛言：“世尊！唯愿如来，哀受我等最后供养。”

⁶¹ 大正藏：毘

⁶² 大正藏：饍

⁶³ 大正藏：幡

⁶⁴ 大正藏：卑

⁶⁵ 大正藏：幢

⁶⁶ 大正藏：饍

rú lái zhī shí mò rán bú shòu shì zhū tiānděng bù guǒ suǒ yuàn
如来知时，默然不受。是诸天等，不果所愿，
xīn huáichóunǎo quèzhù yī miàn
心怀愁恼，却住一面。

shàng zhì yǒudǐng qí yú fànzhòng yī qiè lái jí ěr shí
上至有顶，其余梵众，一切来集。尔时，
dà fàn tiānwáng jí yú fànzhòng fàngshēnguāngmíngbiàn sì tiān xià yù
大梵天王及余梵众，放身光明遍四天下，欲
jiè rén tiān rì yuèguāngmíng xī bú fù xiàn chí zhū bǎochuáng zēng
界人天日月光明，悉不复现。持诸宝幢、缯
cǎi fān gài fān jí duǎnzhě xuán yú fàngōng zhì suō luó shù jiān
彩、幡盖，幡极短者，悬于梵宫至娑罗树间，
lái yì fó suǒ qǐ shǒu fó zú bó fó yán shì zūn wéiyuàn rú
来诣佛所，稽首佛足，白佛言：“世尊！唯愿如
lái āi shòu wǒ děng zuì hòugòngyǎng rú lái zhī shí mò rán bú
来，哀受我等最后供养。”如来知时，默然不
shòu ěr shí zhū fàn bù guǒ suǒ yuàn xīn huáichóunǎo quèzhù yī
受。尔时，诸梵不果所愿，心怀愁恼，却住一
miàn
面。

ěr shí pí mó zhì duō ā xiū luó wáng yǔ wú liàng ā xiū luó dà
尔时，毗摩质多阿修罗王与无量阿修罗大
juànshǔ jù shēnzhūguāngmíngshèng yú fàn tiān chí zhū bǎochuáng
眷属俱，身诸光明胜于梵天，持诸宝幢、
zēng cǎi fān gài qí gài xiǎozhě fù qiān shì jiè shàngmiào gānshàn
缯彩、幡盖，其盖小者覆千世界，上妙甘膳
67 lái yì fó suǒ qǐ shǒu fó zú ér bó fó yán wéiyuàn rú lái
来诣佛所，稽首佛足，而白佛言：“唯愿如来，
āi shòu wǒ děng zuì hòugòngyǎng rú lái zhī shí mò rán bú shòu
哀受我等最后供养。”如来知时，默然不受。
zhū ā xiū luó bù guǒ suǒ yuàn xīn huáichóunǎo quèzhù yī miàn
诸阿修罗不果所愿，心怀愁恼，却住一面。

ěr shí yù jiè mówáng bō xún yǔ qí juànshǔ zhū tiān cǎi nǚ
尔时，欲界魔王波旬与其眷属、诸天婬女、
wú liàng wú biān ā sēng qí zhòng kāi dì yù mén shī qīng jìng 68 shuǐ
无量无边阿僧祇众，开地狱门，施清净水，

67 大正藏：饌

68 大正藏：冷

yīn ér gào yuē rǔ děng jīn zhě wú suǒ néng wéi wéi dāng zhuān niàn
因而告曰：“汝等今者，无所能为，唯当专念
rú lái yīng gòng⁶⁹ zhèng biàn zhī jiàn lì zuì hòu suí xǐ gòng yǎng
如来、应供⁶⁹、正遍知，建立最后随喜供养，
dāng lìng rǔ děng cháng yè huò ān shí mó bō xún yú dì yù zhōng
当令汝等长夜获安。”时，魔波旬于地狱中，
xī chú dāo jiàn wú liàng kǔ dú chì rán yàn huǒ zhù yǔ miè zhī yǐ
悉除刀、剑、无量苦毒，炽然焰火注雨灭之。以
fó shén lì fù fā shì xīn lìng zhū juàn shǔ jiē shě dāo jiàn gōng
佛神力复发是心：“令诸眷属皆舍刀、剑、弓、
nǚ kǎi zhàng máo shuò⁷⁰ cháng gōu jīn chuí yuè fǔ dòu
弩、铠、仗、矛稍⁷⁰、长钩、金椎、钺斧、鬪
lún juàn suǒ suǒ chí gòng yǎng bèi shèng yī qiè rén tiān suǒ shè qí
轮、羂索。”所持供养倍胜一切人天所设，其
gài xiǎo zhě fù zhōng qiān jiè lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú ér bái
盖小者覆中千界，来至佛所，稽首佛足，而白
fó yán wǒ děng jīn zhě ài yào dà shèng shǒu hù dà shèng shì zūn
佛言：“我等今者爱乐大乘，守护大乘。世尊！
ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén wéi gòng yǎng gù wèi bù wèi gù wèi
若有善男子、善女人为供养故、为怖畏故、为
kuáng tā gù wèi cái lì gù wèi suí tā gù shòu shì dà shèng huò
谤他故、为财利故、为随他故，受是大乘，或
zhēn huò wěi wǒ děng ěr shí dāng wéi shì rén chú miè bù wèi shuō
真，或伪，我等尔时，当为是人除灭怖畏，说
rú shì zhòu
如是呪：

chà zhǐ zhà zhà luó chà zhǐ lú hē lì mó hē lú hē
“‘佉枳 咤咤罗佉枳 卢呵隶 摩诃卢呵
lì ā luó zhē luó duō luó suō⁷¹ hē
隶 阿罗 遮罗 多罗 𑖦⁷¹呵’

shì zhòu néng lìng zhū shī xīn zhě bù wèi zhě shuō fǎ zhě
“是呪能令诸失心者、怖畏者、说法者、
bú duàn zhèng fǎ zhě wéi fú wài dào gù hù jǐ shēn gù hù zhèng
不断正法者，为伏外道故、护己身故、护正

⁶⁹ 大正藏：应

⁷⁰ 大正藏：铍、槩

⁷¹ 大正藏：莎

fǎ gù hù dà shèng gù shuō rú shì zhòu ruò yǒu néng chí rú shì zhòu
法故、护大乘故，说如是呪。若有能持如是呪
zhě wú è xiàng bù ruò zhì kuàng yě kōng zé xiǎn chù bù shēng bù
者，无恶象怖，若至曠⁷²野空泽嶮处，不生怖
wèi yì wú shuǐ huǒ shī zǐ hǔ láng dào zéi wáng nán
畏，亦无水、火、师子、虎、狼、盗贼、王难。

shì zūn ruò yǒu néng chí rú shì zhòu zhě xī néng chú miè rú shì děng bù
世尊！若有能持如是呪者，悉能除灭如是等怖。

shì zūn chí shì zhòu zhě wǒ dāng hù zhī rú guī cáng liù
“世尊！持是呪者，我当护之，如龟藏六。

shì zūn wǒ děng jīn zhě bù yǐ yú chǎn shuō rú shì shì chí shì
世尊！我等今者，不以谀谄，说如是事。持是
zhòu zhě wǒ dāng zhì chéng yì qí shì lì wéi yuàn rú lái āi shòu
呪者，我当至诚益其势力。唯愿如来，哀受
wǒ děng zuì hòu gòng yǎng
我等最后供养。”

ěr shí fó gào mó bō xún yán wǒ bú shòu rǔ yǐn shí gòng yǎng
尔时，佛告魔波旬言：“我不受汝饮食供养，
wǒ yǐ shòu rǔ suǒ shuō shén zhòu wèi yù ān lè yī qiè zhòng shēng sì
我已受汝所说神呪，为欲安乐一切众生、四
bù zhòng gù fó shuō shì yǐ mò rán bú shòu rú shì sān qǐng
部众故。”佛说是已，默然不受。如是三请，
jiē yì bú shòu shí mó bō xún bù guǒ suǒ yuàn xīn huáichóu nǎo
皆亦不受。时，魔波旬不果所愿，心怀愁恼，
què zhù yī miàn
却住一面。

ěr shí dà zì zài tiān wáng yǔ qí juàn shǔ wú liàng wú biān jí zhū
尔时，大自在天王与其眷属无量无边及诸
tiān zhòng suǒ shè gòng jù xī fù fàn shì hù shì sì tiān wáng⁷³
天众所设供具，悉覆梵、释、护世四天王、
rén tiān bā bù jí fēi rén děng suǒ yǒu gòng jù fàn shì suǒ shè yóu rú
人天八部及非人等所有供具，梵释所设，犹如
jù mò zài kē bèi biān xī bú fù xiàn bǎo gài xiǎo zhě néng fù
聚墨，在珂贝边，悉不复现，宝盖小者，能覆
sān qiān dà qiān shì jiè chí rú shì děng gòng yǎng zhī jù lái yì fó suǒ
三千大千世界。持如是等供养之具，来诣佛所，

⁷² 大正藏：圻

⁷³ 大正藏：四王

qǐ shǒu fó zú rào wú shù zā bó fó yán shì zūn wǒ děng suǒ
稽首佛足，绕无数匝，白佛言：“世尊！我等所
fèng wēi mò gòng jù yóu rú wén ruì gòng yǎng yú wǒ yì rú yǒu rén yǐ
奉微末供具，犹如蚊蚋供养于我；亦如有人以
yī jū shuǐ tóu yú dà hǎi rán yī xiǎo dēng zhù bǎi qiān rì chūn xià zhī
一掬水投于大海；然一小灯助百千日；春夏之
yuè zhòng huā mào shèng yǒu chí yī huā yì yú zhòng huā yǐ tíng lì zǐ
月众华茂盛，有持一华益于众华；以葶苈子
yì xū mí shān qǐ dāng yǒu yì dà hǎi rì míng zhòng huā xū mí
益须弥山，岂当有益大海、日明、众华、须弥？
shì zūn wǒ jīn suǒ fèng wēi mò gòng jù yì fù rú shì ruò yǐ sān qiān
世尊！我今所奉微末供具亦复如是。若以三千
dà qiān shì jiè mǎn zhōng xiāng huā jī yuè fān gài gòng yǎng rú lái
大千世界，满中香华、妓乐、旛盖供养如来，
shàng bù zú yán hé yǐ gù rú lái wèi zhū zhòng shēng cháng yú dì
尚不足言。何以故？如来为诸众生常于地
yù è guǐ chù shēng zhū è qù zhōng shòu zhū kǔ nǎo shì gù shì
狱、饿鬼、畜生诸恶趣中受诸苦恼。是故，世
zūn yīng jiàn āi mǐn shòu wǒ děng gòng
尊！应见哀悯⁷⁴，受我等供。”

ěr shí dōng fāng qù cǐ wú liàng wú shù ā sēng qí héng hé shā
尔时，东方去此无量无数阿僧祇恒河沙
wēi chén děng shì jiè bǐ yǒu fó tǔ míng yì lè měi yīn fó hào xū kōng
微尘等世界，彼有佛土名意乐美音，佛号虚空
děng rú lái yīng gòng zhèng biàn zhī míng xíng zú shàn shì shì
等如来、应供、正遍知、明行足、善逝、世
jiān jiě wú shàng shì tiáo yù zhàng fū tiān rén shī fó shì zūn
间解、无上士、调御丈夫、天人师、佛、世尊。
ěr shí bǐ fó jí gào dì yī dà dì zǐ yán shàn nán zǐ rǔ jīn
尔时，彼佛即告第一大弟子言：“善男子，汝今
yí wǎng xī fāng suō pó shì jiè bǐ tǔ yǒu fó hào shì jiā móu ní rú
宜往西方娑婆世界。彼土有佛，号释迦牟尼如
lái yīng gòng zhèng biàn zhī míng xíng zú shàn shì shì jiān jiě
来、应供、正遍知、明行足、善逝、世间解、
wú shàng shì tiáo yù zhàng fū tiān rén shī fó shì zūn bǐ fó
无上士、调御丈夫、天人师、佛、世尊。彼佛

⁷⁴ 大正藏：愍

bù jiǔ dāng bō niè pán shànnán zǐ rǔ kě chí cǐ shì jiè xiāng fàn
不久当般涅槃。善男子，汝可持此世界香饭，
qí fàn xiāng měi shí zhī ān wěn kě yǐ fèng xiàn bǐ fó shì zūn shì
其饭香美，食之安隐，可以奉献彼佛世尊。世
zūn shí yǐ rù bō niè pán shànnán zǐ bìng kě lǐ jìng qǐng jué suǒ
尊食已，入般涅槃。善男子，并可礼敬，请决所
yí
疑。”

ěr shí wú biānshēn pú sà mó hē sà jí shòu fó jiào cóng zuò
尔时，无边身菩萨摩诃萨即受佛教，从座
ér qǐ qǐ shǒu fó zú yòu rào sān zā yǔ wú liàng ā sēng qí dà
而起，稽首佛足，右绕三匝，与无量阿僧祇大
pú sà zhòng jù cóng bǐ guó fā lái zhì cǐ suǒ pó shì jiè
菩萨众俱，从彼国发来至此娑婆世界。

yìng shí cǐ jiān sān qiān dà qiān shì jiè dà dì liù zhǒng zhèndòng
应时，此间三千大千世界大地六种震动。
yú shì zhòng zhōng fàn shì sì wáng mó wáng bō xún mó xī shǒu luó
于是众中梵释四王、魔王波旬、摩醯首罗，
rú shì dà zhòng jiàn shì dì dòng jǔ shēn máo shù hóu shé kū zào jīng
如是大众见是地动，举身毛竖，喉舌枯燥，惊
bù zhàn lì gè yù sì sàn zì jiàn qí shēn wú fù guāng míng suǒ yǒu
怖战栗，各欲四散，自见其身无复光明，所有
wēi dé xī miè wú yú shì shí wén shū shī lì fǎ wáng zǐ jí cóng zuò
威德悉灭无余。是时，文殊师利法王子即从座
qǐ gào zhū dà zhòng zhū shànnán zǐ rǔ děng wù jù⁷⁵ rǔ děng
起，告诸大众：“诸善男子，汝等勿惧⁷⁵，汝等
wù jù⁷⁶ hé yǐ gù dōng fāng qù cǐ wú liàng wú shù ā sēng qí héng
勿惧⁷⁶。何以故？东方去此无量无数阿僧祇恒
hé shā wēi chén děng shì jiè yǒu yī shì jiè⁷⁷ míng yì lè měi yīn fó hào
河沙微尘等世界，有一世界⁷⁷名意乐美音，佛号
xū kōng děng rú lái yīng gòng zhèng biàn zhī shí hào jù zú bǐ
虚空等如来、应供、正遍知，十号具足。彼
yǒu pú sà míng wú biānshēn yǔ wú liàng pú sà yù lái zhì cǐ gòng yǎng
有菩萨名无边身，与无量菩萨欲来至此供养

⁷⁵ 大正藏：怖

⁷⁶ 大正藏：怖

⁷⁷ 大正藏：有世界

rú lái yǐ bǐ pú sà wēi dé lì gù lìng rǔ shēnguāng xī bú fù xiàn
如来。以彼菩萨威德力故，令汝身光悉不复现。

shì gù rǔ děngyīngshēnghuān xǐ wù huáikǒng bù
是故，汝等应生欢喜，勿怀恐怖。”

ěr shí dà zhòng xī jiē yáo jiàn bǐ fó dà zhòng rú míng jìng
尔时，大众悉皆遥见彼佛大众，如明镜
zhōng zì guān jǐ shēn shí wénshū shī lì fù gào dà zhòng rǔ jīn
中自观己身。时，文殊师利复告大众：“汝今
suǒ jiàn bǐ fó dà zhòng rú jiàn cǐ fó yǐ fó shén lì fù dāng rú shì
所见彼佛大众如见此佛，以佛神力，复当如是
dé jiàn jiǔ fāng wú liàng zhū fó
得见九方无量诸佛。”

ěr shí dà zhòng gè xiāng wèi yán kǔ zāi kǔ zāi shì jiān
尔时，大众各相谓言：“苦哉，苦哉。世间
kōng xū⁷⁸ rú lái bù jiǔ dāng bō niè pán
空虚⁷⁸，如来不久当般涅槃。”

shì shí dà zhòng yī qiè xī jiàn wú biān shēn pú sà jí qí juàn
是时，大众一切悉见无边身菩萨及其眷
shǔ shì pú sà shēn yī yī máokǒng gè gè chūshēng yī dà lián huā yī
属。是菩萨身一一毛孔各各出生一大莲华。一
yī lián huā gè yǒu qī wàn bā qiān chéng yì zòngguǎngzhèngděng rú pí
一莲华各有七万八千城邑，纵广正等如毗
shè lí chéng qiáng bì zhū qiàn qī bǎo zá cè duō luó bǎo shù qī chóng
舍离城，墙壁诸堑七宝杂厕，多罗宝树七重
háng liè rén mín chì shèng ān wěn fēng lè yán fú tán jīn yǐ wéi què
行列。人民炽盛，安隐丰乐，阎浮檀金以为却
dí yī yī què dí gè yǒu zhǒng zhǒng qī bǎo lín shù huāguǒ⁷⁹ mào shèng
敌。一一却敌各有种种七宝林树，花果⁷⁹茂盛，
wēi fēng chuī dòng chū wēi miào yīn qí shēng hé yǎ yóu rú tiān yuè chéng
微风吹动出微妙音。其声和雅犹如天乐，城
zhōng rén mín wén shì yīn shēng jí shí dé shòu shàng miào kuài lè shì zhū
中人民闻是音声即时得受上妙快乐。是诸
qiàn zhōng miào shuǐ yíng mǎn qīng jìng xiāng jié rú zhēn liú lí shì zhū shuǐ
堑中妙水盈满，清净香洁如真琉璃。是诸水
zhōng yǒu qī bǎo chuán zhū rén chéng zhī yóu xì zǎo yù gòng xiāng
中有七宝船，诸人乘之，游戏、澡浴，共相

⁷⁸ 大正藏：虚空

⁷⁹ 大正藏：菓

yú lè kuài lè wú jí
娱乐，快乐无极。

fù yǒu wú liàng zá sè lián huā yōu bō luó huā jū wù tóu huā
复有无量杂色莲华、优钵罗华、拘物头华、
bō tóu mó huā fēn⁸⁰ tuó lì huā qí huā zòng guǎng yóu rú chē lún qí
波头摩华、芬⁸⁰陀利华，其华纵广犹如车轮。其
qiàn àn shàng duō yǒu yuán lín yī yī yuán zhōng yǒu wǔ quán chí shì zhū
堑岸上多有园林，一一园中有五泉池。是诸
chí zhōng fù yǒu zhū huā yōu bō luó huā jū wù tóu huā bō tóu mó
池中复有诸华，优钵罗华、拘物头华、波头摩
huā fēn⁸¹ tuó lì huā qí huā zòng guǎng yì rú chē lún xiāng qì fēn
华、芬⁸¹陀利华。其华纵广亦如车轮，香气芬
⁸² fù shèn kě ài lè qí shuǐ qīng jìng róu ruǎn dì yī fú yàn
⁸²馥，甚可爱乐。其水清净，柔软第一，鳧、雁、
yuān yāng yóu xì qí zhōng qí yuán gè yǒu zhòng bǎo gōng zhái yī yī
鸳鸯游戏其中。其园各有众宝宫宅，一一
gōng zhái zòng guǎng zhèng děng mǎn sì yóu xún suǒ yǒu qiáng bì sì bǎo suǒ
宫宅纵广正等满四由旬，所有墙壁四宝所
chéng suǒ wèi jīn yín liú lí bō lí⁸³ zhēn jīn chuāng yǒu
成，所谓金、银、琉璃、玻瓈⁸³，真金窗牖、
zhōu zā lán shǔn mín guī wéi dì jīn shā bù shàng
周匝栏楯，玫瑰为地，金沙布上。

shì gōng zhái zhōng duō yǒu qī bǎo liú quán yù chí yī yī chí
是宫宅中，多有七宝流泉浴池，一一池
biān gè yǒu shí bā huáng jīn tī bì yán fú tán jīn wéi bā jiāo shù
边，各有十八黄金梯陛，阎浮檀金为芭蕉树，
rú dāo lì tiān huān xǐ zhī yuán shì yī yī chéng gè yǒu bā wàn sì
如忉利天欢喜之园。是一一城，各有八万四
qiān rén wáng yī yī zhū wáng gè yǒu wú liàng fū rén cǎi nǚ gòng
千人王，一一诸王，各有无量夫人、嫔女，共
xiāng yú lè huān xǐ shòu lè qí yú rén mín yì fù rú shì gè yú
相娱乐，欢喜受乐。其余人民亦复如是，各于
zhù chù gòng xiāng yú lè shì zhōng zhòng shēng bù wén yú míng chún wén
住处共相娱乐。是中众生不闻余名，纯闻

⁸⁰ 大正藏：分

⁸¹ 大正藏：分

⁸² 大正藏：馥

⁸³ 大正藏：颇梨

wú shàng dà shèng zhī shēng

无上大乘之声。

shì zhū huā zhōng yī yī gè yǒu shī zǐ zhī zuò qí zuò sì zú jiē
是诸华中，一一各有师子之座，其座四足皆

gàn liú lí róu ruǎn sù yī yī bù zuò shàng qí yī wēi miào chū guò sān
绀琉璃，柔软素衣以布座上，其衣微妙出过三

jiè yī yī zuò shàng yǒu yī wáng zuò yǐ dà shèng fǎ jiào huà zhòng
界。一一座上有一王坐，以大乘法教化众

shēng huò yǒu zhòng shēng shū chí dú sòng rú shuō xiū xíng rú
生，或有众生书、持、读诵、如说修行，如

shì liú bù dà shèng jīng diǎn
是流布大乘经典。

ěr shí wú biān shēn pú sà ān zhǐ rú shì wú liàng zhòng shēng yú
尔时，无边身菩萨安止如是无量众生于

zì shēn yǐ lìng shě shì lè jiē zuò shì yán kǔ zāi kǔ zāi
自身已，令舍世乐，皆作是言：“苦哉，苦哉。

shì jiān kōng xū⁸⁴ rú lái bù jiǔ dāng bō niè pán
世间空虚⁸⁴，如来不久当般涅槃。”

ěr shí wú biān shēn pú sà yǔ wú liàng pú sà zhōu zā wéi rào
尔时，无边身菩萨与无量菩萨周匝围绕，

shì xiàn rú shì shéntōng lì yǐ chí shì zhǒng zhǒng wú liàng gòng jù jí yǐ
示现如是神通力已，持是种种无量供具及以

shàng miào xiāng měi yǐn shí ruò yǒu dé wén shì shí xiāng qì fán nǎo
上妙香美饮食。若有得闻是食香气，烦恼、

zhū gù jiē xī xiāo miè yǐ shì pú sà shéntōng lì gù yī qiè dà zhòng
诸垢皆悉消灭。以是菩萨神通力故，一切大众

xī jiē dé jiàn rú shì biàn huà wú biān shēn pú sà shēn dà wú biān liàng
悉皆得见如是变化。无边身菩萨身大无边，量

tóng xū kōng wéi chú zhū fó yú wú néng jiàn shì pú sà shēn qí liàng biān
同虚空，唯除诸佛，余无能见是菩萨身其量边

jì
际。

ěr shí wú biān shēn pú sà jí qí juàn shǔ suǒ shè gòng yǎng bèi
尔时，无边身菩萨及其眷属所设供养倍

shèng yú qián lái zhì fó suǒ qǐ shǒu fó zú hé zhǎng gōng jìng bó
胜于前，来至佛所，稽首佛足，合掌恭敬白

⁸⁴ 大正藏：虚空

fó yán shì zūn wéiyuàn āi mǐn⁸⁵ shòu wǒ děng shí rú lái zhī
佛言：“世尊！唯愿哀悯⁸⁵，受我等食。”如来知
shí mò rán bú shòu rú shì sān qǐng xī yì bú shòu ěr shí wú
时，默然不受。如是三请，悉亦不受。尔时，无
biānshēn pú sà jí qí juànshǔ quèzhù yī miàn
边身菩萨及其眷属，却住一面。

nán xī běifāngzhū fó shì jiè yì yǒu wú liàng wú biānshēn
南、西、北方诸佛世界，亦有无量无边身
pú sà suǒ chí gòngyǎng bèishèng yú qián lái zhì fó suǒ nǎi zhì què
菩萨，所持供养倍胜于前，来至佛所，乃至却
zhù yī miàn jiē yì rú shì
住一面，皆亦如是。

ěr shí suō luó shuāngshù jí xiáng fú dì zòngguǎngsān shí èr yóu
尔时，娑罗双树吉祥福地纵广三十二由
xún dà zhòng chōngmǎn jiān wú kòngquē ěr shí sì fāng wú biān
旬，大众充满，间无空缺。尔时，四方无边

shēn pú sà jí qí juànshǔ suǒ zuò zhī chùhuò rú zhuītóu zhēnfēng wēi
身菩萨及其眷属所坐之处或如锥头、针锋、微
chén shí fāng rú wēichénděngzhū fó shì jiè zhū dà pú sà xī lái jí
尘。十方如微尘等诸佛世界诸大菩萨悉来集

huì jí yán fú tí yī qiè dà zhòng yì xī lái jí wéichú zūn zhě mó hē
会，及阎浮提一切大众亦悉来集，唯除尊者摩诃
jiā shè ā nán èr zhòng ā shé shì wáng jí qí juànshǔ nǎi zhì dú
迦叶、阿难二众，阿闍世王及其眷属，乃至毒

shé shì néngshā rén jié qiāng fù chài jí shí liù zhǒngxíng è
蛇，视能杀人蛞、蜨、蝮、蠱⁸⁶及十六种行恶
yè zhě yī qiè lái jí tuó nà pó shén ā xiū luó děng xī shě è niàn
业者，一切来集。陀那婆神、阿修罗等悉舍恶念，

jiē shēng cí xīn rú fù rú mǔ rú zǐ rú mèi sānqiān dà
皆生慈心，如父、如母、如姊、如妹；三千大
qiān shì jiè zhòngshēng cí xīn xiāngxiàng yì fù rú shì chú yī chǎn tí
千世界众生慈心相向亦复如是，除一阐提。

ěr shí sānqiān dà qiān shì jiè yǐ fó shén lì gù dì jiē róu
尔时，三千大千世界，以佛神力故，地皆柔
ruǎn wú yǒu qiū xū tǔ shā lì shí jīng jí dú cǎo zhòng
软，无有丘墟、土沙、砾石、荆棘、毒草，众

⁸⁵ 大正藏：愍

⁸⁶ 大正藏：蝎

bǎozhuāngyán yóu rú xī fāng wú liàngshòu fó jí lè shì jiè shì shí
宝庄严，犹如西方无量寿佛极乐世界。是时，
dà zhòng xī jiàn shí fāng rú wēichéndēngzhū fó shì jiè rú yú míngjìng
大众悉见十方如微尘等诸佛世界，如于明镜
zì guān jǐ shēn jiànzhū fó tǔ yì fù rú shì
自观己身，见诸佛土亦复如是。

ěr shí rú lái miàn mén suǒ chū wǔ sè guāng míng qí guāng míng
尔时，如来面门所出五色光明，其光明
yào fù zhū dà huì lìng bǐ shēnguāng xī bú fù xiàn suǒ yīng zuò yǐ
曜覆诸大会，令彼身光悉不复现。所应作已，
huáncóngkǒu rù
还从口入。

shí zhū tiān rén jí zhū huì zhòng ā xiū luó děng jiàn fó guāng
时，诸天人及诸会众阿修罗等，见佛光
míng huáncóngkǒu rù jiē dà kǒng bù shēn máo wèi shù fù zuò shì
明还从口入，皆大恐怖，身毛为竖。复作是
yán rú lái guāng míng chū yǐ huán rù fēi wú yīn yuán bì yú shí
言：“如来光明出已还入，非无因缘，必于十
fāng suǒ zuò yǐ bàn jiāng shì zuì hòu niè pán zhī xiàng hé qí kǔ zāi
方所作已办，将是最后涅槃之相。何其苦哉！
hé qí kǔ zāi rú hé shì zūn yī dàn shě lí sì wú liàng xīn bú shòu rén
何其苦哉！如何世尊一旦舍离四无量心，不受人
tiān suǒ fèng gòng yǎng shèng huì rì guāng cóng jīn yǒng miè wú shàng fǎ
天所奉供养？圣慧日光从今永灭，无上法
chuán yú sī chén mò wū hū tòng zāi shì jiān dà kǔ jǔ shǒu chuí
船于斯沈没。呜呼痛哉！世间大苦。”举手椎
xiōng bēi háo tí kū zhī jié zhàn dòng bù néng zì chí shēn zhū máo
胸，悲号啼哭，支节战动，不能自持，身诸毛
kǒng liú xuè sǎ dì
孔，流血洒地。

大般涅槃经卷第一

dà bō niè pán jīng juàn dì èr
大般涅槃经卷第二

běiliángtiānzhú sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshā mén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

chúntuó pǐn dì èr
纯陀品第二

ěr shí huì zhōng yǒu yōu pó sè shì jū shī chéng gōngqiǎo zhī
尔时，会中有优婆塞，是拘尸城⁸⁷工巧之
zǐ míng yuē chúntuó yǔ qí tóng lèi shí wǔ rén jù wèi lìng shì jiān
子，名曰纯陀，与其同类十五人俱。为令世间
dé shànguǒ gù shě shēn wēi yí cóng zuò ér qǐ piān tǎn yòu jiān
得善果故，舍身威仪，从座而起，偏袒右肩，
yòu xī zhuó dì hé zhǎng xiàng fó bēi gǎn liú lèi dǐng lǐ fó zú
右膝著地，合掌向佛，悲感流泪，顶礼佛足，
ér bó fó yán wéi⁸⁸ yuàn shì zūn jí bǐ qiū sēng āi shòu wǒ děng zuì
而白佛言：“惟愿世尊及比丘僧哀受我等最
hòu gòng yǎng wèi dù wú liàng zhū zhòng shēng gù shì zūn wǒ děng cóng
后供养，为度无量诸众生故。世尊！我等从
jīn wú zhǔ wú qīn wú jiù wú hù wú guī wú qù pín qióng
今无主、无亲、无救、无护、无归、无趣，贫穷
jī kùn yù cóng rú lái qiú jiāng lái shí wéi yuàn āi shòu wǒ děng wēi
饥困，欲从如来求将来食。唯愿哀受我等微
gòng rán hòu niè pán shì zūn pì rú chà lì ruò pó luó mén
供，然后涅槃。世尊！譬如刹利，若婆罗门、
pí shè shǒu tuó yǐ pín qióng gù yuǎn zhì tā guó yì lì nóng zuò
毗舍、首陀，以贫穷故，远至他国，役力农作，
dé hǎo tiáo niú liáng tián píng zhèng wú zhū shā lǔ è cǎo huāng
得好调牛，良田平正，无诸沙卤、恶草、荒

⁸⁷ 大正藏：是拘尸郗城

⁸⁸ 大正藏：唯（后同）

huì wéi xī tiān yù yántiáo niú zhě pì shēnkǒu qī liángtiánpíng
秽，唯希天雨。言调牛者，譬⁸⁹身口七；良田平
zhèng pì yú zhì huì chú qù shā lǔ è cǎo huāng huì pì chú
正，譬于智慧；除去沙卤、恶草、荒秽，譬除
fánǎo shì zūn wǒ jīn shēnyǒutiáo niú liángtián yúnchúzhòng huì
烦恼。世尊！我今身有调牛、良田、耘除众秽，
wéi xī rú lái gān lù fǎ yǔ pín sì xìngzhě jí wǒ shēn shì pín yú
唯希如来甘露法雨。贫四姓者，即我身是，贫于
wú shàng fǎ zhī cái bǎo wéiyuàn āi mǐn⁹⁰ chú duàn wǒ děng pín qióng
无上法之财宝。惟愿哀悯⁹⁰，除断我等贫穷
kùn kǔ zhěng jí wú liàng kǔ nǎozhòngshēng wǒ jīn suǒ gòng suī fù wēi
困苦，拯及无量苦恼众生。我今所供虽复微
shǎo jì dé chōng zú rú lái dà zhòng wǒ jīn wú zhǔ wú qīn wú
少，冀得充足如来大众。我今无主、无亲、无
guī yuànchuí jīn mǐn rú luó hóu luó
归，愿垂矜悯如罗睺罗。”

ěr shí shì zūn yī qiè zhǒng zhì wú shàngtiáo yù gào chún tuó
尔时，世尊、一切种智、无上调御告纯陀
yuē shàn zāi shàn zāi wǒ jīn wèi rǔ chú duàn pín qióng wú shàng
曰：“善哉！善哉！我今为汝除断贫穷，无上
fǎ yǔ yù rǔ shēntián lìngshēng fǎ yá rǔ jīn yú wǒ yù qiú shòumìng
法雨雨汝身田，令生法芽。汝今于我欲求寿命、
sè lì ān lè wú ài biàn cái wǒ dāng shī rǔ chángmìng sè
色、力、安乐、无碍辩才，我当施汝常命、色、
lì ān wú ài biàn⁹¹ hé yǐ gù chún tuó shī shí yǒu èr
力、安、无碍⁹¹辩。何以故？纯陀，施食有二，
guǒ bào wú chā hé děng wéi èr yī zhě shòu yǐ dé ā nòuduō luó
果报无差。何等为二？一者，受已得阿耨多罗
sānmiǎosān pú tí èr zhě shòu yǐ rù yú niè pán wǒ jīn shòu rǔ
三藐三菩提；二者，受已入于涅槃。我今受汝
zuì hòu gòng yǎng lìng rǔ jù zú tán bō luó mì
最后供养，令汝具足檀波罗蜜。”

ěr shí chún tuó jí bó fó yán rú fó suǒ shuō èr shī guǒ bào
尔时，纯陀即白佛言：“如佛所说二施果报

⁸⁹ 大正藏：喻（后同）

⁹⁰ 大正藏：愍（后同）

⁹¹ 大正藏：碍

wú chā bié zhě shì yì bù rán hé yǐ gù xiānshòu shī zhě fán nǎo
无差别者，是义不然。何以故？先受施者，烦恼
wèi jìn wèi dé chéng jiù yī qiè zhǒng zhì yì wèi néng lìng zhòng shēng
未尽，未得成就一切种智，亦未能令众生
jù zú tán bō luó mì hòushòu shī zhě fán nǎo yǐ jìn yǐ dé chéng
具足檀波罗蜜；后受施者，烦恼已尽，已得成
jiù yī qiè zhǒng zhì néng lìng zhòng shēng pǔ dé jù zú tán bō luó mì
就一切种智，能令众生普得具足檀波罗蜜。
xiānshòu shī zhě yóu shì zhòng shēng hòushòu shī zhě shì tiān zhōng tiān xiān
先受施者犹是众生；后受施者是天中天。先
shòu shī zhě shì zá shí shēn fán nǎo zhī shēn shì hòu biān shēn shì
受施者，是杂食身、烦恼之身、是后边身、是
wú cháng shēn hòushòu shī zhě wú fán nǎo shēn jīn gāng zhī shēn
无常身；后受施者，无烦恼身、金刚之身、
fǎ shēn cháng shēn wú biān zhī shēn yún hé ér yán èr shī guǒ bào
法身、常身、无边之身。云何而言二施果报
děng wú chā bié xiānshòu shī zhě wèi néng jù zú tán bō luó mì nǎi zhì
等无差别？先受施者，未能具足檀波罗蜜乃至
bō rě bō luó mì wéi dé ròu yǎn wèi dé fó yǎn nǎi zhì huì yǎn hòu
般若波罗蜜，唯得肉眼，未得佛眼乃至慧眼；后
shòu shī zhě yǐ dé jù zú tán bō luó mì nǎi zhì bō rě bō luó mì jù
受施者，已得具足檀波罗蜜乃至般若波罗蜜，具
zú ròu yǎn nǎi zhì huì yǎn yún hé ér yán èr shī guǒ bào děng wú chā bié
足肉⁹²眼乃至慧眼。云何而言二施果报等无差别？
shì zūn xiānshòu shī zhě shòu yǐ shí zhī rù fù xiāo huà dé mìng
世尊！先受施者，受已食之，入腹消化，得命、
dé sè dé lì dé ān dé wú ài biàn hòushòu shī zhě bù
得色、得力、得安、得无阂⁹³辩；后受施者，不
shí bù xiāo wú wǔ shì guǒ yún hé ér yán èr shī guǒ bào děng wú chā
食、不消，无五事果。云何而言二施果报等无差
bié ? ”

fó yán shàn nán zǐ rú lái yǐ yú wú liàng wú biān ā sēng qí
佛言：“善男子，如来已于无量无边阿僧祇

jié wú yǒu shí shēn fán nǎo zhī shēn wú hòu biān shēn cháng shēn
劫无有食身、烦恼之身，无后边身，常身、

⁹² 大正藏：佛

⁹³ 大正藏：碍

fǎ shēn jīn gāng zhī shēn shànnán zǐ wèijiàn fó xìngzhě míngfán
法身、金刚之身。善男子，未见佛性者，名烦
nǎoshēn zá shí zhī shēn shì hòubiānshēn pú sà ěr shí shòu yǐn
恼身、杂食之身，是后边身。菩萨尔时，受饮
shí yǐ rù jīn gāngsānmèi cǐ shí xiāo yǐ jí jiàn fó xìng dé ā nòuduō
食已入金刚三昧，此食消已即见佛性，得阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí shì gù wǒ yán èr shī guǒbàoděng wú chābié
罗三藐三菩提。是故，我言二施果报等无差别。
pú sà ěr shí pò huài sì mó jīn rù nièpán yì pò sì mó shì gù
菩萨尔时，破坏四魔，今入涅槃亦破四魔。是故，
wǒ yán èr shī guǒbàoděng wú chābié pú sà ěr shí suī bù guǎngshuō
我言二施果报等无差别。菩萨尔时，虽不广说
shí èr bù jīng xiān yǐ tōng dá jīn rù nièpán guǎngwèizhòngshēng
十二部经，先已通达，今入涅槃，广为众 生
fēn bié yǎnshuō shì gù wǒ yán èr shī guǒbàoděng wú chābié
分别演说。是故，我言二施果报等无差别。

shànnán zǐ rú lái zhī shēn yǐ yú wú liàng ā sēng qí jié bú
“善男子，如来之身已于无量阿僧祇劫不
shòu yǐn shí wèizhūshēngwénshuōyán xiānshòunántuó nántuó bō
受饮食，为诸声闻说言：‘先受难陀、难陀波
luó èr mù niú nǚ suǒfèng rǔ mí rán hòu nǎi dé ā nòuduō luó sānmiǎo
罗二牧牛女所奉乳糜，然后乃得阿耨多罗三藐
sān pú tí wǒ shí bù shí wǒ jīn pǔ wèi cǐ huì dà zhòng shì gù
三菩提。’我实不食。我今普为此会大 众，是故
shòu rǔ zuì hòusuǒfèng shí yì bù shí
受汝最后所奉，实亦不食。”

ěr shí dà zhòngwén fó shì zūn pǔ wèi dà huì āi shòuchúntuó
尔时，大 众 闻佛世尊普为大会哀受 纯陀
zuì hòugòngyǎng huān xǐ yǒngyuè tóngshēngzànyán shàn zāi
最后供 养， 欢喜踊跃，同 声 赞言：“善哉！
shàn zāi xī yǒu chún tuó rǔ jīn lì zì míng bù xū chēng yán
善哉！希有！纯陀，汝今立字，名不虚 称 。言
chún tuó zhě míng jiě miào yì rǔ jīn jiàn lì rú shì dà yì shì gù
纯陀者，名解妙义。汝今建立如是大义，是故
yī shí cóng yì lì míng gù míngchún tuó rǔ jīn xiàn shì dé dà míng lì
依实从义立名，故名 纯陀。汝今现世得大名利，
dé yuàn mǎn zú shèn qí chún tuó shēng zài rén zhōng fù dé nán
德愿满足。甚奇！纯陀，生在人 中，复得难

dé wú shàng zhī lì shàn zāi chún tuó rú yōu tán huā shì jiān xī yǒu
得无上之利。善哉！纯陀，如优昙华世间希有，
fó chū yú shì yì fù shènnán zhí fó shēng xìn wén fǎ fù nán fó lín
佛出于世亦复甚难；值佛生信闻法复难；佛临
niè pán zuì hòu gòng yǎng néng bàn cǐ shì fù nán yú shì ná mó
涅槃，最后供养，能办此事，复难于是。南无
chún tuó ná mó chún tuó rǔ jīn yǐ jù tán bō luó mì yóu rú qiū
纯陀！南无纯陀！汝今已具檀波罗蜜，犹如秋
yuè shí wǔ rì yè qīng jìng yuán mǎn wú zhū yún yì yī qiè zhòng shēng
月十五日夜，清净圆满，无诸云翳，一切众生
wú bù zhān yǎng rǔ yì rú shì ér wéi wǒ děng zhī suǒ zhān yǎng fó
无不瞻仰。汝亦如是，而为我等之所瞻仰。佛
yǐ shòu rǔ zuì hòu gòng yǎng lìng rǔ jù zú tán bō luó mì ná mó chún
已受汝最后供养，令汝具足檀波罗蜜。南无纯
tuó shì gù shuō rǔ rú yuè shèng mǎn yī qiè zhòng shēng wú bù zhān
陀！是故说汝如月盛满，一切众生无不瞻
yǎng ná mó chún tuó suī shòu rén shēn xīn rú fó xīn rǔ jīn chún
仰。南无纯陀！虽受人身，心如佛心。汝今纯
tuó zhēn shì fó zǐ rú luó hóu luó děng wú yǒu yì
陀真是佛子，如罗睺罗，等无有异。”

ěr shí dà zhòng jí shuō jì yán
尔时，大众即说偈言：

rǔ suī shēng rén dào	yǐ chāo dì liù tiān
汝虽生人道	已超第六天
wǒ jí yī qiè zhòng	jīn gù qǐ shǒu qǐng
我及一切众	今故稽首请
rén zhōng zuì shèng zūn	jīn dāng rù niè pán
人中最胜尊	今当入涅槃
rǔ yīng mǐn wǒ děng	wéi yuàn sù qǐng fó
汝应悯我等	惟愿速请佛
jiǔ zhù yú shì jiān	lì yì wú liàng zhòng
久住于世间	利益无量众
yǎn shuō zhì suǒ zàn	wú shàng gān lù fǎ
演说智所赞	无上甘露法
rǔ ruò bù qǐng fó	wǒ mìng jiāng bù quán
汝若不请佛	我命将不全
shì gù yīng jiàn wéi	qǐ qǐng tiáo yù shī
是故应见为	稽请调御师

ěr shí chún tuó huān xǐ yǒng yuè pì rú yǒu rén fù mǔ cù
尔时，纯陀欢喜踊跃，譬如有人，父母卒
sàng hū rán huán huó chún tuó huān xǐ yì fù rú shì fù qǐ lǐ
丧，忽然还活，纯陀欢喜，亦复如是，复起礼
fó ér shuō jì yán
佛，而说偈言：

kuài zāi huò jǐ lì	shàn dé yú rén shēn
快哉获己利	善得于人身
juān chú tān huì děng	yǒng lí sān è dào
蠲除贪恚等	永离三恶道
kuài zāi huò jǐ lì	yú ⁹⁴ dé jīn bǎo jù
快哉获己利	愚得金宝聚
zhí yù tiáo yù shī	bú jù duò chù shēng
值遇调御师	不惧堕畜生
fó rú yōu tán huā	zhí yù shēng xìn nán
佛如优昙华	值遇生信难
yù yǐ zhòng shàn gēn	yǒng miè è guǐ kǔ
遇已种善根	永灭饿鬼苦
yì fù néng sǔn jiǎn	ā xiū luó zhǒng lèi
亦复能损减	阿修罗种类
jiè zǐ tóu zhēn fēng	fó chū nán yú shì
芥子投针锋	佛出难于是
wǒ yǐ ⁹⁵ jù zú tán	dù rén tiān shēng sǐ
我已具足檀	度人天生死
fó bù rǎn shì fǎ	rú lián huā chǔ shuǐ
佛不染世法	如莲花处水
shàn duàn yǒu dǐng zhǒng	yǒng dù shēng sǐ liú
善断有顶种	永度生死流
shēng shì wéi rén nán	zhí fó shì yì nán
生世为人难	值佛世亦难
yóu rú dà hǎi zhōng	máng guī yù fú kǒng
犹如大海中	盲龟遇浮孔
wǒ jīn suǒ fèng shí	yuàn dé wú shàng bào
我今所奉食	愿得无上报
yī qiè fán nǎo jié	cuī pò wú jiān gù
一切烦恼结	摧破无坚固

⁹⁴ 大正藏：遇

⁹⁵ 大正藏：以

wǒ jīn yú cǐ chù	bù qiú tiān rén shēn
我 今 于 此 处	不 求 天 人 身
shè shǐ dé zhī zhě	xīn yì bù gān lè
设 使 得 之 者	心 亦 不 甘 乐
rú lái shòu wǒ gòng	huān xǐ wú yǒu liàng
如 来 受 我 供	欢 喜 无 有 量
yóu rú yī lán huā	chū yú zhān tán xiāng
犹 如 伊 兰 华	出 于 栴 檀 香
wǒ shēn rú yī lán	rú lái shòu wǒ gòng
我 身 如 伊 兰	如 来 受 我 供
rú chū zhān tán xiāng	shì gù wǒ huān xǐ
如 出 栴 檀 香	是 故 我 欢 喜
wǒ jīn dé xiàn bào	zuì shèng shàng miào chù
我 今 得 现 报	最 胜 上 妙 处
shì fàn zhū tiān děng	xī lái gòng yǎng wǒ
释 梵 诸 天 等	悉 来 供 养 我
yī qiè zhū shì jiān	xī shēng dà kǔ nǎo
一 切 诸 世 间	悉 生 大 苦 恼
yǐ zhī fó shì zūn	jīn yù rù niè pán
以 知 佛 世 尊	今 欲 入 涅 槃
gāoshēng chàng shì yán	shì jiān wú tiáo yù
高 声 唱 是 言	世 间 无 调 御
bù yīng shě zhòng shēng	yīng shì rú yī zǐ
不 应 舍 众 生	应 视 如 一 子
rú lái zài sēng zhōng	yǎn shuō wú shàng fǎ
如 来 在 僧 中	演 说 无 上 法
rú xū mí bǎo shān	ān chǔ yú dà hǎi
如 须 弥 宝 山	安 处 于 大 海
fó zhì néng shàn duàn	wǒ děng wú míng àn
佛 智 能 善 断	我 等 无 明 闇
yóu rú xū kōng zhōng	yún qǐ dé qīng liáng
犹 如 虚 空 中	云 起 得 清 凉
rú lái néng shàn chú	yī qiè zhū fán nǎo
如 来 能 善 除	一 切 诸 烦 恼
yóu rú rì chū shí	chú yún guāng pǔ zhào
犹 如 日 出 时	除 云 光 普 照
shì zhū zhòng shēng děng	liàn mù zēng bēi tòng
是 诸 众 生 等	恋 慕 增 悲 恻

xī jiē wéi shēng sǐ kǔ shuǐ zhī suǒ piāo
悉皆为生死苦水之所漂

yǐ shì gù shì zūn yīngzhǎngzhòngshēng xìn
以是故世尊应长众生信

wèi duàn shēng sǐ kǔ jiǔ zhù yú shì jiān
为断生死苦久住于世间

fó gào chún tuó rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō fó chū
佛告纯陀：“如是，如是。如汝所说：‘佛出

shì nán rú yōu tán huā zhí fó shēng xìn yì fù shènnán fó lín
世难，如优昙华，值佛生信，亦复甚难，佛临

niè pán zuì hòu shī shí néng jù zú tán bèi fù shènnán rǔ jīn
涅槃，最后施食，能具足檀，倍复甚难。’汝今，

chún tuó mò dà chóu kǔ yīng dāng huān xǐ shēn zì qīng xìng dé
纯陀，莫大愁苦，应当欢喜，深自庆幸，得

zhí zuì hòu gòng yǎng rú lái chéng jiù jù zú tán bō luó mì bù yīng qǐng
值最后供养如来，成就具足檀波罗蜜。不应请

fó jiǔ zhù yú shì rǔ jīn dāng guān zhū fó jiè xī jiē wú cháng zhū
佛久住于世，汝今当观诸佛境界悉皆无常，诸

xíng xìng xiāng yì fù rú shì
行性相亦复如是。”

jí wèi chún tuó ér shuō jì yán
即为纯陀而说偈言：

yī qiè zhū shì jiān shēng zhě jiē guī sǐ
一切诸世间生者皆归死

shòu mìng suī wú liàng yào bì yǒu zhōng jìn
寿命虽无量要必有终尽

fū shèng bì yǒu shuāi hé huì yǒu bié lí
夫盛必有衰合会有别离

zhuàng nián bù jiǔ tíng shèng sè bìng suǒ qīn
壮年不久停盛色病所侵

mìng wéi sǐ suǒ tūn wú yǒu fǎ cháng zhù
命为死所吞无有法常住

zhū wáng dé zì zài shì lì wú děng shuāng
诸王得自在势力无等双

yī qiè jiē qiān miè shòu mìng yì rú shì
一切皆迁灭寿命亦如是

zhòng kǔ lún wú jì liú zhuǎn wú xiū xī
众苦轮无际流转无休息

sān jiè jiē wú cháng zhū yǒu xī fēi lè
三界皆无常 诸有悉非乐
yǒu dào běn xìng xiàng yī qiè jiē kōng wú
有道本性相 一切皆空无
kě huài fǎ liú zhuǎn cháng yǒu yōu huàn děng
可坏法流转 常有忧患等
kǒng bù zhū guò è lǎo bìng sǐ shuāi nǎo
恐怖诸过恶 老病死衰恼
shì zhū wú yǒu biān yì huài yuàn suǒ qīn
是诸无有边 易坏怨所侵
fán nǎo suǒ chán guǒ yóu rú cán chǔ jiǎn
烦恼所缠裹 犹如蚕处茧
hé yǒu zhì huì zhě ér dāng lè shì chù
何有智慧者 而当乐是处
cǐ shēn kǔ suǒ jí yī qiè jiē bú jìng
此身苦所集 一切皆不净
è fù yōng chuāng děng gēn běn wú yì lì
扼缚痈疮等 根本无义利
shàng zhì zhū tiān shēn jiē yì fù rú shì
上至诸天身 皆亦复如是
zhū yù jiē wú cháng gù wǒ bù tān zhuó
诸欲皆无常 故我不贪著
lí yù shàn sī wéi ér zhèng zhēn shí fǎ
离欲善思惟 而证真实法
jiū jìng duàn yǒu zhě jīn rì dāng niè pán
究竟断有者 今日当涅槃
wǒ dù yǒu bǐ àn chū guò yī qiè kǔ
我度有彼岸 出过一切苦
shì gù yú jīn zhě wéi⁹⁶ shòu shàng miào lè
是故于今者 唯⁹⁶受上妙乐

ěr shí chún tuó bó fó yán shì zūn rú shì rú shì chéng
尔时，纯陀白佛言：“世尊！如是如是，诚
rú shèng yán⁹⁷ wǒ jīn suǒ yǒu zhì huì wēi qiǎn yóu rú wén ruì hé néng
如圣言⁹⁷。我今所有智慧微浅，犹如蚊蚋，何能
sī yì rú lái niè pán shēn ào zhī yì shì zūn wǒ jīn yǐ yǔ zhū dà
思议如来涅槃深奥之义？世尊！我今已与诸大

⁹⁶ 大正藏：惟

⁹⁷ 大正藏：教

lóngxiàng pú sà mó hē sà duàn zhū jié lòu wén shū shī lì fǎ wáng zǐ
龙象菩萨摩诃萨断诸结漏文殊师利法王子
děng shì zūn pì rú yòuniánchū dé chū jiā suī wèi jù jiè jí duòsēng
等。世尊！譬如幼年初得出家，虽未具戒即堕僧
shù wǒ yì rú shì yǐ fó pú sà shéntōng lì gù dé zài rú shì
数。我亦如是，以佛、菩萨神通力故，得在如是
dà pú sà shù shì gù wǒ jīn yù lìng rú lái jiǔ zhù yú shì bú rù
大菩萨数。是故，我今欲令如来久住于世，不入
niè pán pì rú jī rén zhōng wú biàn tǔ wéi yuàn shì zūn yì fù
涅槃。譬如饥人，终无变吐。惟愿世尊，亦复
rú shì chángzhù yú shì bú rù niè pán
如是，常住于世，不入涅槃。”

ěr shí wénshū shī lì fǎ wáng zǐ gào chún tuó yuē⁹⁸ chún tuó
尔时，文殊师利法王子告纯陀曰⁹⁸：“纯陀，
rǔ jīn bù yīng fā rú shì yán yù lìng⁹⁹ rú lái chángzhù yú shì
汝今不应发如是言：‘欲令⁹⁹如来，常住于世，
bù bō niè pán rú bǐ jī rén wú yǒubiàn tǔ rǔ jīn dāngguānzhū
不般涅槃，如彼饥人，无有变吐。’汝今当观诸
xíng xìng xiàng rú shì guān xíng jù kōng sān mèi yù qiú zhèng fǎ yīng rú
行性相，如是观行具空三昧，欲求正法，应如
shì xué
是学。”

chún tuó wèn yán wénshū shī lì fū rú lái zhě tiānshàng
纯陀问言：“文殊师利，夫如来者，天上
rén zhōng zuì zūn zuì shèng rú shì rú lái qǐ shì xíng yé ruò shì
人中最尊、最胜，如是如来，岂是行耶？若是
xíng zhě wéi shēng miè fǎ pì rú shuǐ pào sù qǐ sù miè wǎng lái
行者，为生灭法。譬如水泡，速起速灭，往来
liú zhuǎn yóu rú chē lún yī qiè zhū xíng yì fù rú shì wǒ wén
流转，犹如车轮。一切诸行，亦复如是。我闻
zhū tiān shòu mìng jí cháng yún hé shì zūn shì tiān zhōng tiān shòu mìng
诸天，寿命极长。云何世尊是天中天，寿命
gèng cù bù mǎn bǎi nián rú jù luò zhǔ shì dé zì zài yǐ zì
更促，不满百年？如聚落主，势得自在，以自
zài lì néng zhì tā rén shì rén fú jìn qí hòu pín jiàn rén suǒ qīng
在力，能制他人。是人福尽，其后贫贱，人所轻

⁹⁸ 大正藏：言

⁹⁹ 大正藏：使

miè wéi tā cè shǐ suǒ yǐ zhě hé shī shì lì gù shì zūn yì ěr
蔑，为他策使。所以者何？失势力故。世尊亦尔，
tóng yú zhū xíng tóng zhū xíng zhě zé bù dé chēng wéi tiān zhōng tiān hé
同于诸行。同诸行者，则不得称为天中天。何
yǐ gù zhū xíng jí shì shēng sǐ fǎ gù shì gù wén shū wù guān
以故？诸行即是生死法故。是故，文殊，勿观
rú lái tóng yú zhū xíng
如来同于诸行。

fù cì wén shū wéi zhī ér shuō bù zhī ér shuō ér yán
“复次，文殊，为知而说、不知而说，而言
rú lái tóng yú zhū xíng shè shǐ rú lái tóng zhū xíng zhě zé bù dé yán
如来同于诸行？设使如来同诸行者，则不得言
yú sān jiè zhōng wéi tiān zhōng tiān zì zài fǎ wáng pì rú rén wáng
于三界中为天中天、自在法王。譬如人王，
yǒu dà lì shì qí lì dàn qiān gèng wú yǒu néng xiáng fú zhī zhě gù
有大力士，其力当千，更无有能降伏之者，故
chēng cǐ shì yī rén dàn qiān rú shì lì shì wáng suǒ ài niàn piān
称此士一人当千。如是力士，王所爱念，偏
cì jué lù fēng shǎng zì rán suǒ yǐ dé chēng dàn qiān rén zhě shì
赐爵禄，封赏自然，所以得称当千人者。是
rén wèi bì lì dí yú qiān dàn yǐ zhǒng zhǒng jì yì suǒ néng néng
人未必力敌于千，但以种种技¹⁰⁰艺所能能
shèng qiān gù gù chēng dàn qiān rú lái yì ěr xiáng fán nǎo mó
胜千故，故称当千。如来亦尔，降烦恼魔、
yīn mó tiān mó sǐ mó shì gù rú lái míng sān jiè zūn rú bǐ
阴魔、天魔、死魔，是故，如来名三界尊。如彼
lì shì yī rén dàn qiān yǐ shì yīn yuán chéng jiù jù zú zhǒng zhǒng wú
力士一人当千，以是因缘成就具足种种无
liàng zhēn shí gōng dé gù chēng rú lái yīng gòng¹⁰¹ zhèng biàn zhī
量真实功德，故称如来、应供¹⁰¹、正遍知。

wén shū shī lì rǔ jīn bù yīng yì xiǎng fēn bié yǐ rú lái fǎ tóng yú
文殊师利，汝今不应忆想分别，以如来法同于
zhū xíng pì rú jù fù zhǎng zhě shēng zǐ xiàng shī zhān zhī yǒu duǎn shòu
诸行。譬如巨富长者生子，相师占之有短寿
xiàng fù mǔ wén yǐ zhī qí bú rèn shào jì jiā sì bú fù ài zhòng
相。父母闻已，知其不任绍继家嗣，不复爱重，

¹⁰⁰ 大正藏：伎

¹⁰¹ 大正藏：应

shì zhī rú cǎo fū duǎnshòuzhě bù wéishāmén pó luó mén nǚ
视之如草。夫短寿者，不为沙门、婆罗门男女

102 dà xiǎo zhī suǒ jìng niàn ruò shǐ rú lái tóng zhū xíng zhě yì fù bù wéi
大小之所敬念。若使如来同诸行者，亦复不为

yī qiè shì jiān rén tiān zhòng shēng zhī suǒ fèng jìng rú lái suǒ shuō bù biàn
一切世间人天众生之所奉敬，如来所说不变

bú yì zhēn shí zhī fǎ yì wú shòuzhě shì gù wén shū bù yīng shuō
不异真实之法亦无受者。是故，文殊，不应说

yán rú lái tóng yú yī qiè zhū xíng
言如来同于一切诸行。

fù cì wén shū pì rú pín nǚ wú yǒu jū jiā jiù hù zhī
“复次，文殊，譬如贫女，无有居家救护之

zhě jiā fù bìng kǔ jī kě suǒ bī yóu xíng qǐ gài zhǐ tā kè shè
者，加复病苦、饥渴所逼，游行乞丐。止他客舍，

jì shēng yī zǐ shì kè shè zhǔ qū zhú lìng qù xié bào shì ér
寄生一子，是客舍主，驱逐令去。携抱是儿，

yù zhì tā guó yú qí zhōng lù yù è fēng yǔ hán kǔ bìng zhì
欲至他国，于其中路，遇恶风雨，寒苦并至，

duō wéi wén méng fēng shì dú chóng zhī suǒ shà shí jīng yóu héng
多为蚊、虻、蜂螫、毒虫之所啖食。经由恒

hé bào ér ér dù 103 qí shuǐ piāo jí ér bù fàng shě yú shì mǔ zǐ
河，抱儿而度，其水漂疾而不放舍，于是母子

suì gòng jù mò rú shì nǚ rén cí niàngōng dé mìng zhōng zhī hòu shēng
遂共俱没。如是女人慈念功德，命终之后，生

yú fàn tiān wén shū shī lì ruò yǒu shàn nán zǐ yù hù zhèng fǎ wù
于梵天。文殊师利，若有善男子欲护正法，勿

shuō rú lái tóng yú zhū xíng bù tóng zhū xíng wéi dāng zì zé wǒ jīn
说如来同于诸行、不同诸行。唯当自责：‘我今

yú chī wèi yǒu huì yǎn rú lái zhèng fǎ bù kě sī yì shì gù
愚痴，未有慧眼，如来正法，不可思议。’是故，

bù yīng xuān shuō rú lái dìng shì yǒu wéi dìng shì wú wéi ruò zhèng jiàn zhě
不应宣说如来定是有为、定是无为。若正见者，

yīng shuō rú lái dìng shì wú wéi hé yǐ gù néng wèi zhòng shēng shēng
应说如来定是无为。何以故？能为众生生

102 大正藏：不为沙门、婆罗门等男女

103 大正藏：渡

shàn fǎ gù shēnglián mǐn xīn gù¹⁰⁴ rú bǐ pín nǚ zài yú héng hé
善法故，生怜悯心故¹⁰⁴。如彼贫女在于恒河，
wèi ài niàn zǐ ér shě shēnmìng
为爱念子，而舍身命。

shànnán zǐ hù fǎ pú sà yì yīng rú shì nìngshě shēnmìng
“善男子，护法菩萨亦应如是，宁舍身命，
bù shuō rú lái tóng yú yǒuwéi dāng yán rú lái tóng yú wú wéi yǐ shuō
不说如来同于有为，当言如来同于无为。以说
rú lái tóng wú wéi gù dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí rú bǐ nǚ
如来同无为故，得阿耨多罗三藐三菩提，如彼女
rén dé shēng fàntiān hé yǐ gù yǐ hù fǎ gù yún hé hù fǎ suǒ
人得生梵天。何以故？以护法故。云何护法？所
wèi shuō yán rú lái tóng yú wú wéi shànnán zǐ rú shì zhī rén suī
谓说言如来同于无为。善男子，如是之人，虽
bù qiú jiě tuō jiě tuō zì zhì rú bǐ pín nǚ bù qiú fàntiān fàn
不求解脱，解脱自至，如彼贫女，不求梵天，梵
tiān zì yìng
天自应。

wénshū shī lì rú rén yuǎnxíng zhōng lù pí jí jì zhǐ
“文殊师利，如人远行，中路疲极，寄止
tā shě wò mèi zhī zhōng qí shì hū rán dà huǒ cù qǐ jí shí jīng wù
他舍。卧寐之中，其室忽然大火卒起，即时惊寤，
xún zì sī wéi wǒ yú jīn zhě dìng sǐ bù yí jù cán kuì gù
寻自思惟：‘我于今者，定死不疑。’具惭愧故，
yǐ yī chánshēn jí biànmìngzhōng shēngdāo lì tiān cóng shì yǐ hòu
以衣缠身，即便命终，生忉利天。从是已后，
mǎn bā shí fǎn zuò dà fàn wáng mǎn bǎi qiān shì shēng yú rén zhōng
满八十返，作大梵王；满百千世，生于人中，
wéizhuàn lún wáng shì rén bú fù shēng sān è qù zhǎnzhuǎn cháng
为转轮王。是人不复生三恶趣，展转常
shēng ān lè zhī chù yǐ shì yuán gù wénshū shī lì ruò shànnán zǐ
生安乐之处。以是缘故，文殊师利，若善男子
yǒu cán kuì zhě bù yīngguān fó tóng yú zhū xíng
有惭愧者，不应观佛同于诸行。

wénshū shī lì wàidào xié jiàn kě shuō rú lái tóng yú yǒuwéi
“文殊师利，外道邪见可说如来同于有为，

¹⁰⁴ 大正藏：生怜悯故

chí jiè bǐ qiū bù yīng rú shì yú rú lái suǒ shēng yǒu wéi xiǎng ruò yán rú
持戒比丘不应如是于如来所生有为想。若言如
lái shì yǒu wéi zhě jí shì wàng yǔ dāng zhī shì rén sǐ rù dì yù
来是有为者，即是妄语，当知是人死入地狱，
rú rén zì chǔ yú jǐ shè zhái
如人自处于己舍宅。

wén shū shī lì rú lái zhēn shí shì wú wéi fǎ bù yīng fù yán
“文殊师利，如来真实是无为法，不应复言
shì yǒu wéi yě rǔ cóng jīn rì yú shēng sǐ zhōng yīng shě wú zhī qiú
是有为也。汝从今日于生死中，应舍无知，求
yú zhèng zhì dāng zhī rú lái jí shì wú wéi ruò néng rú shì guān rú lái
于正智，当知如来即是无为。若能如是观如来
zhě jù zú dāng dé sān shí èr xiàng jí chéng ā nòu duō luó sān miǎo
者，具足当得三十二相，疾成阿耨多罗三藐
sān pú tí
三菩提。”

ěr shí wén shū shī lì fǎ wáng zǐ zàn chún tuó yán shàn zāi
尔时，文殊师利法王子赞纯陀言：“善哉！
shàn zāi shàn nán zǐ rǔ jīn yǐ zuò cháng shòu yīn yuán néng zhī rú
善哉！善男子，汝今已作长寿因缘，能知如
lái shì cháng zhù fǎ bú biàn yì fǎ wú wéi zhī fǎ rǔ jīn rú shì
来是常住法、不变异法、无为之法。汝今如是
shàn fù rú lái yǒu wéi zhī xiàng rú bèi huǒ rén wèi cán kuì gù yǐ
善覆如来有为之相，如被火人，为惭愧故，以
yī fù shēn yǐ shì shàn xīn shēng dāo lì tiān fù wéi fàn wáng zhuàn
衣覆身，以是善心生忉利天，复为梵王、转
lún shèng wáng bú zhì è qù cháng shòu ān lè rǔ yì rú shì
轮圣王，不至恶趣，常受安乐。汝亦如是，
shàn fù rú lái yǒu wéi xiàng gù yú wèi lái shì bì dìng dāng dé sān shí
善覆如来有为相故，于未来世，必定当得三十
èr xiàng bā shí zhǒng hǎo jù zú shí bā bú gòng zhī fǎ wú liàng shòu
二相、八十种好，具足十八不共之法，无量寿
mìng bú zài shēng sǐ cháng shòu ān lè bù jiǔ dé chéng yīng zhèng
命，不在生死，常受安乐，不久得成应、正
biàn zhī
遍知。

chún tuó rú lái cì hòu zì dāng guǎng shuō wǒ zhī yǔ rǔ
“纯陀，如来次后自当广说，我之与汝，

jù yì dāng fù rú lái yǒu wéi yǒu wéi wú wéi qiě gòng zhì zhī rǔ
俱亦当覆如来有为。有为、无为且共置之，汝
kě suí shí sù shī fàn shí rú shì shī zhě zhū shī zhōng zuì ruò bǐ qiū
可随时速施饭食，如是施者，诸施中最。若比丘、
bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí yuǎn xíng pí jí suǒ xū zhī wù yīng
比丘尼、优婆塞、优婆夷远行疲极，所须之物应
dāng qīng jìng suí shí jǐ yǔ rú shì sù shī jí shì jù zú tán bō luó
当清净，随时给与，如是速施，即是具足檀波罗
mì gēn běn zhǒng zǐ chún tuó ruò yǒu zuì hòu shī fó jí sēng ruò duō
蜜根本种子。纯陀，若有最后施佛及僧，若多
ruò shǎo ruò zú bù zú yí sù jí shí rú lái zhèng ěr dāng bō niè
若少，若足不足，宜速及时，如来正尔当般涅槃。
pán
槃。”

chún tuó yán¹⁰⁵ wén shū shī lì rǔ jīn hé gù tān wèi cǐ shí
纯陀言¹⁰⁵：“文殊师利，汝今何故贪为此食，
ér yán duō shǎo zú yǔ bù zú lìng wǒ shí shī wén shū shī lì rú
而言多少、足与不足，令我时施？文殊师利，如
lái xī rì kǔ xíng liù nián shàng zì zhī chí kuàng yú jīn rì xū yú jiān
来昔日苦行六年，尚自支持，况于今日须臾间
yé wén shū shī lì rǔ jīn shí wèi rú lái zhèng jué shòu sī shí yé
耶？文殊师利，汝今实谓如来正觉受斯食耶？
rán wǒ dìng zhī rú lái shēn zhě jí shì fǎ shēn fēi wéi shí shēn
然我定知，如来身者即是法身，非为食身。”

ěr shí fó gào wén shū shī lì rú shì rú shì rú chún tuó
尔时，佛告文殊师利：“如是如是，如纯陀
yán shàn zāi chún tuó rǔ yǐ chéng jiù wēi miào dà zhì shàn rù
言。善哉！纯陀，汝已成就微妙大智，善入
shèn shēn dà shèng jīng diǎn
甚深大乘经典。”

wén shū shī lì yǔ chún tuó yán rǔ wèi rú lái shì wú wéi zhě
文殊师利语纯陀言：“汝谓如来是无为者，
rú lái zhī shēn jí shì cháng shòu ruò zuò shì zhī fó suǒ yuè kě
如来之身即是长寿。若作是知，佛所悦可。”

chún tuó dá yán rú lái fēi dú yuè kě yú wǒ yì fù yuè kě
纯陀答言：“如来非独悦可于我，亦复悦可

yī qiè zhòngshēng

一切众生。”

wénshū shī lì yán

文殊师利言：“如来于汝及以我等一切众

shēng jiē xī yuè kě

生皆悉悦可。”

chúntuó dá yán

纯陀答言：“汝不应言如来说可。夫悦可者，

zé shì dào xiǎng

则是倒想；若有倒想，则是生死；有生死者，

jí yǒu wéi fǎ

即有为法。是故，文殊，勿谓如来是有为也。若

yán rú lái shì yǒu wéi zhě

言如来是有为者，我与仁者俱行颠倒。文殊师利，

rú lái wú yǒu ài niàn zhī xiǎng

如来无有爱念之想。夫爱念者，如彼乳牛爱念

qí zǐ

其子，虽复饥渴，行求水草，若足不足，忽然还

guī

归。诸佛世尊，无有是念，等视一切如罗睺罗，

rú shì niàn zhě

如是念者，即是诸佛智慧境界。文殊师利，譬如

guó wáng tiáo yù jià sī

国王调御驾驷，欲驰驱乘令及之者，无有是处。

wǒ yǔ rén zhě yì fù rú shì

我与仁者亦复如是，欲尽如来微密深奥亦无是

chù

处。文殊师利，如金翅鸟，飞升虚空无量由旬，

xià guān dà hǎi

下观大海，悉见水性，鱼、鳖、鼃、鼉、龟、

lóng zhī shǔ

龙之属，及见己影，如于明镜见诸色像；凡夫

shǎo zhì

少智，不能筹量如是所见。我与仁者亦复如是，

bù néng chóu liáng rú lái zhì huì

不能筹量如来智慧。”

wénshū shī lì yǔ chúntuó yán

文殊师利语纯陀言：“如是如是，如汝所说。

wǒ yú cǐ shì fēi wéi bù dá zhí yù shì rǔ zhū pú sà shì
我于此事，非为不达，直欲试汝诸菩萨事。”

ěr shí shì zūn cóng qí miàn mén chū zhǒng zhǒng guāng qí guāng
尔时，世尊从其面门出种种光，其光
míng yào zhào wén shū shēn
明曜照文殊身。

wén shū shī lì yù sī guāng yǐ jí zhī shì shì xún gào chún tuó
文殊师利遇斯光已，即知是事，寻告纯陀：
rú lái jīn zhě xiàn shì ruì xiàng bù jiǔ bì dāng rù yú niè pán
“如来今者，现是瑞相，不久必当入于涅槃。
rǔ xiān suǒ shè zuì hòu gòng yǎng yí shí fèng xiàn fó jí dà zhòng chún
汝先所设最后供养，宜时奉献佛及大众。纯
tuó dāng zhī rú lái fàng shì zhǒng zhǒng guāng míng fēi wú yīn yuán
陀当知，如来放是种种光明，非无因缘。”

chún tuó wén yǐ bēi sè mò rán
纯陀闻已，悲塞默然。

fó gào chún tuó rǔ suǒ fèng shī fó jí dà zhòng jīn zhèng shì
佛告纯陀：“汝所奉施佛及大众，今正是
shí rú lái zhèng ěr dāng bō niè pán dì èr dì sān yì fù rú shì
时，如来正尔当般涅槃。”第二、第三亦复如是。

ěr shí chún tuó wén fó yǔ yǐ jǔ shēng hào kū bēi yē
尔时，纯陀闻佛语已，举声号哭，悲噎
ér yán kǔ zāi kǔ zāi shì jiān xū kōng fù bó dà zhòng
107 而言：“苦哉！苦哉！世间虚空。”复白大众：

wǒ děng jīn zhě yī qiè dāng gòng wǔ tǐ tóu dì tóng shēng quàn fó
“我等今者，一切当共五体投地，同声劝佛，
mò bō niè pán
莫般涅槃。”

ěr shí shì zūn fù gào chún tuó mò dà tí kū zì luàn qí
尔时，世尊复告纯陀：“莫大啼哭、自乱其
xīn dāng guān shì shēn yóu rú bā jiāo rè shí zhī yán shuǐ mò
心，当观是身，犹如芭蕉、热时之炎、水沫¹⁰⁸、
huàn huà qián tà pó chéng pī qì diàn guāng yì rú huà shuǐ
幻化、乾闥婆城、坏器、电光，亦如画水、

¹⁰⁶ 大正藏：啼

¹⁰⁷ 大正藏：咽

¹⁰⁸ 大正藏：泡

lín sǐ zhī qiú shúguǒ duàn ròu rú zhī jīng jìn rú duì shàng xià
临死之囚、熟果、段肉，如织经尽、如碓上下。

dāngguānzhūxíngyóu zá dú shí yǒuwéi zhī fǎ duōzhūguòhuàn
当观诸行犹杂毒食，有为之法多诸过患。”

yú shì chún tuó fù bó fó yán rú lái bú yù jiǔ zhù yú shì
于是，纯陀复白佛言：“如来不欲久住于世，

wǒ dāng yún hé ér bù tí kū¹⁰⁹ kǔ zāi kǔ zāi shì jiān xū kōng
我当云何而不啼哭¹⁰⁹？苦哉！苦哉！世间虚空。

wéi yuàn shì zūn āi mǐn wǒ děng jí zhū zhòng shēng jiǔ zhù yú shì wù
惟愿世尊哀悯¹¹⁰我等及诸众生，久住于世，勿

bō niè pán
般涅槃。”

fó gào chún tuó rǔ jīn bù yīng fā rú shì yán āi mǐn wǒ gù
佛告纯陀：“汝今不应发如是言‘哀悯我故，

jiǔ zhù yú shì wǒ yǐ āi mǐn rǔ jí yī qiè shì gù jīn rì yù rù
久住于世‘，我以哀悯汝及一切，是故今日欲入

niè pán hé yǐ gù zhū fó fǎ ěr yǒuwéi yì rán shì gù zhū
涅槃。何以故？诸佛法尔，有为亦然。是故，诸

fó ér shuō shì jì
佛而说是偈：

yǒu wéi zhī fǎ qí xìng wú cháng
有为之法 其性无常

shēng yǐ bú zhù jì miè wéi lè
生已不住 寂灭为乐

chún tuó rǔ jīn dāng guān yī qiè xíng zá zhū fǎ wú wǒ
“纯陀，汝今当观一切行杂，诸法无我、

wú cháng bú zhù cǐ shēn duō yǒu wú liàng guò huàn yóu rú shuǐ pào
无常、不住，此身多有无量过患，犹如水泡。

shì gù rǔ jīn bù yīng tí qì
是故，汝今不应啼泣。”

ěr shí chún tuó fù bó fó yán rú shì rú shì chéng rú zūn
尔时，纯陀复白佛言：“如是如是，诚如尊

jiào suī zhī rú lái fāng biàn shì xiàn rù yú niè pán ér wǒ bù néng bù
教。虽知如来方便示现入于涅槃，而我不能不

huái yōu nǎo fù zì sī wéi fù shēng qīng yuè
怀忧恼，覆自思惟，复生庆悦。”

¹⁰⁹ 大正藏：泣

¹¹⁰ 大正藏：唯愿世尊怜愍

fó zàn chún tuó shàn zāi shàn zāi néng zhī rú lái shì tóng
佛赞纯陀：“善哉！善哉！能知如来示同
zhòng shēng fāng biàn niè pán rǔ jīn dāng tīng¹¹¹ rú suō luó suō niǎo
众生方便涅槃。汝今当听¹¹¹，如娑罗娑鸟，
chūn yáng zhī yuè jiē gòng jí bǐ ā nòu dá chí zhū fó yì ěr jiē
春阳之月，皆共集彼阿耨达池；诸佛亦尔，皆
zhì shì chù chún tuó rǔ jīn bù yīng sī wéi zhū fó cháng shòu duǎn
至是处。纯陀，汝今不应思惟诸佛长寿、短
shòu yī qiè zhū fǎ jiē rú huàn xiàng rú lái zài zhōng yǐ fāng biàn lì
寿，一切诸法皆如幻相，如来在中以方便力
wú suǒ rǎn zhuó hé yǐ gù zhū fó fǎ ěr chún tuó wǒ jīn shòu
无所染著。何以故？诸佛法尔。纯陀，我今受
rǔ suǒ xiàngòng yǎng wèi yù lìng rǔ dù tuō shēng sǐ zhū yǒu liú¹¹² gù
汝所献供养，为欲令汝度脱生死诸有流¹¹²故。
ruò zhū rén tiān yú cǐ zuì hòu gòng yǎng wǒ zhě xī jiē dāng dé bú dòng
若诸人天于此最后供养我者，悉皆当得不动
guǒ bào cháng shòu ān lè hé yǐ gù wǒ shì zhòng shēng liáng fú tián
果报，常受安乐。何以故？我是众生良福田
gù rǔ ruò fù yù wèi zhū zhòng shēng zuò fú tián zhě sù bàn suǒ shī
故。汝若复欲为诸众生作福田者，速办所施，
bù yí jiǔ tíng
不宜久停。”

ěr shí chún tuó wèi zhū zhòng shēng dé dù tuō gù dī tóu yǐn lèi
尔时，纯陀为诸众生得度脱故，低头饮泪，
ér bái fó yán shàn zāi shì zūn wǒ ruò kān rèn wéi fú tián shí
而白佛言：“善哉！世尊！我若堪任为福田时，
zé néng liǎo zhī rú lái niè pán jí fēi niè pán wǒ děng jīn zhě jí zhū
则能了知如来涅槃及非涅槃。我等今者及诸
shēng wén yuán jué zhì huì yóu rú wén ruì shí bù néng liáng rú lái
声闻、缘觉，智慧犹如蚊蚋，实不能量如来
niè pán jí fēi niè pán
涅槃及非涅槃。”

ěr shí chún tuó jí qí juàn shǔ chóu yōu tí qì wéi rào rú lái
尔时，纯陀及其眷属愁忧啼泣，围绕如来，
shāo xiāng sǎn huā jìn xīn jìng fèng xún yǔ wén shū cóng zuò ér qù gòng
烧香散华，尽心敬奉，寻与文殊从座而去，供

¹¹¹ 大正藏：纯陀，汝今当听

¹¹² 大正藏：漏

bàn shí jù
办食具。

āi tàn pǐn dì sān
哀叹品第三¹¹³

chúntuó qù yǐ wèi jiǔ zhī qǐng shì shí cǐ dì liù zhǒngzhèn
纯陀去已，未久之顷，是时，此地六种震
dòng nǎi zhì fàn shì yì fù rú shì dì dòngyǒu èr huòyǒu dì dòng
动，乃至梵世亦复如是。地动有二：或有地动、
huò dà dì dòng xiǎodòngzhě míngwéi dì dòng dà dòngzhě míng
或大地动。小动者，名为地动；大动者，名
dà dì dòng yǒuxiǎoshēngzhě míngyuē dì dòng yǒu dà shēngzhě
大地动。有小声者，名曰地动；有大声者，
míng dà dì dòng dú dì dòngzhě míngyuē dì dòng shān lín
名大地动。独地动者，名曰地动；山、林、
hé hǎi yī qiè dòngzhě míng dà dì dòng yī xiàng dòngzhě
河、海，一切动者，名大地动。一向动者，
míngyuē dì dòng zhōu huí xuánzhuǎn míng dà dì dòng dòng míng
名曰地动；周回旋转，名大地动。动，名
dì dòng dòng shí néng lìng zhòng shēng xīn dòng míng dà dì dòng
地动；动时，能令众生心动，名大地动。
pú sà chū cóng dōu shuài tiān xià yán fú tí shí míng dà dì dòng cóng
菩萨初从兜率天下阎浮提时，名大地动；从
chū shēng chū jiā chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí zhuàn yú
初生、出家、成阿耨多罗三藐三菩提、转于
fǎ lún jí bō niè pán míng dà dì dòng jīn rì rú lái jiāng rù niè pán
法轮及般涅槃，名大地动。今日如来将入涅槃，
shì gù cǐ dì rú shì dà dòng
是故，此地如是大动。

shí zhū tiān lóng qián tà pó ā xiū luó jiā lóu luó
时，诸天、龙、乾闥婆、阿修罗、迦楼罗、
jǐn nà luó mó hóu luó qié rén jí fēi rén wén shì yǔ yǐ shēn máo
紧那罗、摩睺罗伽、人及非人闻是语已，身毛
jiē shù tóng shēng āi qì ér shuō jì yán
皆竖，同声哀泣，而说偈言：

¹¹³ 大正藏：大般涅槃经哀叹品第三

qǐ shǒu tiáo yù shī	wǒ děng jīn quàn qǐng
稽首调御师	我等今劝请
wéi lí yú rén xiān	yǒng wú yǒu jiù hù
违 ¹¹⁴ 离于人仙	永无有救护
jīn jiàn fó niè pán	wǒ děng mò kǔ hǎi
今见佛涅槃	我等没苦海
bēi liàn huái yōu nǎo	rú dú shī qí mǔ
悲恋怀忧恼	如犊失其母
pín qióng wú jiù hù	yóu rú kùn bìng rén
贫穷无救护	犹如困病人
wú yī suí zì xīn	shí suǒ bù yīng shí
无医随自心	食所不应食
zhòngshēng fán nǎobìng	cháng wéi zhū jiàn hài
众生烦恼病	常为诸见害
yuǎn lí fǎ yī wáng	fú shí xié dú yào
远离法医王	服食邪毒药
shì gù fó shì zūn	bù yīng jiàn yí shě
是故佛世尊	不应见遗舍
rú guó wú jūn zhǔ	rén mín jiē jī jǐn
如国无君主	人民皆饥谨
wǒ děng yì rú shì	shī yìn jí fǎ wèi
我等亦如是	失荫及法味
jīn wén fó niè pán	wǒ děng xīn mí luàn
今闻佛涅槃	我等心迷乱
rú bǐ dà dì dòng	mí shī yú zhū fāng
如彼大地动	迷失于诸方
dà xiān rù niè pán	fó rì zhuì yú dì
大仙入涅槃	佛日坠于地
fǎ shuǐ xī kū hé	wǒ děng dìng dāng sǐ
法水悉枯涸	我等定当死
rú lái bō niè pán	zhòngshēng jí kǔ nǎo
如来般涅槃	众生极苦恼
pì rú zhǎng zhě zǐ	xīn sàng yú fù mǔ
譬如长者子	新丧于父母
wǒ děng yú jīn rì	yún hé bù chóu nǎo
我等于今日	云何不愁恼

rú lái jiàn fàng shě yóu rú qì tì tuò
如 来 见 放 舍 犹 如 弃 涕 唾

rú lái rù niè pán rú qí bù huán zhě
如 来 入 涅 槃 如 其 不 还 者

wǒ děng jí zhòngshēng xī wú yǒu jiù hù
我 等 及 众 生 悉 无 有 救 护

rú lái rù niè pán nǎi zhì zhū chù shēng
如 来 入 涅 槃 乃 至 诸 畜 生

yī qiè jiē chóu bù kǔ nǎo jiāo qí xīn¹¹⁵
一 切 皆 愁 怖 苦 恼 焦 其 心

pì rú rì chū chū guāng míng shèn huī yán
譬 如 日 初 出 光 明 甚 晖 炎

jì néng huán zì zhào yì miè yī qiè àn
既 能 还 自 照 亦 灭 一 切 闇

rú lái shén tōng guāng néng chú wǒ kǔ nǎo
如 来 神 通 光 能 除 我 苦 恼

chǔ zài dà zhòng zhōng pì rú xū mí shān
处 在 大 众 中 譬 如 须 弥 山

shì zūn pì rú guó wáng shēng yù zhū zǐ xíng mào duān
“世 尊！譬 如 国 王，生 育 诸 子，形 貌 端

zhèng xīn cháng ài niàn xiān jiào jì yì xī lìng tōng lì rán hòu
正，心 常 爱 念。先 教 技 艺，悉 令 通 利，然 后

qì zhī fù zhān tuó luó shì zūn wǒ děng jīn rì wéi fǎ wáng zǐ
弃 之，付 旃 陀 罗。世 尊！我 等 今 日 为 法 王 子，

méng fó jiào huì yǐ¹¹⁶ jù zhèng jiàn yuàn mò fàng shě rú qí fàng shě zé
蒙 佛 教 诲 已 具 正 见，愿 莫 放 舍，如 其 放 舍 则

tóng wáng zǐ wéi yuàn jiǔ zhù bú rù niè pán shì zūn pì rú yǒu
同 王 子。惟 愿 久 住，不 入 涅 槃。世 尊！譬 如 有

rén shàn xué zhū lùn fù yú cǐ lùn ér shēng bù wèi rú lái yì ěr
人，善 学 诸 论，复 于 此 论 而 生 怖 畏；如 来 亦 尔，

tōng dá zhū fǎ ér yú zhū fǎ fù shēng bù wèi ruò shǐ rú lái jiǔ zhù
通 达 诸 法，而 于 诸 法 复 生 怖 畏。若 使 如 来 久 住

yú shì shuō gān lù wèi chōng zú yī qiè rú shì zhòng shēng zé bú
于 世，说 甘 露 味，充 足 一 切，如 是 众 生 则 不

fù wèi duò yú dì yù
复 畏 堕 于 地 狱。

¹¹⁵ 大正藏：“我等于今日”至“犹如弃涕唾”句在“苦恼焦其心”之后

¹¹⁶ 大正藏：以

shì zūn pì rú yǒu rén chū xué zuò wù wéi guān suǒ shōu
“世尊！譬如有人，初学作务，为官所收，
bì zhī líng yǔ yǒu rén wèn zhī rǔ shòu hé shì dá yán¹¹⁷：
‘我今受大忧苦。’ ruò qí dé tuō zé dé ān lè shì zūn
亦尔，为我等故，修诸苦行。我等今者，犹未
dé miǎn shēng sǐ kǔ nǎo yún hé rú lái dé shòu ān lè
得免生死苦恼，云何如来得受安乐？”

shì zūn pì rú yī wáng shàn jiě fāng yào piān yǐ mì fāng
“世尊！譬如医王，善解方药，偏以秘方
jiào shòu qí zǐ bú jiào qí yú wài shòu xué zhě rú lái yì ěr dú yǐ
教授其子，不教其余外受学者。如来亦尔，独以
shēn shēn mì mì zhī zàng piān jiào wén shū yí qì wǒ děng bú jiàn gù
甚深秘密之藏，偏教文殊，遗弃我等，不见顾
mǐn rú lái yú fǎ yīng wú mì lìn rú bǐ yī wáng piān jiào qí
悯。如来于法，应无秘密。如彼医王，偏教其
zǐ bú jiào wài lái zhū shòu xué zhě bǐ yī suǒ yǐ bù néng pǔ jiào qíng
子，不教外来诸受学者，彼医所以不能普教，情
cún shèng fù gù yǒu mì xī rú lái zhī xīn zhōng wú shèng fù
存胜负，故有秘密。如来之心，终无胜负，
hé gù rú shì bú jiàn jiào huì wéi yuàn jiǔ zhù mò bō niè pán
何故如是不见教诲？惟愿久住，莫般涅槃。”

shì zūn pì rú lǎo shào bìng kǔ zhī rén shě yuǎn yí
“世尊！譬如老、少、病苦之人，舍远夷
tú ér xíng xiǎn dào xiǎn dào duō nán bèi shòu zhòng kǔ gèng yǒu yì rén
涂而行险道，险道多难，备受众苦。更有异人，
jiàn ér mǐn zhī jí biàn shì yǐ píng tǎn hǎo lù shì zūn wǒ yì rú shì
见而悯之，即便示以平坦好路。世尊！我亦如是。
suǒ yán shào zhě pì wèi zēng zhǎng fǎ shēn zhī rén suǒ yán lǎo zhě pì
所言少者，譬未增长法身之人；所言老者，譬
zhòng fán nǎo suǒ yán bìng kǔ¹¹⁸ pì wèi tuō shēng sǐ suǒ yán xiǎn dào
重烦恼；所言病苦¹¹⁸，譬未脱生死；所言险道

¹¹⁷ 大正藏：曰

¹¹⁸ 大正藏：者

119 pì èr shí wǔ yǒu wéi yuàn rú lái shì dǎo wǒ děng gān lù zhèng
，譬二十五有。惟愿如来，示导我等甘露正
dào jiǔ zhù yú shì wù rù niè pán
道，久住于世，勿入涅槃。”

ěr shí shì zūn gào zhū bǐ qiū rǔ děng bǐ qiū mò rú fán
尔时，世尊告诸比丘：“汝等比丘，莫如凡
fū zhū tiān rén děng chóu yōu tí kū dāng qín jīng jìn xì xīn zhèng
夫、诸天人等，愁忧啼哭，当勤精进，系心正
niàn
念。”

shí zhū tiān rén ā xiū luó děng wén fó suǒ shuō zhǐ
时，诸天、人、阿修罗等，闻佛所说，止
bù tí kū yóu rú yǒu rén sāng qí ài zǐ bìn sòng yǐ qì yì zhǐ
不啼哭，犹如有人，丧其爱子，殡送已讫，抑止
bù kū
不哭。

ěr shí shì zūn wèi zhū dà zhòng shuō shì jié yán
尔时，世尊为诸大众说是偈言：

rǔ děng dāng kāi yì bù yīng dà chóu kǔ
汝等当开意 不应大愁苦

zhū fó fǎ jiē ěr shì gù dāng mò rán
诸佛法皆尔 是故当默然

yào bú fàng yì xíng shǒu xīn zhèng yì niàn
乐不放逸行 守心正忆念

yuǎn lí zhū fēi fǎ zì wèi shòu huān lè
远离诸非法 自慰受欢乐

fù cì bǐ qiū ruò yǒu yí huò jīn jiē dāng wèn ruò kōng
“复次，比丘，若有疑惑，今皆当问。若空、

bù kōng ruò cháng wú cháng ruò kǔ bù kǔ ruò yī fēi
不空，若常、无常，若苦、不苦，若依、非

yī ruò qù bú qù ruò guī fēi guī ruò héng fēi héng
依，若去、不去，若归、非归，若恒、非恒，

ruò duàn ruò cháng ruò zhòng shēng fēi zhòng shēng ruò yǒu ruò
若断、若常，若众生、非众生，若有、若

wú ruò shí bù shí ruò zhēn bù zhēn ruò miè bú miè ruò
无，若实、不实，若真、不真，若灭、不灭，若

mì bú mì ruò èr bú èr rú shì děngzhǒngzhǒng fǎ zhōngyǒu
密、不密，若二、不二，如是等种种法中有
suǒ yí zhě jīn yīng zī wèn wǒ dāng suí shùn wèi rǔ duàn zhī yì dāng
所疑者，今应咨问，我当随顺为汝断之，亦当
wèi rǔ xiānshuō gān lù rán hòu nǎi dāng rù yú niè pán
为汝先说甘露，然后乃当入于涅槃。

zhū bǐ qiū fó chū shì nán rén shēn nán dé zhí fó shēng
“诸比丘，佛出世难，人身难得；值佛生
xìn shì shì yì nán néng rěn nán rěn shì yì fù nán chéng jiù jìn
信，是事亦难；能忍难忍，是亦复难；成就禁
jiè jù zú wú quē dé ā luó hàn guǒ shì shì yì nán rú qiú jīn
戒，具足无缺，得阿罗汉果，是事亦难，如求金
shā yōu tán bō huā zhū bǐ qiū lí yú bā nán dé rén shēn nán
沙、优昙钵华。诸比丘¹²⁰，离于八难得人身难，
rǔ děng yù wǒ bù yīng kōng guò wǒ yú wǎng xī zhǒngzhǒng kǔ xíng jīn
汝等遇我不应空过。我于往昔种种苦行，今
dé rú shì wú shàng fāng biàn wèi rǔ děng gù wú liàng jié zhōng shě
得如是无上方便。为汝等故，无量劫中，舍
shēn shǒu zú tóu mù suǐ nǎo shì gù rǔ děng bù
身、手、足、头、目、髓、脑。是故，汝等不
yīng fàng yì
应放逸。

rǔ děng bǐ qiū yún hé zhuāng yán zhèng fǎ bǎo chéng jù
“汝等比丘，云何庄严正法宝城？具
zú zhǒngzhǒng gōng dé zhēn bǎo jiè dìng zhì huì yǐ wéi qiáng qiàn
足种种功德珍宝，戒、定、智慧以为墙堦。
rǔ jīn yù shì fó fǎ bǎo chéng bù yīng qǔ cǐ xū wěi zhī wù pì rú
汝今遇是佛法宝城，不应取此虚伪之物。譬如
shāng zhǔ yù zhēn bǎo chéng qǔ zhū wǎ lì ér biàn huán jiā rǔ yì rú
商主遇真宝城，取诸瓦砾而便还家。汝亦如
shì zhí yù bǎo chéng qǔ xū wěi wù
是，值遇宝城取虚伪物。

rǔ zhū bǐ qiū wù yǐ xià xīn ér shēng zhī zú rǔ děng jīn
“汝诸比丘，勿以下心而生知足，汝等今
zhě suī dé chū jiā yú cǐ dà shèng bù shēng tān mù rǔ zhū bǐ qiū
者，虽得出家，于此大乘不生贪慕。汝诸比丘，

¹²⁰ 大正藏：汝诸比丘

shēn suī dé fú jiā shā rǎn yī xīn yóu wèi rǎn dà shèng jìng fǎ rǔ zhū
身虽得服袈裟染衣，心犹未染大乘净法。汝诸
bǐ qiū suī xíng qǐ shí jīng lì duō chù chū wèi céng qiú dà shèng fǎ shí
比丘，虽行乞食经历多处，初未曾求乘法食。
rǔ zhū bǐ qiū suī chú xū fà wèi wèi zhèng fǎ chú zhū jié shǐ
汝诸比丘，虽除须发，未为正法除诸结使。

rǔ zhū bǐ qiū jīn dāng zhēn shí jiào chì rǔ děng wǒ jīn xiàn
“汝诸比丘，今当真实教勅汝等。我今现
zài dà zhòng hé hé rú lái fǎ xìng zhēn shí bú dào shì gù rǔ
在，大众和合，如来法性真实不倒。是故，汝
děng yīng dāng jīng jìn shè xīn yǒng měng cuī zhū jié shǐ shí lì huì rì
等应当精进，摄心勇猛，摧诸结使。十力慧日
jì qián mò yǐ rǔ děng dāng wéi wú míng suǒ fù zhū bǐ qiū pì rú
既潜没已，汝等当为无明所覆。诸比丘，譬如
dà dì zhū shān yào cǎo wéi zhòng shēng yòng wǒ fǎ yì ěr chū shēng miào
大地诸山药草为众生用，我法亦尔，出生妙
shàng ān lù fǎ wèi ér wéi zhòng shēng zhǒng zhǒng fán nǎo bìng zhī liáng yào
善甘露法味，而为众生种种烦恼病之良药。
wǒ jīn dāng lìng yī qiè zhòng shēng jí wǒ zhū zǐ sì bù zhī zhòng xī jiē
我今当令一切众生及我诸子四部之众，悉皆
ān zhù mì mì zàng zhōng wǒ yì fù dāng ān zhù shì zhōng rù yú niè
安住秘密藏中。我亦复当安住是中，入于涅槃。
pán hé děng míng wéi mì mì zhī zàng yóu rú yī zì sān diǎn ruò bìng
槃。何等名为秘密之藏？犹如伊字，三点若并
zé bù chéng yī zòng yì bù chéng rú mó xī shǒu luó miàn shàng sān
则不成伊，纵亦不成；如摩醯首罗面上三
mù nǎi dé chéng yī sān diǎn ruò bié yì bù dé chéng wǒ yì rú shì
目乃得成伊，三点若别亦不得成。我亦如是，
jiě tuō zhī fǎ yì fēi niè pán rú lái zhī shēn yì fēi niè pán mó hē bō
解脱之法亦非涅槃，如来之身亦非涅槃，摩诃般
rě yì fēi niè pán sān fǎ gè yì yì fēi niè pán wǒ jīn ān zhù rú shì
若亦非涅槃，三法各异亦非涅槃。我今安住如是
sān fǎ wèi zhòng shēng gù míng rù niè pán rú shì yī zì
三法，为众生故名入涅槃，如世伊字。”

ěr shí zhū bǐ qiū wén fó shì zūn dìng dāng niè pán jiē xī yōu
尔时，诸比丘闻佛世尊定当涅槃，皆悉忧

chóu shēnmáo wèi shù tì sì jiāo liú qǐ shǒu fó zú rào wú
愁，身毛为竖，涕泗¹²¹交流，稽首佛足，绕无
liàng zā bó fó yán shì zūn kuàishuō wú cháng kǔ kōng
量匝，白佛言：“世尊！快说无常、苦、空、
wú wǒ shì zūn pì rú yī qiè zhòng shēng jì zhōng xiàng jì wéi shàng
无我。世尊！譬如一切众生迹中，象迹为上。
shì wú cháng xiǎng yì fù rú shì yú zhū xiǎng zhōng zuì wéi dì yī ruò
是无常想亦复如是，于诸想中最为第一。若
yǒu jīng qín xiū xí zhī zhě néng chú yī qiè yù jiè tān ài sè wú sè ài
有精勤修习之者，能除一切欲界贪爱、色无色爱、
wú míng jiāo màn jí wú cháng xiǎng shì zūn rú lái ruò lí wú cháng
无明、憍慢及无常想。世尊！如来若离无常
xiǎng zhě jīn zé bù yīng rù yú niè pán ruò bù lí zhě yún hé shuō
想者，今则不应入于涅槃；若不离者，云何说
yán xiū wú cháng xiǎng lí sān jiè ài wú míng jiāo màn jí wú cháng
言修无常想，离三界爱、无明、憍慢及无常
xiǎng
想？

shì zūn pì rú nóng fū yú qiū yuè shí shēngēng qí dì
“世尊！譬如农夫，于秋月时，深耕其地，
néng chú huì cǎo shì wú cháng xiǎng yì fù rú shì néng chú yī qiè yù
能除秽草。是无常想亦复如是，能除一切欲
jiè tān ài sè wú sè ài wú míng jiāo màn jí wú cháng xiǎng shì
界贪爱、色无色爱、无明、憍慢及无常想。世
zūn pì rú gēng tián qiū gēng wéi shàng rú zhū jì zhōng xiàng jì
尊！譬如耕田，秋耕为上；如诸迹中，象迹
wéi shèng yú zhū xiǎng zhōng wú cháng wéi zuì shì zūn pì rú dì
为胜；于诸想中，无常为最。世尊！譬如帝
wáng zhī mìng jiāng zhōng ēn shè tiān xià yù qiú xì bì xī lìng dé tuō
王，知命将终，恩赦天下狱囚系闭，悉令得脱，
rán hòu shě mìng rú lái jīn zhě yì yīng rú shì dù zhū zhòng shēng yī
然后舍命。如来今者，亦应如是，度诸众生一
qiè wú zhī wú míng xì bì jiē lìng jiě tuō rán hòu niè pán wǒ děng
切无知、无明系闭，皆令解脱，然后涅槃。我等
jīn zhě jiē wèi dé dù yún hé rú lái biàn yù fàng shě rù yú niè
今者，皆未得度，云何如来便欲放舍，入于涅

¹²¹ 大正藏：洎

pán
槃？

shì zūn pì rú yǒu rén wéi guǐ suǒ chí yù liángzhòu shī
“世尊！譬如有人，为鬼所持，遇良呪师，
yǐ zhòu lì gù biàn dé chúchài rú lái yì ěr wèi zhūshēngwénchú
以呪力故，便得除差。如来亦尔，为诸声闻除
wú míng guǐ lìng dé ān zhù mó hē bō rě jiě tuōděng fǎ rú shì yī
无明鬼，令得安住摩诃般若、解脱等法，如世伊
zì
字。

shì zūn pì rú xiāngxiàng wéi rén suǒ fù suī yǒuliáng shī
“世尊！譬如香象，为人所缚，虽有良师，
bù néng jìn zhì dùn jué jī suǒ zì zì ér qù wǒ wèi rú shì tuō wǔ
不能禁制，顿绝羁锁，自恣而去。我未如是脱五
shí qī fánǎo xì fù yún hé rú lái biàn yù fàngshě rù yú nièpán
十七烦恼系缚，云何如来便欲放舍，入于涅槃？

shì zūn rú rén bìngnüè zhí yù liáng yī suǒ kǔ dé chú
“世尊！如人病疟，值遇良医，所苦得除。
wǒ yì rú shì duō zhū huàn kǔ xié mìng rè bìng suī yù rú lái
我亦如是，多诸患苦、邪命、热病。虽遇如来，
bìng wèi chú yù wèi dé wú shàng ān wěncháng lè yún hé rú lái biàn
病未除愈，未得无上安隐常乐。云何如来便
yù fàngshě rù yú nièpán
欲放舍，入于涅槃。

shì zūn pì rú zuì rén bú zì jué zhī bù shí qīn shū
“世尊！譬如醉人，不自觉知，不识亲疏、
mǔ nǚ zǐ mèi mí huāng yín luàn yán yǔ fàng yì wò bú jìngzhōng
母女、姊妹，迷荒淫乱，言语放逸，卧不净中。
shí yǒuliáng shī yǔ yào lìng fú fú yǐ jí tù huán zì yì shí xīn
时，有良师与药令服，服已即吐，还自忆识，心
huáicán kuì shēn zì kè zé jiǔ wéi bú shàn zhū è gēnběn ruò néng
怀惭愧，深自克责：‘酒为不善诸恶根本，若能
chúduàn zé yuǎnzhòng zuì shì zūn wǒ yì rú shì wǎng xī yǐ
除断，则远众罪。’世尊！我亦如是，往昔已
lái lún zhuǎnshēng sǐ qíng sè suǒ zuì tān shì wǔ yù fēi mǔ mǔ
来，轮转生死，情色所醉，贪嗜五欲，非母母
xiǎng fēi zǐ zǐ xiǎng fēi nǚ nǚ xiǎng yú fēi zhòngshēngshēngzhòng
想，非姊妹想，非女女想，于非众生生众

shēngxiǎng shì gù lún zhuǎnshòushēng sǐ kǔ rú bǐ zuì rén wò bú
生 想，是故轮转受生死苦，如彼醉人，卧不
jìngzhōng rú lái jīn dāng shī wǒ fǎ yào lìng wǒ huán tù fán nǎo è jiǔ
净中。如来今当施我法药，令我还吐烦恼恶酒。
ér wǒ wèi dé xǐng wù zhī xīn yún hé rú lái biàn yù fàngshě rù yú niè
而我未得醒寤之心，云何如来便欲放舍，入于涅
pán
槃？

shì zūn pì rú yǒu rén tàn bā jiāo shù yǐ wéi jiān shí wú
“世尊！譬如有人，叹芭蕉树以为坚实，无
yǒu shì chù shì zūn zhòngshēng yì ěr ruò tàn wǒ rén zhòng
有是处。世尊！众 生亦尔，若叹我、人、众
shēng shòumìng yǎng yù zhī jiàn zuò zhě shòu zhě shì zhēn shí
生、寿命、养育、知见、作者、受者是真实
zhě yì wú shì chù wǒ děng rú shì xiū wú wǒ xiǎng
者，亦无是处。我等如是修无我想。

shì zūn pì rú jiāng zǐ wú suǒ fù yòng shì shēn yì ěr
“世尊！譬如浆滓无所复用，是身亦尔，
wú wǒ wú zhǔ shì zūn rú qī yè huā wú yǒu xiāng qì shì shēn
无我、无主。世尊！如七叶华无有香气，是身
yì ěr wú wǒ wú zhǔ wǒ děng rú shì xīn cháng xiū xí wú wǒ
亦尔，无我、无主。我等如是，心 常 修习无我
zhī xiǎng rú fó suǒ shuō yī qiè zhū fǎ wú wǒ wǒ suǒ rǔ zhū
之 想。如佛所说：‘一切诸法无我、我所，汝诸
bǐ qiū yīng dāng xiū xí rú shì xiū yǐ zé chú wǒ màn lí wǒ màn
比丘应当修习。如是修已，则除我慢，离我慢
yǐ biàn rù niè pán shì zūn pì rú niǎo jì kōng zhōng xiàn zhě
已，便入涅槃。’世尊！譬如鸟迹，空 中 现者，
wú yǒu shì chù yǒu néng xiū xí wú wǒ xiǎng zhě ér yǒu zhū jiàn yì
无有是处。有能修习无我想者，而有诸见，亦
wú shì chù
无是处。”

ěr shí shì zūn zàn zhū bǐ qiū shàn zāi shàn zāi rǔ děng
尔时，世尊赞诸比丘：“善哉！善哉！汝等
shàn néng xiū wú wǒ xiǎng
善 能 修无我想。”

shí zhū bǐ qiū jí bó fó yán shì zūn wǒ děng bú dàn xiū
时，诸比丘即白佛言：“世尊！我等不但修

wú wǒ xiǎng yì gèng xiū xí qí yú zhū xiǎng suǒ wèi kǔ xiǎng wú cháng
无我想，亦更修习其余诸想，所谓苦想、无常

wú wǒ xiǎng¹²² shì zūn pì rú rén zuì qí xīn xuàn luàn shì¹²³ zhū
无我想¹²²。世尊！譬如人醉，其心眩乱，视¹²³诸

shān chuān chéng guō gōng diàn rì yuè xīng chén jiē xī huí zhuǎn
山川、城廓、宫殿、日月星辰皆悉回转。

shì zūn ruò yǒu bù xiū kǔ wú cháng xiǎng wú wǒ děng xiǎng rú
世尊！若有不修苦、无常想、无我等想，如

shì zhī rén bù míng wéi shèng duō zhū fàng yì liú zhuǎn shēng sǐ
是之人，不名为圣，多诸放逸，流转生死。

shì zūn yǐ shì yīn yuán wǒ děng shàn xiū rú shì zhū xiǎng
世尊！以是因缘，我等善修如是诸想。”

ěr shí fó gào zhū bǐ qiū yán dì tīng dì tīng rǔ xiàng suǒ
尔时，佛告诸比丘言：“谛听谛听！汝向所

yǐn zuì rén pì¹²⁴ zhě dàn zhī wén zì wèi dá qí yì hé děng wéi yì
引醉人譬¹²⁴者，但知文字，未达其义。何等为义？

rú bǐ zuì rén jiàn shàng rì yuè shí fēi huí zhuǎn shēng huí zhuǎn xiǎng
如彼醉人，见上日月，实非回转，生回转想。

zhòng shēng yì ěr wèi zhū fán nǎo wú míng suǒ fù shēng diān dǎo xīn
众生亦尔，为诸烦恼无明所覆，生颠倒心，

wǒ jì wú wǒ cháng jì wú cháng jìng jì bú jìng lè jì wéi kǔ
我计无我，常计无常，净计不净，乐计为苦。

yǐ wéi fán nǎo zhī suǒ fù gù suī shēng cǐ xiǎng bù dá qí yì rú
以为烦恼之所覆故，虽生此想，不达其义，如

bǐ zuì rén yú fēi zhuǎn chù ér shēng zhuǎn xiǎng wǒ zhě jí shì fó yì
彼醉人于非转处而生转想。我者，即是佛义；

cháng zhě shì fǎ shēn yì lè zhě shì niè pán yì jìng zhě shì fǎ yì
常者是法身义；乐者是涅槃义；净者是法义。

rǔ děng bǐ qiū yún hé ér yán yǒu wǒ xiǎng zhě jiāo màn gòng
“汝等比丘，云何而言有我想者，憍慢贡

gāo liú zhuǎn shēng sǐ rǔ děng ruò yán wǒ yì xiū xí wú cháng
高，流转生死？汝等若言‘我亦修习无常、

kǔ kōng¹²⁵ wú wǒ děng xiǎng shì sān zhǒng xiū wú yǒu shí yì wǒ
苦空¹²⁵、无我等想’，是三种修无有实义，我

¹²² 大正藏：无常等想

¹²³ 大正藏：见

¹²⁴ 大正藏：喻

¹²⁵ 大正藏：苦

jīn dāngshuōshèngsān xiū fǎ kǔ zhě jì lè lè zhě jì kǔ shì diān
今当说胜三修法。苦者计乐，乐者计苦，是颠
dǎo fǎ wú cháng jì cháng cháng jì wú cháng shì diāndǎo fǎ
倒法；无常计常，常计无常，是颠倒法；
wú wǒ jì wǒ wǒ jì wú wǒ shì diāndǎo fǎ bú jìng jì jìng jìng
无我计我，我计无我，是颠倒法；不净计净，净
jì bú jìng shì diāndǎo fǎ yǒu rú shì děng sì diāndǎo fǎ shì rén
计不净，是颠倒法。有如是等四颠倒法，是人
bù zhī zhèng xiū zhū fǎ rǔ zhū bǐ qiū yú kǔ fǎ zhōng ér shēng lè
不知正修诸法。汝诸比丘，于苦法中而生乐
xiǎng yú wú chángzhōng ér shēng chángxiǎng yú wú wǒ zhōng ér shēng
想，于无常中而生常想，于无我中而生
wǒ xiǎng yú bú jìngzhōng ér shēng jìngxiǎng
我想，于不净中而生净想。

shì jiān yì yǒucháng lè wǒ jìng chū shì yì yǒucháng
“世间亦有常、乐、我、净；出世亦有常、
lè wǒ jìng shì jiān fǎ zhě yǒu zì wú yì chū shì jiān zhě
乐、我、净。世间法者，有字无义；出世间者，
yǒu zì yǒu yì hé yǐ gù shì jiān zhī fǎ yǒu sì diāndǎo gù bù zhī
有字有义。何以故？世间之法有四颠倒，故不知
yì suǒ yǐ zhě hé yǒuxiǎngdiāndǎo xīn dǎo jiàndǎo yǐ sān
义。所以者何？有想颠倒、心倒、见倒。以三
dào gù shì jiān zhī rén lè zhōngjiàn kǔ chángjiàn wú cháng wǒ
倒故，世间之人，乐中见苦，常见无常，我
jiàn wú wǒ jìng jiàn bú jìng shì míngdiāndǎo yǐ diāndǎo gù shì
见无我，净见不净，是名颠倒。以颠倒故，世
jiān zhī zì ér bù zhī yì
间知字而不知义。

hé děngwéi yì wú wǒ zhě jí shēng sǐ wǒ zhě jí
“何等为义？无我者，即生死；我者，即
rú lái wú chángzhě shēngwén yuánjué chángzhě rú lái fǎ
如来。无常者，声闻、缘觉；常者，如来法
shēn kǔ zhě yī qiè wàidào lè zhě jí shì niè pán bú jìng zhě jí
身。苦者，一切外道；乐者即是涅槃。不净者即
yǒuwéi fǎ jìng zhě zhū fó pú sà suǒyǒuzhèng fǎ shì míng bù diān
有为法；净者，诸佛菩萨所有正法。是名不颠

dǎo yǐ bù diāndǎo¹²⁶ gù zhī zì zhī yì ruò yù yuǎn lí sì diān
倒。以不颠倒¹²⁶故，知字知义。若欲远离四颠
dǎozhě yīng zhī rú shì cháng lè wǒ jìng
倒者，应知如是常、乐、我、净。”

shí zhū bǐ qiū bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō lí
时，诸比丘白佛言：“世尊！如佛所说‘离
sì dào zhě zé dé liǎo zhī cháng lè wǒ jìng rú lái jīn
四倒者，则得了知常、乐、我、净’，如来今
zhě yǒng wú sì dào zé yǐ liǎo zhī cháng lè wǒ jìng ruò yǐ
者永无四倒，则已了知常、乐、我、净。若已
liǎo zhī cháng lè wǒ jìng hé gù bú zhù yī jié bàn jié
了知常、乐、我、净，何故不住一劫、半劫，
jiào dǎo wǒ děng líng lí sì dào ér jiàn fàng shě yù rù niè pán rú
教导我等令离四倒，而见放舍，欲入涅槃？如
lái ruò jiàn gù niàn jiào chì wǒ dāng zhì xīn dǐng shòu xiū xí rú lái ruò
来若见顾念教勅，我当至心顶受修习。如来若
dāng rù niè pán zhě wǒ děng¹²⁷ yún hé yǔ shì dú shēn tóng gòng zhǐ zhù
当入涅槃者，我等¹²⁷云何与是毒身同共止住，
xiū yú fàn xíng wǒ děng yì dāng suí fó shì zūn rù yú niè pán
修于梵行？我等亦当随佛世尊入于涅槃。”

ěr shí fó gào zhū bǐ qiū rǔ děng bù yīng zuò rú shì yǔ
尔时，佛告诸比丘：“汝等不应作如是语。
wǒ jīn suǒ yǒu wú shàng zhèng fǎ xī yǐ fù zhǔ mó hē jiā shè shì jiā shè
我今所有无上正法悉以付嘱摩诃迦叶。是迦叶
zhě dāng wèi rǔ děng zuò dà yī zhǐ yóu rú rú lái wèi zhū zhòng shēng
者，当为汝等作大依止。犹如如来为诸众生
zuò yī zhǐ chù mó hē jiā shè yì fù rú shì dāng wèi rǔ děng zuò yī
作依止处，摩诃迦叶亦复如是，当为汝等作依
zhǐ chù pì rú dà wáng duō suǒ tǒng lǐng ruò yóu xún shí xī yǐ
止处。譬如大王，多所统领，若游巡时，悉以
guó shì fù zhǔ dà chén rú lái yì ěr suǒ yǒu zhèng fǎ yì yǐ fù zhǔ
国事付嘱大臣。如来亦尔，所有正法亦以付嘱
mó hē jiā shè
摩诃迦叶。

rǔ děng dāng zhī xiān suǒ xiū xí wú cháng kǔ xiǎng fēi shì
“汝等当知，先所修习无常苦想，非是

¹²⁶ 大正藏：以不倒

¹²⁷ 大正藏：当

zhēn shí pì rú chūn shí yǒuzhū rén děng zài dà chí yù chéng
真实。譬如春时，有诸人等，在大池浴，乘
chuányóu xì shī liú lí bǎo mòshēnshuǐzhōng shì shí zhū rén xī
船游戏，失琉璃宝，没深水中。是时，诸人悉
gòng rù shuǐ qiú mì shì bǎo jìng zhuō wǎ shí cǎo mù shā lì
共入水，求觅是宝，竞捉瓦石、草木、沙砾，
gè gè zì wèi dé liú lí zhū huān xǐ chí chū nǎi zhī fēi zhēn shì
各各自谓得琉璃珠，欢喜持出，乃知非真。是
shí bǎozhū yóu zài shuǐzhōng yǐ zhū lì gù shuǐ jiē chéng qīng yú
时，宝珠犹在水中，以珠力故，水皆澄清。于
shì dà zhòng nǎi jiàn bǎozhū gù zài shuǐ xià yóu rú yǎngguān xū kōng yuè
是大众乃见宝珠故在水下，犹如仰观虚空月
xíng shì shí zhòngzhōng yǒu yī zhì rén yǐ fāng biàn lì ān xú rù
形。是时，众中有一智人，以方便力，安徐入
shuǐ jí biàn dé zhū rǔ děng bǐ qiū bù yīng rú shì xiū xí wú cháng
水，即便得珠。汝等比丘，不应如是修习无常、
kǔ wú wǒ xiǎng bú jìng xiǎng děng yǐ wéi shí yì rú bǐ zhū rén
苦、无我想、不净想等以为实义，如彼诸人，
gè yǐ wǎ shí cǎo mù shā lì ér wéi bǎozhū rǔ děng yīng dāng shàn
各以瓦石、草木、沙砾而为宝珠。汝等应当善
xué fāng biàn zài zài chù chù cháng xiū wǒ xiǎng cháng lè jìng xiǎng
学方便，在在处处，常修我想、常乐净想，
fù yīng dāng zhī xiān suǒ xiū xí sì fǎ xiàng mào xī shì diān dǎo yù
复应当知，先所修习四法相貌，悉是颠倒。欲
dé zhēn shí xiū zhū xiǎng zhě rú bǐ zhì rén qiǎo chū bǎozhū suǒ wèi wǒ
得真实修诸想者，如彼智人巧出宝珠，所谓我
xiǎng cháng lè jìng xiǎng
想、常乐净想。”

ěr shí zhū bǐ qiū bó fó yán shì zūn rú fó xiān shuō zhū
尔时，诸比丘白佛言：“世尊！如佛先说‘诸
fǎ wú wǒ rǔ dāng xiū xué xiū xué shì yǐ zé lí wǒ xiǎng lí
法无我，汝当修学；修学是已，则离我想；离
wǒ xiǎng zhě zé lí jiāo màn lí jiāo màn zhě dé rù niè pán
我想者，则离憍慢；离憍慢者，得入涅槃’，
shì yì yún hé
是义云何？”

fó gào zhū bǐ qiū shàn zāi shàn zāi rǔ jīn shàn néng zī wèn
佛告诸比丘：“善哉！善哉！汝今善能咨问

shì yì wèi zì duàn yí pì rú guówáng àn dùnshǎo zhì yǒu yī
是义，为自断疑。譬如国王，闇钝少智，有一
yī shī xìng fù wán yín ér wáng bù bié hòu cì fèng lù liáo zhì
医师，性复顽嚚，而王不别，厚赐俸禄。疗治
zhòngbìng chún yǐ rǔ yào yì fù bù zhī bìng qǐ gēnyuán¹²⁸ suī zhī
众病，纯以乳药，亦复不知病起根源¹²⁸。虽知
rǔ yào fù bú shàn jiě fēng lěng rè bìng yī qiè zhū huàn¹²⁹ xī
乳药，复不善解风、冷、热病，一切诸患¹²⁹悉
jiào fú rǔ shì wáng bù bié shì yī zhī rǔ hǎo chǒu shàn è
教服乳。是王不别是医知乳好、丑、善、恶。
fù yǒumíng yī xiǎo bā zhǒngshù shànliáo zhòngbìng zhī zhū fāng yào
复有明医，晓八种术，善疗众病，知诸方药，
cónguǎnfāng lái shì shí jiù yī bù zhī zī shòu fǎnshēng gònggāo
从远方来。是时，旧医不知咨受，反生贡高、
qīngmàn zhī xīn bǐ shí míng yī jí biàn yī fù qǐng yǐ wéi shī
轻慢之心。彼时，明医即便依附，请以为师，
zī shòu yī fāng mì ào zhī fǎ yǔ jiù yī yán wǒ jīn qǐngrén yǐ wéi
咨受医方秘奥之法。语旧医言：‘我今请仁以为
shī fàn wéiyuàn wèi wǒ xuānchàng jiě shuō jiù yī dá yán qīng
师范，惟愿为我宣畅解说。’旧医答言：‘卿
jīn ruò néng wèi wǒ jǐ shǐ sì shí bā nián rán hòu nǎi dāng jiào rǔ yī
今若能为我给使四十八年，然后乃当教汝医
fǎ shí bǐ míng yī jí shòu qí jiào wǒ dāng rú shì wǒ dāng
法。’时，彼明医即受其教：‘我当如是，我当
rú shì suí wǒ suǒ néng dāng jǐ zǒu shǐ
如是，随我所能，当给走使。’

shì shí jiù yī jí jiāng kè yī gòng rù jiàn wáng shì shí
“是时，旧医即将客医共入见王。是时，
kè yī jí wèi wáng shuō zhǒng zhǒng yī fāng jí yú jì¹³⁰ yì dà wáng
客医即为王说种种医方及余技¹³⁰艺：‘大王
dāng zhī yīng shàn fēn bié cǐ fǎ rú shì kě yǐ zhì guó cǐ fǎ rú
当知，应善分别，此法如是可治国，此法如
shì kě yǐ liáo bìng ěr shí guó wáng wén shì yǔ yǐ fāng zhī jiù yī
是可以疗病。’尔时，国王闻是语已，方知旧医

¹²⁸ 大正藏：原

¹²⁹ 大正藏：病

¹³⁰ 大正藏：伎

chī àn wú zhì jí biàn qū zhú lìng chūguó jiè rán hòu bèi fù gōngjìng
痴闇无智，即便驱逐，令出国界，然后倍复恭敬
kè yī shì shí kè yī zuò shì niànyán yù jiàowángzhě jīn zhèng
客医。是时，客医作是念言：‘欲教王者，今正
shì shí jí yǔ wángyán dà wáng yú wǒ shí ài niànzhě dāng
是时。’即语王言：‘大王，于我实爱念者，当
qiú yī yuàn wáng jí dá yán cóng cǐ yòu bì jí yú shēnfēn suí
求一愿。’王即答言：‘从此右臂及余身分，随
yì suǒ qiú yī qiè xiāng yǔ bǐ kè yī yán wáng suī xǔ wǒ yī
意所求，一切相与。’彼客医言：‘王虽许我一
qiè shēnfēn rán wǒ bù gǎnduōyǒusuǒ qiú jīn suǒ qiú zhě yuàn wáng
切身分，然我不敢多有所求。今所求者，愿王
xuānlìng yī qiè guó nèi cóng jīn yǐ wǎng bù dé fù fú jiù yī rǔ yào
宣令一切国内从今已往，不得复服旧医乳药。
suǒ yǐ zhě hé shì yào dú hài duōshāngsǔn gù ruò gù fú zhě
所以者何？是药毒害，多伤损故。若故服者，
dāngzhǎn qí shǒu duàn rǔ yào yǐ zhōng wú fù yǒuhèng sǐ zhī rén
当斩其首。断乳药已，终无复有横死之人，
chángchǔ ān lè gù qiú shì yuàn shí wáng dá yán rǔ zhī suǒ
常处安乐，故求是愿。’时，王答言：‘汝之所
qiú gài bù zú yán xún wèi xuānlìng yī qiè guó nèi fán zhū bìng rén
求，盖不足言。’寻为宣令一切国内凡诸病人，
jiē xī bù tīng yǐ rǔ wéiyào ruò wéiyào zhě dāngzhǎn qí shǒu
皆悉不听以乳为药，若为药者，当斩其首。

ěr shí kè yī hé hé zhòngyào wèi xīn kǔ xián
“尔时，客医和合众药，谓辛、苦、鹹、
tián cù děngwèi yǐ liáo zhòngbìng wú bù dé chāi qí hòu bù jiǔ
甜、醋等味，以疗众病，无不得差。其后不久，
wáng fù dé bìng jí mìng shì yī wǒ jīn bìngkùn dāng yún hé zhì
王复得病，即命是医：‘我今病困，当云何治？’
yī zhānwángbìng yīngyòng rǔ yào xún bó wángyán rú wángsuǒ huàn
医占王病，应用乳药，寻白王言：‘如王所患，
yīngdāng fú rǔ wǒ yú xiān shí suǒ duàn rǔ yào shì fēi shí yǔ
应当服乳。我于先时，所断乳药，是非实语，
jīn ruò fú zhě zuì néngchú bìng wáng jīn huàn rè zhèng yīng fú rǔ
今若服者，最能除病。王今患热，正应服乳。’
shí wáng yǔ yī rǔ jīn kuáng yé wéi rè bìng hū ér yán fú
时，王语医：‘汝今狂耶？为热病乎？而言服

rǔ néngchú cǐ bìng rǔ xiānyán dú jīn yún hé fú yù qī wǒ yé
乳能除此病。汝先言毒，今云何服？欲欺我耶？

xiān yī suǒ zàn rǔ yán shì dú lìng wǒ qū qiǎn jīn fù yánhǎo zuì
先医所赞，汝言是毒，令我驱遣。今复言好，最

néngchú bìng rú rǔ suǒ yán wǒ běn jiù yī dìng wéi shèng rǔ shì
能除病。如汝所言，我本旧医定为胜汝。’是

shí kè yī fù yǔ wáng yán wáng jīn 131 bù yīng zuò rú shì yǔ rú
时，客医复语王言：‘王今¹³¹不应作如是语。如

chóng shí mù yǒu chéng zì zhě cǐ chóng bù zhī shì zì fēi zì zhì rén
虫食木有成字者，此虫不知是字非字。智人

jiàn zhī zhōng bú chàng yán shì chóng jiě zì yì bù jīng guài
见之，终不唱言：“是虫解字。”亦不惊怪。

dà wáng dāng zhī jiù yī yì ěr bù bié zhū bìng xī yǔ rǔ yào
大王当知，旧医亦尔，不别诸病，悉与乳药，

rú bǐ chóng dào ǒu dé chéng zì shì xiān jiù yī bù jiě rǔ yào hǎo
如彼虫道偶得成字。是先旧医不解乳药好、

chǒu shàn è shí wáng wèn yán yún hé bù jiě kè
丑、善、恶。’时，王问言：‘云何不解？’客

yī dá wáng shì rǔ yào zhě yì shì dú hài yì shì gān lù yún
医答王：‘是乳药者，亦是毒害，亦是甘露。云

hé shì rǔ fù míng gān lù ruò shì rǔ niú bù shí jiǔ zāo huá cǎo mài
何是乳复名甘露？若是乳牛不食酒糟、滑草、麦

yì qí dú tiáo shàn fàng mù zhī chù bú zài gāo yuán yì bú xià shī
麩，其犊调善，放牧之处不在高原，亦不下湿，

yǐn yǐ qīng shuǐ bú lìng chí zǒu bù yǔ tè niú tóng gòng yī qún yǐn shí
饮以清水，不令驰走，不与特牛同共一群，饮食

tiáo shì xíng zhù dé suǒ rú shì rǔ zhě néng chú zhū bìng shì zé míng
调适，行住得所。如是乳者能除诸病，是则名

wéi gān lù miào yào chú shì rǔ yǐ qí yú yī qiè jiē míng dú hài
为甘露妙药。除是乳已，其余一切皆名毒害。’

ěr shí dà wáng wén shì yǔ yǐ zàn yán dà yī shàn zāi shàn
尔时，大王闻是语已，赞言：‘大医！善哉！善

zāi wǒ cóng jīn rì shǐ zhī rǔ yào shàn è hǎo chǒu jí biàn
哉！我从今日始知乳药善、恶、好、丑。’即便

fú zhī bìng dé chú yù xún shí xuān lìng yī qiè guó nèi cóng jīn
服之，病得除愈。寻时，宣令一切国内，从今

¹³¹ 大正藏：今；永乐北藏：令；龙藏：令

yǐ wǎngdāng fú rǔ yào
已往 当服乳药。

guó rén wén zhī jiē shēngchēnhèn xiánxiāngwèiyán dà wáng
“国人闻之皆生 瞋恨，咸相谓言：‘大王
jīn zhě wéi guǐ suǒ chí wéi shì kuáng yé ér kuáng wǒ děng fù lìng fú
今者，为鬼所持，为是 狂耶？而 诳我等复令服
rǔ yī qiè rén mín jiē huáichēnhèn xī jí wángsuǒ wáng yán
乳。’一切人民皆怀 瞋恨，悉集王所。王言：
rǔ děng bù yīng yú wǒ ér shēngchēnhèn rú cǐ rǔ yào fú yǔ bù
‘汝等不应于我而生 瞋恨，如此乳药服与不
fú xī shì yī jiào fēi shì wǒ jiù ěr shí dà wáng jí zhū rén mín
服悉是医教，非是我咎。’尔时，大王及诸人民
yǒngyuèhuān xǐ bèi gòng gōng jìng gòng yǎng shì yī yī qiè bìng zhě
踊跃欢喜，倍共恭敬，供 养是医。一切病者，
jiē fú rǔ yào bìng xī chú yù
皆服乳药，病悉除愈。

rǔ děng bǐ qiū dāng zhī rú lái yīng gòng¹³² zhèng biàn zhī
“汝等比丘，当知如来、应供¹³²、正 遍知、
míng xíng zú shàn shì shì jiān jiě wú shàng shì tiáo yù zhàng fū
明行足、善逝、世间解、无 上 士、调御 丈 夫、
tiān rén shī fó shì zūn yì fù rú shì wéi dà yī wáng chū xiàn yú
天人师、佛、世尊亦复如是，为大医 王，出现于
shì xiáng fú yī qiè wàidào xié yī zhū sì¹³³ zhòng zhōng chàng rú shì
世，降 伏一切外道邪医，诸四¹³³ 众 中 唱 如 是
yán wǒ wéi yī wáng yù fú wàidào gù chàng shì yán wú wǒ
言：‘我为医 王！’欲伏外道故 唱 是言：‘无我、
wú rén zhòng shēng shòu zhě¹³⁴ yǎng yù zhī jiàn zuò zhě shòu
无 人、众 生、寿 者¹³⁴、养 育、知 见、作 者、受
zhě
者。’

bǐ qiū dāng zhī shì zhū wàidào suǒ yán wǒ zhě rú chóng shí
“比丘当知，是诸外道所言我者，如 虫 食
mù ǒu chéng zì ěr shì gù rú lái yú fó fǎ zhōng chàng yán wú wǒ
木偶 成 字耳。是故，如来于佛法 中 唱 言无我，

¹³² 大正藏：应

¹³³ 大正藏：四；永乐北藏：王；龙藏：王

¹³⁴ 大正藏：命

wèitiáozhòngshēng gù wèi zhī shí gù rú shì wú wǒ yǒu yīn yuán gù
为调众 生故，为知时故，如是无我。有因缘故，
yì shuōyǒu wǒ rú bǐ liáng yī shàn zhī yú rǔ shì yào fēi yào fēi
亦说有我。如彼良医善知于乳是药、非药，非
rú fán fū suǒ jì wú wǒ fán fū yú rén suǒ jì wǒ zhě huòyǒushuōyán
如凡夫所计吾我。凡夫愚人所计我者，或有说言
dà rú mǔ zhǐ huò rú jiè zǐ huò rú wēichén rú lái shuō wǒ
大如拇指、或如芥子、或如微尘。如来说我，
xī bù rú shì shì gù shuōyánzhū fǎ wú wǒ shí fēi wú wǒ hé zhě
悉不如是，是故说言诸法无我，实非无我。何者
shì wǒ ruò fǎ shì shí shì zhēn shì cháng shì zhǔ shì yī
是我？若法是实、是真、是常、是主、是依，
xìng bú biàn yì shì míngwéi wǒ rú bǐ dà yī shàn jiě rǔ yào rú
性不变易，是名为我。如彼大医善解乳药，如
lái yì ěr wèizhòngshēng gù shuōzhū fǎ zhōngzhēn shí yǒu wǒ rǔ děng
来亦尔，为众 生故说诸法中 真实有我。汝等
sì zhòngyīngdāng rú shì xiū xí shì fǎ
四众 应当如是修习是法。”

大般涅槃经卷第二

dà bō niè pán jīng juàn dì sān
大般涅槃经卷第三

běiliángtiānzhú sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshā mén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

chángshòu pǐn dì sì
长 寿品第四

fó fù gào zhū bǐ qiū rǔ yú jiè lǜ yǒu suǒ yí zhě jīn zì rǔ
佛复告诸比丘：“汝于戒律有所疑者，今恣汝

wèn wǒ dāng jiě shuō lìng rǔ xīn xǐ wǒ yǐ xiū xué yī qiè zhū fǎ
问，我当解说，令汝心喜。我已修学一切诸法

běnxìngkōng jì míngliǎotōng dá rǔ děng bǐ qiū mò wèi rú lái wéi
本性空寂，明了通达。汝等比丘，莫谓如来唯

xiū zhū fǎ běnxìngkōng jì fù gào bǐ qiū ruò yú jiè lǜ yǒu suǒ yí
修诸法本性空寂。”复告比丘：“若于戒律有所疑

zhě jīn xī kě wèn
者，今悉可问。”

shí zhū bǐ qiū bó fó yán shì zūn wǒ děng wú yǒu zhì huì
时，诸比丘白佛言：“世尊！我等无有智慧

néng wèn rú lái yīng gòng zhèng biàn zhī suǒ yǐ zhě hé rú lái jìng
能问如来、应供、正遍知。所以者何？如来境

jiè bù kě sī yì suǒ yǒu zhū dìng bù kě sī yì suǒ yǎn jiào huì bù kě
界不可思议，所有诸定不可思议，所演教诲不可

sī yì shì gù wǒ děng wú yǒu zhì huì néng wèn rú lái
思议，是故，我等无有智慧能问如来。

shì zūn pì rú lǎo rén nián bǎi èr shí shēn yīng cháng bìng
“世尊！譬如老人，年百二十，身婴长病，

qīn wò chuáng xí bù néng qǐ jū qì lì xū liè yú mìng wú jǐ
寝卧床席，不能起居，气力虚劣，余命无几。

yǒu yī fù rén yuán shì yù xíng dāng zhì tā fāng yǐ bǎi jīn jīn jì
有一富人，缘事欲行，当至他方，以百斤金寄

bǐ lǎo rén ér zuò shì yán wǒ jīn tā xíng yǐ shì bǎo wù chí yòng
彼老人，而作是言：‘我今他行，以是宝物持用

xiāng jì huò jīng shí nián huò èr shí nián shì bì dāng huán huán
相寄。或经十年，或二十年，事毕当还，还
shí guī wǒ shì lǎo bìng rén jí biàn shòu zhī ér cǐ lǎo rén fù wú jì
时归我。’是老病人即便受之，而此老人复无继
sì qí hòu bù jiǔ bìng dǔ mìng zhōng suǒ jì zhī wù xī jiē sàn shī
嗣，其后不久，病笃命终，所寄之物悉皆散失。

cái zhǔ xíng huán qiú suǒ wú suǒ rú shì chī rén bù zhī chóu liáng suǒ
财主行还，求索无所。如是痴人，不知筹量所
jì kě fǒu shì gù xíng huán qiú suǒ wú suǒ yǐ shì yīn yuán sàng
寄可不¹³⁵，是故行还，求索无所，以是因缘，丧
shī cái bǎo shì zūn wǒ děng shēng wén yì fù rú shì suī wén rú lái
失财宝。世尊！我等声闻亦复如是，虽闻如来
yīn qín jiào jiè bù néng shòu chí lìng dé jiǔ zhù rú bǐ lǎo rén shòu tā
殷懃教戒，不能受持令得久住，如彼老人受他
jì fù wǒ jīn wú zhì yú zhū jiè lǜ dāng hé suǒ wèn
寄付。我今无智，于诸戒律当何所问？”

fó gào bǐ qiū rǔ děng jīn zhě ruò wèn yú wǒ zé néng lì
佛告比丘：“汝等今者，若问于我，则能利
yì yī qiè zhòng shēng shì gù gào rǔ zhū yǒu yí wǎng zì suí suǒ
益一切众生，是故告汝：‘诸有疑网，恣随所
wèn
问。’”

shí zhū bǐ qiū bō fó yán shì zūn pì rú yǒu rén nián
时，诸比丘白佛言：“世尊！譬如有人，年
èr shí wǔ shèng zhuàng duān zhèng duō yǒu cái bǎo jīn yín liú
二十五，盛壮端正，多有财宝、金、银、琉
lí fù mǔ qī zǐ juàn shǔ zōng qīn xī jiē jù cún shí yǒu rén
璃，父母、妻子、眷属、宗亲悉皆具存。时有人
lái jì qí bǎo wù yù qí rén yán wǒ yǒu yuán shì yù zhì tā
来，寄其宝物，语其人言：‘我有缘事，欲至他
chù shì qì dāng huán huán shí guī wǒ shì shí zhuàng fū shǒu
处，事讫当还，还时归我。’是时，壮夫守
hù shì wù rú zì jǐ yǒu qí rén yù bìng jí mìng jiā shǔ rú
护是物，如自己有。其人遇病，即命家属：‘如
shì jīn bǎo shì tā suǒ jì bǐ ruò lái suǒ xī jiē huán zhī zhì
是金宝，是他所寄，彼若来索，悉皆还之。’智

¹³⁵ 大正藏：否

zhě rú shì shàn zhī chóuliáng xíng huán suǒ wù jiē xī dé zhī wú suǒ
者如是善知筹量，行还索物，皆悉得之，无所

wáng shī shì zūn yì ěr ruò yǐ fǎ bǎo fù zhǔ ā nán jí zhū bǐ qiū
亡失。世尊亦尔，若以法宝付嘱阿难及诸比丘，

bù dé jiǔ zhù hé yǐ gù yī qiè shēng wén jí dà jiā shè xī dāng wú
不得久住。何以故？一切声闻及大迦叶悉当无

cháng rú bǐ lǎo rén shòu tā jì wù shì gù yīng yǐ wú shàng fó fǎ
常，如彼老人受他寄物。是故，应以无上佛法

fù zhū pú sà yǐ zhū pú sà shàn néng wèn dá rú shì fǎ bǎo zé dé
付诸菩萨，以诸菩萨善能问答，如是法宝则得

jiǔ zhù wú liàng qiān shì zēng yì chì shèng lì ān zhòng shēng rú bǐ
久住，无量千世增益炽盛，利安众生，如彼

zhuàng rén shòu tā jì wù yǐ shì yì gù zhū dà pú sà nǎi néng wèn ěr
壮人受他寄物。以是义故，诸大菩萨乃能问耳。

wǒ děng zhì huì yóu rú wén ruì hé néng zī qǐng rú lái shēn fǎ
我等智慧犹如蚊蚋，何能咨请如来深法？”

shí zhū shēng wén mò rán ér zhù
时，诸声闻默然而住。

ěr shí fó zàn zhū bǐ qiū yán shàn zāi shàn zāi rǔ děng
尔时，佛赞诸比丘言：“善哉！善哉！汝等

shàn dé wú lòu zhī xīn ā luó hàn xīn wǒ yì céng niàn yǐ cǐ èr yuán
善得无漏之心、阿罗汉心。我亦曾念以此二缘，

yīng yǐ dà shèng fù zhū pú sà lìng shì miào fǎ jiǔ zhù yú shì
应以大乘付诸菩萨，令是妙法久住于世”

ěr shí fó gào yī qiè dà zhòng shàn nán zǐ shàn nǚ rén
尔时，佛告一切大众：“善男子、善女人，

wǒ zhī shòu mìng bù kě chēng liáng lè shuō zhī biàn yì bù kě jìn rǔ
我之寿命不可称量，乐说之辩亦不可尽，汝

děng yí yīng suí yì zī wèn ruò jiè ruò guī dì èr dì sān yì
等宜应¹³⁶随意咨问，若戒若归。”第二、第三亦

fù rú shì
复如是。

ěr shí zhòng zhōng yǒu yī tóng zǐ pú sà mó hē sà shì duō luó
尔时，众中有一童子菩萨摩诃萨，是多罗

jù luò pó luó mén zhǒng xìng dà jiā shè yǐ fó shén lì jí cóng zuò
聚落，婆罗门种，姓大迦叶，以佛神力即从座

¹³⁶ 大正藏：可

qǐ piāntǎnyòu bì¹³⁷ rào bǎiqiān zā yòu xī zhuó dì hé zhǎng
起，偏袒右臂¹³⁷，绕百千匝，右膝著地，合掌
xiàng fó ér bó fó yán shì zūn wǒ yú jīn zhě yù shǎo zī wèn
向佛而白佛言：“世尊！我于今者，欲少咨问，
ruò fó tīngzhě nǎi gǎn fā yán
若佛听者，乃敢发言。”

fó gào jiā shè rú lái yīnggòng zhèngbiàn zhī zì rǔ suǒ wèn
佛告迦叶：“如来、应供、正遍知恣汝所问，
dāng wèi rǔ shuō duàn rǔ suǒ yí lìng rǔ huān xǐ
当为汝说，断汝所疑，令汝欢喜。”

ěr shí jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn rú lái āi mǐn
尔时，迦叶菩萨复白佛言：“世尊！如来哀悯
¹³⁸ yǐ chuí tīng xǔ jīn dāng wèn zhī rán wǒ suǒ yǒu zhì huì wēi shǎo
，已垂听许，今当问之。然我所有智慧微少，
yóu rú wén ruì rú lái shì zūn dào dé wēi wēi chún yǐ zhān tán shī zǐ
犹如蚊蚋。如来世尊道德巍巍，纯以栴檀师子
nán fú bù kě huàizhòng ér wéi juàn shǔ rú lái zhī shēn yóu zhēn jīn gāng
难伏不可坏众而为眷属。如来之身犹真金刚，
sè rú liú lí zhēn shí nán huài fù wéi rú shì dà zhì huì hǎi zhī suǒ wéi
色如琉璃，真实难坏，复为如是大智慧海之所围
rào shì zhòng huì zhōng zhū dà pú sà mó hē sà děng jiē xī chéng
绕。是众会中，诸大菩萨摩诃萨等，皆悉成
jiù wú liàng wú biān shēn miào gōng dé yóu rú xiāng xiàng yú rú shì děng
就无量无边深妙功德，犹如香象。于如是等
dà zhòng zhī qián qǐ gǎn fā wèn jīn¹³⁹ dāng chéng fó shén tōng zhī lì
大众之前，岂敢发问？今¹³⁹当承佛神通之力，
jí yīn dà zhòng shàngēn wēi dé shǎo fā wèn ěr
及因大众善根威德，少发问耳。”

jí yú fó qián shuō¹⁴⁰ jì wèn yuē
即于佛前，说¹⁴⁰偈问曰：

yún hé dé cháng shòu jīn gāng bú huài shēn
云何得长寿金刚不坏身
fù yǐ hé yīn yuán dé dà jiān gù lì
复以何因缘得大坚固力

¹³⁷ 大正藏：肩

¹³⁸ 大正藏：愍

¹³⁹ 大正藏：为

¹⁴⁰ 大正藏：以

yún hé yú cǐ jīng	jiū jìng dào bǐ àn
云何于此经	究竟到彼岸
yuàn fó kāi wēi mì	guǎng wèi zhòng shēng shuō
愿佛开微密	广为众生说
yún hé dé guǎng dà	wèi zhòng zuò yī zhǐ
云何得广大	为众作依止
shí fēi ā luó hàn	liàng yǔ luó hàn děng
实非阿罗汉	量与罗汉等
yún hé zhī tiān mó	wèi zhòng zuò liú nán
云何知天魔	为众作留难
rú lái bō xún shuō	yún hé fēn bié zhī
如来波旬说	云何分别知
yún hé zhū tiáo yù	xīn xǐ shuō zhēn dì
云何诸调御	心喜说真谛
zhèng shàn jù chéng jiù	yǎn shuō sì diān dǎo
正善具成就	演说四颠倒
yún hé zuò shàn yè	dà xiān jīn dāng shuō
云何作善业	大仙今当说
yún hé zhū pú sà	néng jiàn nán jiàn xìng
云何诸菩萨	能见难见性
yún hé jiě mǎn zì	jí yǔ bàn zì yì
云何解满字	及与半字义
yún hé gòng shèng xíng	suō luó jiā lín tí ¹⁴¹
云何共圣行	娑罗迦邻提
yún hé rú rì yuè ¹⁴²	tài bái yǔ suì xīng
云何如日月	太白与岁星
yún hé wèi fā xīn	ér míng wéi pú sà
云何未发心	而名为菩萨
yún hé yú dà zhòng	ér dé wú suǒ wèi
云何于大众	而得无所畏
yóu rú yán fú jīn	wú néng shuō qí guò
犹如阎浮金	无能说其过
yún hé chǔ zhuó shì	bù wū rú lián huā
云何处浊世	不污如莲花
yún hé chǔ fán nǎo	fán nǎo bù néng rǎn
云何处烦恼	烦恼不能染

¹⁴¹ 大正藏：如娑罗娑鸟

¹⁴² 大正藏：迦邻提日月

rú yī liáo zhòng bìng
如医疗众病

bù wéi bìng suǒ wū
不为病所污

shēng sǐ dà hǎi zhōng
生死大海中

yún hé zuò chuán shī
云何作船师

yún hé shě shēng sǐ
云何舍生死

rú shé tuō gù pí
如蛇脱故皮

yún hé guān sān bǎo
云何观三宝

yóu rú tiān yì shù
犹如天意树

sān shèng ruò wú xìng
三乘若无性

yún hé ér dé shuō
云何而得说

yóu rú lè wèi shēng
犹如乐未生

yún hé míng shòu lè
云何名受乐

yún hé zhū pú sà
云何诸菩萨

ér dé bú huài zhòng
而得不坏众

yún hé wèi shēng máng
云何为生盲

ér zuò yǎn mù dǎo
而作眼目导

yún hé shì duō tóu
云何示多头

wéi yuàn dà xiān shuō
唯愿大仙说

yún hé shuō fǎ zhě
云何说法者

zēng zhǎng rú yuè chū
增长如月初

yún hé fù shì xiàn
云何复示现

jiū jìng yú niè pán
究竟于涅槃

yún hé yǒng jìn zhě
云何勇进者

shì rén tiān mó dào
示人天魔道

yún hé zhī fǎ xìng
云何知法性

ér shòu yú fǎ lè
而受于法乐

yún hé zhū pú sà
云何诸菩萨

yuǎn lí yī qiè bìng
远离一切病

yún hé wèi zhòng shēng
云何为众生

yǎn shuō yú mì mì
演说于秘密

yún hé shuō bì jìng
云何说毕竟

jí yǔ bú bì jìng
及与不毕竟

rú qí duàn yí wǎng
如其断疑网

yún hé bú dìng shuō
云何不定说

yún hé ér dé jìn
云何而得近

zuì shèng wú shàng dào
最胜无上道

wǒ jīn qǐng rú lái
我今请如来

wèi zhū pú sà gù
为诸菩萨故

yuàn wèi shuō shēn shēn wēi miào zhū xíng děng
愿为说甚深微妙诸行等

yī qiè zhū fǎ zhōng xī yǒu ān lè xìng
一切诸法中悉有安乐性

wéi yuàn dà xiān zūn wèi wǒ fēn bié shuō
唯愿大仙尊为我分别说

zhòng shēng dà yī zhǐ liǎng zú zūn miào yào
众生大依止两足尊妙药

jīn yù wèn zhū yīn ér wǒ wú zhì huì
今欲问诸阴而我无智慧

jīng jìn zhū pú sà yì fù bù néng zhī
精进诸菩萨亦复不能知

rú shì děng shēn shēn zhū fó zhī jìng jiè
如是等甚深诸佛之境界

ěr shí fó zàn jiā shè pú sà shàn zāi shàn zāi shànnán
尔时，佛赞迦叶菩萨：“善哉！善哉！善男

zǐ rǔ jīn wèi dé yī qiè zhǒng zhì wǒ yǐ dé zhī rán rǔ suǒ wèn
子，汝今未得一切种智，我已得之，然汝所问

shēn shēn mì yì¹⁴³ rú yī qiè zhì wèn¹⁴⁴ děng wú yǒu yì shànnán
甚深密义¹⁴³，如一切智问¹⁴⁴，等无有异。善男

zǐ wǒ zuò dào chǎng pú tí shù xià chū chéng zhèng jué ěr shí wú
子，我坐道场菩提树下初成正觉，尔时，无

liàng ā sēng qí héng hé shā děng zhū fó shì jiè yǒu zhū pú sà yì céng
量阿僧祇恒河沙等诸佛世界有诸菩萨，亦曾

wèn wǒ shì shēn shēn yì rán qí suǒ wèn jù yì gōng dé yì jiē rú shì
问我是甚深义，然其所问句义功德，亦皆如是

děng wú yǒu yì rú shì wèn zhě zé néng lì yì wú liàng zhòng shēng
等无有异。如是问者，则能利益无量众生。”

ěr shí jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn wǒ wú zhì lì
尔时，迦叶菩萨复白佛言：“世尊！我无智力

néng wèn rú lái rú shì shēn yì shì zūn pì rú wén ruì bù néng fēi
能问如来如是深义。世尊！譬如蚊蚋，不能飞

guò dà hǎi bǐ àn zhōu biàn xū kōng wǒ yì rú shì bù néng zī wèn
过大海彼岸，周遍虚空。我亦如是，不能咨问

rú lái rú shì zhì huì dà hǎi fǎ xìng xū kōng shēn shēn zhī yì shì zūn
如来如是智慧大海法性虚空甚深之义。世尊！

¹⁴³ 大正藏：藏

¹⁴⁴ 大正藏：如一切智之所咨问

pì rú guówáng jì zhōngmíngzhū fù diǎnzàngchén zàngchén dé yǐ
譬如国王，髻中明珠付典藏臣，藏臣得已，
dǐng dài gōngjìng zēng jiā shǒu hù wǒ yì rú shì dǐng dài gōngjìng
顶戴恭敬，增加守护。我亦如是，顶戴恭敬，
zēng jiā shǒu hù rú lái suǒ shuō fāng děng shēn yì hé yǐ gù lìng wǒ
增加守护如来所说方等深义。何以故？令我
guǎng dé shēn zhì huì gù
广得深智慧故。”

ěr shí fó gào jiā shè¹⁴⁵ shànnán zǐ dì tīng dì tīng dāng
尔时，佛告迦叶：“善男子，谛听谛听，当
wèi rǔ shuō rú lái suǒ dé chángshòu zhī yè pú sà yǐ shì yè yīn yuán
为汝说如来所得长 寿之业，菩萨以是业因缘
gù ér dé chángshòu shì gù yīngdāng zhì xīn tīngshòu ruò yè néng wéi
故而得长 寿，是故应当至心听受。若业能为
pú tí yīn zhě yīngdāngchéng xīn tīngshòu shì yì jì tīngshòu yǐ
菩提因者，应当 诚心听受是义；既听受已，
zhuǎnwèi rén shuō shànnán zǐ wǒ yǐ xiū xí rú shì yè gù dé ā
转 为人说。善男子，我以修习如是业故，得阿
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí jīn fù wèi rén guǎngshuō shì yì shànnán
耨多罗三藐三菩提，今复为人 广 说是义。善男
zǐ pì rú wáng zǐ fàn zuì xì yù wángshènlíánmǐn ài niàn zǐ
子，譬如王子，犯罪系狱，王 甚怜悯，爱念子
gù gōng zì huí jià zhì qí xì suǒ pú sà yì ěr yù dé cháng
故，躬自回驾，至其系所。菩萨亦尔，欲得长
shòu yīngdāng hù niàn yī qiè zhòngshēng tóng yú zǐ xiǎng shēng dà
寿，应当护念一切众 生，同于子想，生大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shòu bù shā jiè jiào xiū shàn fǎ
慈、大悲、大喜、大舍，授不杀戒，教修善法，
yì dāng ān zhǐ yī qiè zhòngshēng yú wǔ jiè shí shàn fù rù dì yù
亦当安止一切众 生于五戒、十善。复入地狱、
è guǐ chùshēng ā xiū luó děng yī qiè zhū qù bá jì shì zhōng kǔ
饿鬼、畜生、阿修罗等一切诸趣，拔济是中苦
nǎozhòngshēng tuō wèi tuō zhě dù wèi dù zhě wèi niè pánzhě lìng dé
恼众 生，脱未脱者，度未度者，未涅槃者令得
niè pán ān wèi yī qiè zhū kǒng bù zhě yǐ rú shì děng yè yīn yuán gù
涅槃，安慰一切诸恐怖者。以如是等业因缘故，

¹⁴⁵ 大正藏：佛告迦叶菩萨

pú sà zé dé shòumìngchángyuǎn yú zhū zhì huì ér dé zì zài suí suǒ
菩萨则得寿命长远，于诸智慧而得自在，随所
shòuzhōngshēng yú tiānshàng
寿终生于天上。”

ěr shí jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē
尔时，迦叶菩萨复白佛言：“世尊！菩萨摩诃
sà děng shì zhòngshēngtóng yú zǐ xiǎng shì yì shēn yǐn wǒ wèinéng jiě
萨等视众生同于子想，是义深隐，我未能解。
shì zūn rú lái bù yīngshuō yán pú sà yú zhū zhòngshēng xiū píngděng xīn
世尊！如来不应说言菩萨于诸众生修平等心，
tóng yú zǐ xiǎng suǒ yǐ zhě hé yú fó fǎ zhōng yǒu pò jiè zhě
同于子想。所以者何？于佛法中，有破戒者，
zuò nì zuì zhě huǐ zhèng fǎ zhě yún hé dāng yú rú shì děng rén tóng zǐ
作逆罪者，毁正法者，云何当于如是等人同子
xiǎng yé
想耶？”

fó gào jiā shè rú shì rú shì wǒ yú zhòngshēng shí zuò zǐ
佛告迦叶：“如是如是，我于众生实作子
xiǎng rú luó hóu luó
想，如罗睺罗。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn xī shí wǔ rì sēng bù
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！昔十五日僧布
sà shí céng yú jù jiè qīngjìngzhòngzhōng yǒu yī tóng zǐ bú shàn xiū
萨时，曾于具戒清净众中，有一童子不善修
xí shēn kǒu yì yè zài yǐn píngchù dào tīngshuō jiè mì jì
习身、口、意业，在隐屏处，盗听说戒。密迹
lì shì chéng fó shén lì yǐ jīn gāngchǔ suì zhī rú chén shì zūn shì
力士承佛神力，以金刚杵碎之如尘。世尊！是
jīn gāngshén jí chéngbào è nǎi néng duàn shì tóng zǐ mìng gēn yún
金刚神，极成暴恶，乃能断是童子命根。云
hé rú lái shì zhū zhòngshēng tóng yú zǐ xiǎng rú luó hóu luó
何如来视诸众生，同于子想，如罗睺罗？”

fó gào jiā shè rǔ jīn bù yīngzuò rú shì yán shì tóng zǐ zhě
佛告迦叶：“汝今不应作如是言。是童子者，
jí shì huà rén fēi zhēn shí yě wèi yù qū qiǎn pò jiè huǐ fǎ lìng chū
即是化人，非真实也。为欲驱遣破戒毁法，令出
zhòng gù jīn gāng mì jì shì shì huà ěr jiā shè huǐ bàng zhèng fǎ
众故，金刚密迹示是化耳。迦叶，毁谤正法

jí yī chǎn tí huò yǒu shā shēng nǎi zhì xié jiàn jí gù fàn jìn
及一阐提，或有杀生，乃至邪见，及故犯禁，
wǒ yú shì děng xī shēng bēi xīn tóng yú zǐ xiǎng rú luó hóu luó
我于是等，悉生悲心，同于子想，如罗睺罗。

shàn nán zǐ pì rú guó wáng zhū qún chén děng yǒu fàn wáng
“善男子，譬如国王，诸群臣等有犯王

fǎ suí zuì zhū lù ér bù shě zhì rú lái shì zūn bù rú shì yě
法，随罪诛戮，而不舍置。如来世尊，不如是也，

yú huǐ fǎ zhě yǔ qū qiǎn jié mó hē zé jié mó zhì jié mó jǔ zuì
于毁法者与驱遣羯磨、呵责羯磨、置羯磨、举罪

jié mó bù kě jiàn jié mó miè jié mó wèi shě è jiàn jié mó shàn
羯磨、不可见羯磨、灭羯磨、未舍恶见羯磨。善

nán zǐ rú lái suǒ yǐ yǔ bàng fǎ zhě zuò rú shì děng xiáng fú jié mó
男子，如来所以与谤法者，作如是等降伏羯磨，

wèi yù shì zhū xíng è zhī rén yǒu guǒ bào gù shàn nán zǐ rǔ jīn dāng
为欲示诸行恶之人，有果报故。善男子，汝今当

zhī rú lái jí shì shī è zhòng shēng wú kǒng wèi zhě ruò fàng yī guāng
知，如来即是施恶众生无恐畏者。若放一光、

ruò èr ruò sān ruò yǒu yù zhě¹⁴⁶ xī lìng yuǎn lí yī qiè zhū è
若二、若三，若有遇者¹⁴⁶，悉令远离一切诸恶。

rú lái jīn zhě jù yǒu rú shì wú liàng shì lì
如来今者，具有如是无量势力。

shàn nán zǐ wèi kě jiàn fǎ rǔ yù jiàn zhě jīn dāng wèi
“善男子，未可见法，汝欲见者，今当为

rǔ shuō qí xiàng mào wǒ niè pán hòu suí qí fāng miàn yǒu chí jiè bǐ
汝说其相貌。我涅槃后，随其方面，有持戒比

qiū wēi yí jù zú hù chí zhèng fǎ jiàn huài fǎ zhě jí néng qū
丘，威仪具足，护持正法，见坏法者，即能驱

qiǎn hē zé jiū¹⁴⁷ zhì dāng zhī shì rén dé fú wú liàng bù kě
遣、呵责、纠¹⁴⁷治，当知是人，得福无量，不可

chēng jì
称计。

shàn nán zǐ pì rú yǒu wáng zhuān xíng bào è huì yù zhòng
“善男子，譬如有王，专行暴恶，会遇重

bìng yǒu lín guó wáng wén qí míng shēng xīng bīng ér lái jiāng yù
病。有邻国王，闻其名声，兴兵而来，将欲

¹⁴⁶ 大正藏：若放一光、若二、若五，或有遇者

¹⁴⁷ 大正藏：糾

miè zhī shì shí bìngwáng wú shì lì gù¹⁴⁸ fāng nǎi kǒng bù gǎi
 灭之。是时，病王无势力故¹⁴⁸，方乃恐怖，改
 xīn xiū shàn ér shì lín wáng dé fú wú liàng chí fǎ bǐ qiū yì fù rú
 心修善，而是邻王得福无量。持法比丘亦复如
 shì qū qiǎn hē zé huài fǎ zhī rén lìng xíng shàn fǎ dé fú wú liàng
 是，驱遣呵责坏法之人，令行善法，得福无量。

shànnán zǐ pì rú zhǎngzhě suǒ jū zhī chù tiánzhái wū
 “善男子，譬如长者，所居之处，田宅屋
 shě shēng zhū dú shù zhǎngzhě zhī yǐ jí biàn zhuó fá xī lìng yǒng
 舍生诸毒树。长者知己，即便斫伐，悉令永
 jìn yòu rú shào zhuàng shǒu shēng bái fà kuì ér jiǎn bá bú lìng
 尽。又如少壮，首生白发，愧而剪拔，不令
 shēng zhǎng chí fǎ bǐ qiū yì fù rú shì jiàn yǒu pò jiè huài zhèng
 生长。持法比丘，亦复如是，见有破戒、坏正
 fǎ zhě jí yīng qū qiǎn hē zé jǔ chù ruò shàn bǐ qiū jiàn huài
 法者，即应驱遣、呵责、举处。若善比丘见坏
 fǎ zhě zhì bù qū qiǎn hē zé jǔ chù dāng zhī shì rén fó fǎ zhōng
 法者置不驱遣、呵责、举处，当知是人，佛法中
 yuàn ruò néng qū qiǎn hē zé jǔ chù shì wǒ dì zǐ zhēn shēng
 怨；若能驱遣、呵责、举处，是我弟子，真声
 wén yě
 闻也。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn rú fó suǒ yán zé bù
 迦叶菩萨复白佛言：“世尊！如佛所言，则不
 děng shì yī qiè zhòng shēng tóng yú zǐ xiǎng rú luó hóu luó shì zūn
 等视一切众生，同于子想，如罗睺罗。世尊！
 ruò yǒu yī rén yǐ dāo hài fó fù yǒu yī rén zhān tán tú fó fó
 若有一人，以刀害佛；复有一人，栴檀涂佛；佛
 yú èr rén ruò shēng děng xīn yún hé fù yán dāng zhì huǐ jìn ruò zhì
 于二人若生等心，云何复言当治毁禁？若治
 huǐ jìn shì yán zé shī
 毁禁，是言则失。”

fó gào jiā shè shànnán zǐ pì rú guó wáng dà chén
 佛告迦叶：“善男子，譬如国王、大臣、
 zǎi xiàng chǎn yù zhū zǐ yán mào duān zhèng cōng míng xiá huì ruò
 宰相，孕育诸子，颜貌端正，聪明黠慧。若

¹⁴⁸ 大正藏：病王无力势故

èr sān sì jiāng fù yán shī ér zuò shì yán jūn kě wèi wǒ
二、三、四，将付严师，而作是言：‘君可为我
jiàozhàozhū zǐ wēi yí lǐ jié jì yì shū shù xī lìng chéng
教诏诸子威仪、礼节、技¹⁴⁹艺、书数，悉令成
jiù wǒ jīn sì zǐ jiù jūn shòu xué jiǎ shǐ sān zǐ yóuzhàng ér sǐ
就。我今四子就君受学，假使三子由杖而死，
yú yǒu yī zǐ bì dāng kǔ zhì yào lìng chéng jiù suī sàng sān zǐ wǒ
余有一子必当苦治，要令成就。虽丧三子，我
zhōng bú hèn jiā shè shì fù jí shī dé shā zuì fǒu
终不恨。’迦叶，是父及师得杀罪不？”

fú yě shì zūn hé yǐ gù yǐ ài niàn gù wèi yù chéng
“不也。世尊！何以故？以爱念故，为欲成
jiù wú yǒu è xīn rú shì jiào huì dé fú wú liàng
就，无有恶心，如是教诲，得福无量。”

shànnán zǐ rú lái yì ěr shì huài fǎ zhě děng rú yī
“善男子，如来亦尔，视坏法者，等如一
zǐ rú lái jīn yǐ wú shàng zhèng fǎ fù zhǔ zhū wáng dà chén zǎi
子。如来今以无上正法付嘱诸王、大臣、宰
xiàng bǐ qiū bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí shì zhū guó wáng
相、比丘、比丘尼、优婆塞、优婆夷，是诸国王
jí sì bù zhòng yīng dāng quàn lì zhū xué rén děng lìng dé zēng shàng jiè
及四部众，应当劝励诸学人等，令得增上戒、
dìng zhì huì ruò yǒu bù xué shì sān pǐn fǎ xiè dài pò jiè huǐ zhèng
定、智慧。若有不学是三品法，懈怠破戒，毁正
fǎ zhě guó wáng dà chén sì bù zhī zhòng yīng dāng kǔ zhì
法者，国王、大臣、四部之众，应当苦治。
shànnán zǐ shì zhū guó wáng jí sì bù zhòng dāng yǒu zuì fǒu
善男子，是诸国王及四部众当有罪不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

shànnán zǐ shì zhū guó wáng jí sì bù zhòng shàng wú yǒu zuì
“善男子，是诸国王及四部众尚无有罪，
hé kuàng rú lái shànnán zǐ rú lái shàn xiū rú shì píng děng yú
何况如来？善男子，如来善修如是平等，于
zhū zhòng shēng tóng yī zǐ xiǎng rú shì xiū zhě shì míng pú sà xiū píng
诸众生同一子想。如是修者，是名菩萨修平

¹⁴⁹ 大正藏：伎

děng xīn yú zhūzhòngshēngtóng yī zǐ xiǎng shànnán zǐ pú sà rú
等心，于诸众 生 同一子想。善男子，菩萨如
shì xiū xí cǐ yè biàn dé chángshòu yì néngshàn zhī sù shì zhī shì
是修习此业，便得 长 寿，亦能 善知宿世之事。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō pú sà
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！如佛所说菩萨

ruò yǒu xiū píngděng xīn shì zhūzhòngshēngtóng yú zǐ xiǎng biàn dé
若有修平 等心，视诸众 生 同于子想，便得
chángshòu rú lái bù yīngzuò rú shì yán hé yǐ gù rú zhī fǎ rén
长 寿。如来不应作如是言。何以故？如知法人，

néngshuōzhǒngzhǒngxiàoshùn zhī fǎ huán zhì jiā zhōng yǐ zhū wǎ shí
能说 种 种 孝顺之法，还至家中，以诸瓦石

dǎ zhì fù mǔ ér shì fù mǔ shì liáng fú tián duōsuǒ lì yì nánzāo
打掷父母。而是父母是良福田，多所利益，难遭

nán yù yīnghǎogòngyǎng fǎnshēngnǎohài shì zhī fǎ rén yánxíng
难遇，应好供 养，反生 恼害。是知法人，言行

xiāngwéi rú lái suǒyán yì fù rú shì pú sà xiū xí děng xīn zhòng
相违。如来所言，亦复如是。菩萨修习 等心 众

shēngtóng zǐ xiǎngzhě yīng dé chángshòu shàn zhī sù mìng chángzhù
生 同子想者，应得 长 寿，善知宿命，常住

yú shì wú yǒubiàn yì jīn zhě shì zūn yǐ hé yīn yuán shòumìng
于世，无有变易。今者世尊，以何因 缘，寿命

jí duǎn tóng rén jiān yé rú lái jiāng wú yú zhūzhòngshēngshēngyuàn
极短，同人间耶？如来将无于诸众 生 生 怨

zēngxiǎng shì zūn xī rì zuò hé è yè suǒ hài jǐ rú¹⁵⁰ dé shì
憎 想？世尊！昔日作何恶业，所害几如¹⁵⁰，得是

duǎnshòu bù mǎnbǎinián
短 寿，不满百年？”

fó gào jiā shè shànnán zǐ rǔ jīn hé yuán yú rú lái qián fā
佛告迦叶：“善男子，汝今何缘于如来前发

shì cū yán rú lái chángshòu yú zhūshòuzhōng zuì shàng zuì shèng
是粗言？如来 长 寿，于诸寿 中，最上最胜，

suǒ dé cháng fǎ yú zhūchángzhōng zuì wéi dì yī
所得 常 法，于诸 常 中，最为第一。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn yún hé rú lái dé shòu
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！云何如来得寿

wú liàng

无量？”

fó gào jiā shè shànnán zǐ rú bā dà hé yī míng hé
佛告迦叶：“善男子，如八大河：一名恒河，

è míng yán mó luó sān míng sà luó sì míng ā yí luó bá tí wǔ
二名阎摩罗，三名萨罗，四名阿夷罗跋提，五

míng mó hē liù míng xīn tóu qī míng bó chā bā míng xī tuó shì
名摩诃，六名辛头，七名博叉，八名悉陀。是

bā dà hé jí zhū xiǎo hé xī rù dà hǎi jiā shè rú shì yī qiè rén
八大河及诸小河悉入大海。迦叶，如是一切人

zhōng tiān shàng dì jí xū kōng shòu mìng dà hé xī rù rú lái shòu
中、天上、地及虚空寿命大河，悉入如来寿

mìng hǎi zhōng shì gù rú lái shòu mìng wú liàng
命海中，是故如来寿命无量。

fù cì jiā shè pì rú ā nòu dá chí chū sì dà hé rú
“复次，迦叶，譬如阿耨达池出四大河，如

lái yì ěr chū yī qiè mìng jiā shè pì rú yī qiè zhū cháng fǎ zhōng
来亦尔，出一切命。迦叶，譬如一切诸常法中，

xū kōng dì yī rú lái yì ěr yú zhū cháng zhōng zuì wéi dì yī jiā
虚空第一；如来亦尔，于诸常中最为第一。迦

shè pì rú zhū yào tí hú dì yī rú lái yì ěr yú zhòng shēng
叶，譬如诸药，醍醐第一；如来亦尔，于众生

zhōng shòu mìng dì yī
中寿命第一。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn rú lái shòu mìng ruò rú
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！如来寿命若如

shì zhě yīng zhù yī jié ruò jiǎn yī jié cháng xuān miào fǎ rú zhù dà
是者，应住一劫若减一劫，常宣妙法，如霆大

yǔ
雨。”

jiā shè rǔ jīn bù yīng yú rú lái suǒ shēng miè jìn xiǎng jiā
“迦叶，汝今不应于如来所生灭尽想。迦

shè ruò yǒu bǐ qiū bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí nǎi zhì
叶，若有比丘、比丘尼、优婆塞、优婆夷，乃至

wài dào wǔ tōng shén xiān dé zì zài zhě ruò zhù yī jié ruò jiǎn yī jié jīng
外道五通神仙得自在者，若住一劫若减一劫，经

xíng kōng zhōng zuò wò zì zài zuǒ xié chū huǒ yòu xié chū shuǐ shēn
行空中，坐卧自在，左胁出火，右胁出水，身

chūyānyàn¹⁵¹ yóu rú huǒ jù ruò yù zhùshòunéng dé rú yì yú shòu
出烟焰¹⁵¹ 犹如火聚。若欲住寿 能得如意，于寿
mìngzhōng xiū duǎn zì rèn¹⁵² rú shì wǔ tōng shàng dé rú shì suí yì
命 中 修 短 自 任¹⁵²。如是五通，尚得如是随意
shén lì qǐ kuàng rú lái yú yī qiè fǎ dé zì zài lì ér dāng bù
神力，岂况如来，于一切法得自在力，而当不
néng zhù shòu bàn jié ruò yī jié ruò bǎi jié ruò bǎi qiān jié ruò
能住寿半劫、若一劫、若百劫、若百千劫、若
wú liàng jié yǐ shì yì gù dāng zhī rú lái shì cháng zhù fǎ bú
无量劫？以是义故，当知如来，是常住法，不
biàn yì fǎ rú lái cǐ shēn shì biàn huà shēn fēi zá shí shēn wéi
变易法。如来此身，是变化身，非杂食身，为
dù zhòng shēng shì tóng dú shù shì gù xiàn shě rù yú niè pán jiā
度众 生，示同毒树，是故现舍，入于涅槃。迦
shè dāng zhī fó shì cháng fǎ bú biàn yì fǎ rǔ děng yú shì dì yī
叶当知，佛是常法，不变易法。汝等于是第一
yì zhōng yīng qín jīng jìn yī xīn xiū xí jì xiū xí yǐ guǎng wéi
义中，应勤精进，一心修习；既修习已，广为
rén shuō
人说。”

ěr shí jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn chū shì zhī fǎ yǔ
尔时，迦叶菩萨白佛言：“世尊！出世之法与
shì jiān fǎ yǒu hé chā bié rú fó suǒ yán fó shì cháng fǎ bú biàn
世间法有何差别？如佛所言：‘佛是常法，不变
yì fǎ shì jiān yì shuō fàn tiān shì cháng zì zài tiān cháng wú
易法。’世间亦说：‘梵天是常，自在天常，无
yǒu biàn yì wǒ cháng xìng cháng wēi chén yì cháng ruò yán rú
有变易；我常、性常、微尘亦常。’若言如
lái shì cháng fǎ zhě rú lái hé gù bù cháng xiàn yé ruò bù cháng
来是常法者，如来何故不常现耶？若不常
xiàn yǒu hé chā bié hé yǐ gù fàn tiān nǎi zhì wēi chén shì xìng yì
现，有何差别？何以故？梵天乃至微尘，世性亦
bú xiàn gù
不现故。”

fó gào jiā shè pì rú zhǎng zhě duō yǒu zhū niú sè suī zhǒng
佛告迦叶：“譬如长者，多有诸牛，色虽种

¹⁵¹ 大正藏：炎

¹⁵² 大正藏：在

zhǒng tónggòng yī qún fù fàngmù rén lìng zhúshuǐcǎo wéiwèi tí
种，同共一群，付放牧人，令逐水草，唯为醍
hú bù qiú rǔ lào bǐ mùniú zhě gòu yǐ zì shí zhǎngzhěmìng
醐，不求乳酪。彼牧牛者，穀¹⁵³已自食。长者命
zhōng suǒyǒuzhū niú xī wéiqún zéi zhī suǒchāo lüè zéi dé niú yǐ
终，所有诸牛悉为群贼之所抄掠。贼得牛已，
wú yǒu fù nǚ jí zì gòu¹⁵⁴ lǚ dé yǐ ér shí ěr shí qún zéi gè
无有妇女，即自穀¹⁵⁴捋得已而食。尔时，群贼各
xiāngwèiyán bǐ dà zhǎngzhě xù yǎng cǐ niú bù qiú¹⁵⁵ rǔ lào
相谓言：‘彼大长者，畜养此牛，不求¹⁵⁵乳酪，
wéiwèi tí hú wǒděng jīn zhě dāngshè hé fāng ér dé zhī yé
唯为醍醐。我等今者，当设何方，而得之耶？
fū tí hú zhě míngwéi shì jiān dì yī shàngwèi wǒděng wú qì shè
夫醍醐者，名为世间第一上味。我等无器，设
shǐ dé rǔ wú ān zhì chù fù gòngxiāngwèi wéiyǒu pí náng kě
使得乳，无安置处。’复共相谓：‘唯有皮囊可
yǐ chéng zhī suī yǒuchéngchù bù zhī zuān¹⁵⁶ yáo jiāngyóunán dé
以盛之。’虽有盛处，不知钻¹⁵⁶摇，浆犹难得，
kuàng fù shēng sū ěr shí zhū zéi yǐ tí hú gù jiā zhī yǐ shuǐ yǐ
况复生酥？尔时，诸贼以醍醐故加之以水，以
shuǐduō gù rǔ lào tí hú yī qiè jù shī fán fū yì ěr suī yǒu
水多故，乳酪、醍醐一切俱失。凡夫亦尔，虽有
shàn fǎ jiē shì rú lái zhèng fǎ zhī yú hé yǐ gù rú lái shì zūn
善法，皆是如来正法之余。何以故？如来世尊
rù niè pán hòu dào qiè¹⁵⁷ rú lái yí yú shàn fǎ ruò jiè dìng huì
入涅槃后，盗窃¹⁵⁷如来遗余善法，若戒、定、慧，
rú bǐ zhū zéi jié lüè qún niú zhū fán fū rén suī fù dé shì jiè dìng
如彼诸贼劫掠群牛。诸凡夫人，虽复得是戒、定、
zhì huì wú yǒufāngbiàn bù néng jiě shuō¹⁵⁸ yǐ shì yì gù bù
智慧，无有方便，不能解说¹⁵⁸。以是义故，不
néng huò dé cháng jiè cháng dìng cháng huì jiě tuō rú bǐ qún zéi bù
能获得常戒、常定、常慧解脱，如彼群贼不

¹⁵³ 大正藏：构

¹⁵⁴ 大正藏：构

¹⁵⁵ 大正藏：期

¹⁵⁶ 大正藏：攢

¹⁵⁷ 大正藏：窃盗

¹⁵⁸ 大正藏：脱

zhī fāngbiàn wáng shī tí hú yòu rú qún zéi wèi tí hú gù jiā zhī
知方便，亡失醍醐。又如群贼为醍醐故，加之
yǐ shuǐ fán fū yì ěr wèi jiě tuō gù shuō wǒ zhòngshēng shòu
以水。凡夫亦尔，为解脱故，说我、众 生、寿
mìng shì fū fàn tiān zì zài tiān wēi chén shì xìng jiè
命、士夫、梵天、自在天、微尘、世性、戒、
dìng zhì huì jí yǐ¹⁵⁹ jiě tuō fēi xiǎng fēi fēi xiǎng tiān jí shì niè pán
定、智慧及以¹⁵⁹解脱、非想非非想天即是涅槃，
shí yì bù dé jiě tuō niè pán rú bǐ qún zéi bù dé tí hú shì zhū fán
实亦不得解脱涅槃，如彼群贼不得醍醐。是诸凡
fū yǒushǎo fàn xíng gòng yǎng fù mǔ yǐ shì yīn yuán dé shēng tiān shàng
夫有少梵行供养父母，以是因缘得生天上，
shòushǎo ān lè rú bǐ qún zéi jiā shuǐ zhī rǔ ér shì fán fū shí bù zhī
受少安乐，如彼群贼加水之乳。而是凡夫实不知
yīn xiū shǎo fàn xíng gòng yǎng fù mǔ dé shēng tiān shàng yòu bù néng zhī
因修少梵行供养父母得生天上，又不能知
jiè dìng zhì huì guī yī sān bǎo yǐ bù zhī gù shuō cháng
戒、定、智慧、归依三宝。以不知故，说常、
lè wǒ jìng suī fù shuō zhī ér shí bù zhī shì gù rú lái chū
乐、我、净，虽复说之而实不知。是故，如来出
shì zhī hòu nǎi wèi yǎn shuō cháng lè wǒ jìng
世之后乃为演说常、乐、我、净。

rú zhuàn lún wáng chū xiàn yú shì fú dé lì gù qún zéi tuì
“如转轮王出现于世，福德力故，群贼退
sàn niú wú sǔn mìng shí zhuàn lún wáng jí yǐ zhū niú fù yī mù rén
散，牛无损命。时，转轮王即以诸牛付一牧人
duō qiǎo biàn zhě shì¹⁶⁰ rén fāng biàn jí dé tí hú yǐ tí hú gù
多巧便者，是¹⁶⁰人方便，即得醍醐。以醍醐故，
yī qiè zhòngshēng wú yǒu huàn kǔ fǎ lún shèng wáng chū xiàn shì shí zhū
一切众 生无有患苦。法轮圣王出现世时，诸
fán fū rén bù néng yǎn shuō jiè dìng huì zhě jí biàn qì shě rú
凡夫人不能演说戒、定、慧者，即便舍弃，如
zéi tuì sàn ěr shí rú lái shàn shuō shì fǎ jí chū shì fǎ wèi zhòng
贼退散。尔时，如来善说世法及出世法，为众

¹⁵⁹ 大正藏：与

¹⁶⁰ 大正藏：牧

shēng gù lìng zhū pú sà suí yí yǎnshuō pú sà mó hē sà jì dé tí
生故，令诸菩萨随宜¹⁶¹演说。菩萨摩诃萨既得醍
hú fù lìng wú liàng wú biānzhòngshēng pǔ dé wú shànggān lù fǎ wèi
醐，复令无量无边众生普得无上甘露法味，
suǒ wèi rú lái cháng lè wǒ jìng yǐ shì yì gù shànnán zǐ
所谓如来常、乐、我、净。以是义故，善男子，
rú lái shì cháng bú biàn yì fǎ fēi rú shì jiān fán fū yú rén wèi fàn
如来是常、不变易法，非如世间凡夫愚人谓梵
tiānděng shì cháng fǎ yě cǐ cháng fǎ chēng yào shì rú lái fēi shì yú
天等是常法也。此常法称要是如来，非是余
fǎ jiā shè yīngdāng rú shì zhī rú lái shēn
法。迦叶，应当如是知如来身。

jiā shè zhūshànnán zǐ shàn nǚ rén chángdāng xì xīn xiū
“迦叶，诸善男子、善女人，常当系心修
cǐ èr zì fó shì chángzhù jiā shè ruò yǒushànnán zǐ shàn nǚ
此二字，佛是常住。迦叶，若有善男子、善女
rén xiū cǐ èr zì dāng zhī shì rén suí wǒ suǒ xíng zhì wǒ zhì chù
人修此二字，当知是人，随我所行，至我至处。
shànnán zǐ ruò yǒu xiū xí rú shì èr zì wéi miè xiàng zhě dāng zhī rú
善男子，若有修习如是二字为灭相者，当知如
lái zé yú qí rén wéi bō niè pán shànnán zǐ niè pán yì zhě jí shì
来则于其人为般涅槃。善男子，涅槃义者，即是
zhū fó zhī fǎ xìng yě
诸佛之法性也。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn fó fǎ xìng zhě qí yì yún
迦叶菩萨白佛言：“世尊！佛法性者，其义云
hé shì zūn wǒ jīn yù zhī fǎ xìng zhī yì wéi yuàn rú lái āi mǐn
何？世尊！我今欲知法性之义，惟¹⁶²愿如来哀悯
guǎngshuō fū fǎ xìng zhě jí shì shě shēn shě shēn zhě míng wú suǒ
广说。夫法性者，即是舍身。舍身者，名无所
yǒu ruò wú suǒ yǒu shēnyún hé cún shēn ruò cún zhě yún hé ér yán
有。若无所有，身云何存？身若存者，云何而言
shēnyǒu fǎ xìng shēnyǒu fǎ xìng yún hé dé cún wǒ jīn yún hé dāng
身有法性？身有法性，云何得存？我今云何当
zhī shì yì
知是义？”

¹⁶¹ 大正藏：人

¹⁶² 大正藏：唯

fó gào jiā shè shànnán zǐ rǔ jīn bù yīngzuò rú shì shuō
佛告迦叶¹⁶³：“善男子，汝今不应作如是说：

miè shì fǎ xìng fū fǎ xìngzhě wú yǒumiè yě shànnán zǐ
‘灭是法性。’ 夫法性者，无有灭也。善男子，
pì rú wú xiǎngtiānchéng jiù sè yīn ér wú sè xiǎng bù yīngwènyán
譬如无想天成就色阴而无色想，不应问言：

shì zhūtiānděng yún hé ér zhù huān yú shòu lè yún hé xíngxiǎng
‘是诸天等，云何而住欢娱受乐？云何行想？
yún hé jiàn wén shànnán zǐ rú lái jìng jiè fēi zhūshēngwén yuán
云何见闻？’ 善男子，如来境界非诸声闻、缘

jué suǒ zhī shànnán zǐ bù yīngshuōyán rú lái shēnzhě shì miè
觉所知。善男子，不应说言：‘如来身者，是灭
fǎ yě shànnán zǐ rú lái miè fǎ shì fó jìng jiè fēi zhūshēngwén
法也。’ 善男子，如来灭法是佛境界，非诸声闻、

yuán jué suǒ jí shànnán zǐ rǔ jīn bù yīng sī liàng rú lái hé chù zhù
缘觉所及。善男子，汝今不应思量如来何处住、
hé chù xíng hé chù jiàn hé chù lè shànnán zǐ rú shì zhī yì yì
何处行、何处见、何处乐。善男子，如是之义亦

fēi rǔ děng zhī suǒ zhī jí zhū fó fǎ shēnzhōngzhōngfāngbiàn bù kě sī
非汝等之所知及，诸佛法身种种方便不可思
yì
议。

fù cì shànnán zǐ yīngdāng xiū xí fó fǎ jí sēng ér
“复次，善男子，应当修习佛、法及僧而
zuò chángxiǎng shì sān fǎ zhě wú yǒu yì xiàng¹⁶⁴ wú wú chángxiàng
作常想。是三法者，无有异相¹⁶⁴、无无常相、

wú biàn yì xiàng ruò yú sān fǎ xiū yì xiàngzhě dāng zhī shì bèi qīng jìng
无变异相。若于三法修异相者，当知是辈清净
sān guī zé wú yī chù suǒ yǒu jìn jiè jiē bù jù zú zhōng bù néng zhèng
三归则无依处，所有禁戒皆不具足，终不能证

shēngwén yuán jué pú tí zhī guǒ ruò néng yú shì bù kě sī yì xiū
声闻、缘觉、菩提之果。若能于是不可思议修
chángxiǎngzhě zé yǒu guī chù shànnán zǐ pì rú yīn shù zé yǒu shù
常想者，则有归处。善男子，譬如因树则有树

yǐng rú lái yì ěr yǒucháng fǎ gù zé yǒu guī yī fēi shì wú
影。如来亦尔，有常法故，则有归依，非是无

¹⁶³ 大正藏：佛告迦叶菩萨

¹⁶⁴ 大正藏：想（后同）

cháng ruò yán rú lái shì wú cháng zhě rú lái zé fēi zhū tiān shì rén suǒ
常。若言如来是无常者，如来则非诸天世人所
guī yī chù
归依处。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn pì rú àn zhōng yǒu shù wú
迦叶菩萨白佛言：“世尊！譬如暗中有树无
yǐng
影。”

jiā shè rǔ bù yīng yán yǒu shù wú yǐng dàn fēi ròu yǎn zhī suǒ
“迦叶，汝不应言有树无影，但非肉眼之所
jiàn ěr shàn nán zǐ rú lái yì ěr qí xìng cháng zhù shì bú biàn
见耳。善男子，如来亦尔，其性常住，是不变
yì 165 wú zhì huì yǎn bù néng dé jiàn rú bǐ àn zhōng bú jiàn shù
易，无智慧眼不能得见，如彼暗中，不见树
yǐng fán fū zhī rén yú fó miè hòu shuō yán rú lái shì wú cháng fǎ
影。凡夫之人，于佛灭后，说言如来是无常法，
yì fù rú shì ruò yán rú lái yì fǎ sēng zhě zé bù néng chéng sān
亦复如是。若言如来异法、僧者，则不能成三
guī yī chù rú rǔ fù mǔ gè gè yì gù gù shǐ wú cháng
归依处。如汝父母各各异故，故使无常。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn wǒ cóng jīn shǐ dāng yǐ
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！我从今始当以
fó fǎ zhòng sēng sān shì cháng zhù qǐ wù fù mǔ nǎi zhì qī shì jiē
佛、法、众僧三事常住启悟父母，乃至七世皆
lìng fèng chí shèn qí shì zūn wǒ jīn dāng xué rú lái fǎ sēng
令奉持。甚奇！世尊！我今当学如来、法、僧
bù kě sī yì jì zì xué yǐ yì dāng wèi rén guǎng shuō shì yì ruò
不可思议；既自学已，亦当为人广说是义。若
yǒu zhū rén bù néng xìn shòu dāng zhī shì bèi jiǔ xiū wú cháng rú shì
有诸人不能信受，当知是辈久修无常，如是
děng rén wǒ dāng wèi zhī 166 ér zuò shuāng báo
等人我当为之而作霜雹。”

ěr shí fó zàn jiā shè pú sà shàn zāi shàn zāi rǔ jīn
尔时，佛赞迦叶菩萨：“善哉！善哉！汝今
shàn néng hù chí zhèng fǎ rú shì hù fǎ bù qī yú rén yǐ bù qī rén
善能护持正法，如是护法不欺于人。以不欺人

165 大正藏：异

166 大正藏：其

shàn yè yuán gù ér dé chángshòu shàn zhī sù mìng
善业缘故，而得长寿，善知宿命。”

jīn gāngshēn pǐn dì wǔ
金 刚 身 品 第 五¹⁶⁷

ěr shí shì zūn fù gào jiā shè shànnán zǐ rú lái shēnzhě
尔时，世尊复告迦叶：“善男子，如来身者，
shì chángzhùshēn bù kě huàishēn jīn gāng zhī shēn fēi zá shí shēn
是常住身、不可坏身、金刚之身，非杂食身，
jí shì fǎ shēn
即是法身。”

jiā shè bó fó yán¹⁶⁸ shì zūn rú fó suǒshuō rú shì děng
迦叶白佛言：“世尊！如佛所说，如是等
shēn wǒ xī bú jiàn wéijiàn wú cháng pò huài chén tǔ zá shí
身，我悉不见，唯见无常、破坏、尘土、杂食
děngshēn hé yǐ gù rú lái jīn dāng rù niè pán gù
等身。何以故？如来今当入涅槃故。”

fó gào jiā shè rǔ jīn mò wèi rú lái zhī shēn bù jiān kě huài
佛告迦叶：“汝今莫谓如来之身不坚、可坏，
rú fán rén¹⁶⁹ shēn shànnán zǐ rǔ jīn dāng zhī rú lái zhī shēn
如凡人¹⁶⁹身。善男子，汝今当知，如来之身，
wú liàng yì jié jiān lǎo nán huài fēi rén tiānshēn fēi kǒng bù shēn fēi
无量亿劫坚牢难坏，非人天身，非恐怖身，非
zá shí shēn rú lái zhī shēn fēi shēn shì shēn bù shēng bú miè bù xí
杂食身。如来之身非身，是身不生不灭，不习
bù xiū wú liàng wú biān wú yǒu zú jì wú zhī wú xíng bì jìng qīng
不修，无量无边，无有足迹，无知无形，毕竟清
jìng wú yǒudòngyáo wú shòu wú xíng bú zhù bú zuò wú wèi wú
净，无有动摇，无受无行，不住不作，无味无
zá fēi shì yǒuwéi fēi yè fēi guǒ fēi xíng fēi miè fēi xīn fēi shù
杂，非是有为，非业非果，非行非灭，非心非数，
bù kě sī yì cháng bù kě yì wú shí lí xīn yì bù lí xīn qí
不可思议，常不可议，无识离心亦不离心，其

¹⁶⁷ 大正藏：大般涅槃经金刚身品第五

¹⁶⁸ 大正藏：迦叶菩萨白佛言

¹⁶⁹ 大正藏：夫

xīn píngděng wú yǒu yì yǒu wú yǒu qù lái ér yì qù lái bú pò bú
心平等，无有亦有，无有去来而亦去来，不破不
huài bú duàn bù jué bù chū bú miè fēi zhǔ yì zhǔ fēi yǒu fēi wú
坏，不断不绝，不出不灭，非主亦主，非有非无，
fēi jué fēi guān fēi zì fēi bú zì fēi dìng fēi bú dìng bù kě jiànliǎo
非觉非观，非字非不字，非定非不定，不可见了
liǎojiàn wú chù yì chù wú zhái yì zhái wú àn wú míng wú yǒu jì
了见，无处亦处，无宅亦宅，无暗无明，无有寂
jìng ér yì jì jìng shì wú suǒ yǒu bú shòu bù shī qīng jìng wú gòu
静而亦寂静，是无所有，不受不施，清净无垢，
wú zhēng duànzhēng zhù wú zhù chù bù qǔ bú duò fēi fǎ fēi
无争¹⁷⁰断争¹⁷¹，住无住处，不取不堕，非法非
fēi fǎ fēi fú tián fēi fēi fú tián wú jìn bú jìn lí yī qiè jìn
非法，非福田非非福田，无尽不尽，离一切尽，
shì kōng lí kōng suī bù cháng zhù fēi niànniàn miè wú yǒu gòu zhuó
是空离空，虽不常住，非念念灭，无有垢浊，
wú zì lí zì fēi shēng fēi shuō yì fēi xiū xí fēi chēng fēi liáng
无字离字，非声非说，亦非修习，非称非量，
fēi yī fēi yì fēi xiàng fēi xiàng zhūxiàng zhuāng yán fēi yǒng fēi wèi
非一非异，非像非相，诸相庄严，非勇非畏，
wú jì bú jì wú rè bú rè bù kě dǔ jiàn wú yǒu xiàng mào rú
无寂不寂，无热不热，不可睹见，无有相貌。如
lái dù tuō yī qiè zhòng shēng wú dù tuō gù néng jiě zhòng shēng wú
来度脱一切众生，无度脱故；能解众生，无
yǒu jiě gù jué liǎo zhòng shēng wú jué liǎo gù rú shí shuō fǎ wú
有解故；觉了众生，无觉了故；如实说法，无
yǒu èr gù bù kě liáng wú děngděng píng rú xū kōng wú yǒu xíng
有二故。不可量，无等等。平如虚空，无有形
mào tóng wú shēng xìng bú duàn bù cháng cháng xíng yī shèng zhòng
貌。同无生性，不断不常。常行一乘，众
shēng jiàn sān bú tuì bù zhuǎn duàn yī bǎo zhèng bú zhàn bú chù
生见三。不退不转，断一保证。不战不触，
fēi xìng zhù xìng fēi hé fēi sàn fēi cháng fēi duǎn fēi yuán fēi fāng
非性住性，非合非散，非长非短，非圆非方，
fēi yīn rù jiè yì yīn rù jiè fēi zēng fēi sǔn fēi shèng fēi fù rú
非阴入界亦阴入界，非增非损，非胜非负。如

¹⁷⁰ 大正藏：诤

¹⁷¹ 大正藏：诤

lái zhī shēnchéng jiù rú shì wú liànggōng dé

来之身 成就如是无量功德。

wú yǒu zhī zhě wú bù zhī zhě wú yǒu jiàn zhě wú bú jiàn zhě
“无有知者无不知者，无有见者无不见者，

fēi yǒu wéi fēi wú wéi fēi shì fēi bú shì fēi zuò fēi bú zuò fēi yī
非有为非无为，非世非不世，非作非不作，非依

fēi bù yī fēi sì dà fēi bú sì dà fēi yīn fēi bù yīn fēi zhòngshēng
非不依，非四大非不四大，非因非不因，非众 生

fēi bú zhòngshēng fēi shā mén fēi pó luó mén shì shī zǐ dà shī zǐ
非不众 生，非沙门，非婆罗门，是师子大师子，

fēi shēn fēi bù shēn bù kě xuānshuō chú yī fǎ xiàng bù kě suànshù
非身非不身，不可宣说，除一法相不可算数，

bō niè pán shí bù bō niè pán rú lái fǎ shēn jiē xī chéng jiù rú shì wú
般涅槃时不般涅槃。如来法身皆悉 成就如是无

liàngwēimiàogōng dé

量微妙功德。

jiā shè wéiyǒu rú lái nǎi zhī shì xiàng fēi zhūshēngwén
“迦叶，唯有如来乃知是相，非诸声闻、

yuánjué suǒ zhī jiā shè rú shì gōng dé chéng rú lái shēn fēi shì zá
缘觉所知。迦叶，如是功德 成 如来身，非是杂

shí suǒ zhǎngyǎngshēn jiā shè rú lái zhēnshēngōng dé rú shì yún
食所长 养身。迦叶，如来真身功德如是，云

hé fù dé zhū jí huàn kǔ wēi cuì bù jiān rú pī qì hū jiā shè rú
何复得诸疾 患 苦，危脆不坚如坏器乎？迦叶，如

lái suǒ yǐ shì bìng kǔ zhě wèi yù tiáo fú zhūzhòngshēng gù shàn nán zǐ
来所以示病苦者，为欲调伏诸 众 生 故。善男子，

rǔ jīn dāng zhī rú lái zhī shēn jí jīn gāngshēn rǔ cóng jīn rì cháng
汝今当知，如来之身即金 刚 身。汝从今 日 常

dāng zhuān xīn sī wéi cǐ yì mò niàn shí shēn yì dāng wèi rén shuō rú
当 专 心思惟此义，莫念食身，亦当为人说如

lái shēn jí shì fǎ shēn

来身即是法身。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú lái chéng jiù rú shì gōng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如来 成 成就如是功

dé qí shēnyún hé dāng yǒu bìng kǔ wú cháng pò huài wǒ cóng jīn
德，其身云何当有病苦、无 常 破坏？我从今

rì cháng dāng sī wéi rú lái zhī shēn shì cháng fǎ shēn ān lè zhī shēn
日 常 当思惟如来之身是 常 法身、安乐之身，

yì dāng wéi rén rú shì guǎngshuō wéi rán shì zūn rú lái fǎ shēn jīn
亦当为人如是广说。唯然，世尊！如来法身金
gāng bú huài ér wèi néng zhī suǒ yīn yún hé
刚不坏，而未能知所因云何？”

fó gào jiā shè yǐ néng hù chí zhèng fǎ yīn yuán gù dé chéng
佛告迦叶：“以能护持正法因缘故，得成
jiù shì jīn gāngshēn jiā shè wǒ yú wǎng xī hù fǎ yīn yuán jīn dé
就是金刚身。迦叶，我于往昔护法因缘，今得
chéng jiù shì jīn gāngshēn cháng zhù bú huài shàn nán zǐ hù chí zhèng
成就是金刚身，常住不坏。善男子，护持正
fǎ zhě bú shòu wǔ jiè bù xiū wēi yí yīng chí dāo jiàn gōng
法者，不受五戒，不修威仪，应持刀、剑、弓
jiàn máo shuò shǒu hù chí jiè qīng jìng bǐ qiū
箭、矛¹⁷² 槊守护持戒清净比丘。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn ruò yǒu bǐ qiū lí yú shǒu
迦叶菩萨白佛言：“世尊！若有比丘，离于守
hù dū chù kōng xián zhōng jiān shù xià dāng shuō shì rén wéi zhēn bǐ qiū
护，独处空闲冢间树下，当说是人为真比丘。
ruò yǒu suí zhú shǒu hù xíng zhě dāng zhī shì bèi shì tū jū shì
若有随逐守护行者，当知¹⁷³是辈是秃居士。”

fó gào jiā shè mò zuò shì yǔ yán tū jū shì ruò yǒu bǐ qiū
佛告迦叶：“莫作是语，言秃居士。若有比丘，
suí suǒ zhì chù gòngshēn qǔ zú dú sòng jīng diǎn sī wéi zuò chán
随所至处，供身取足，读诵经典，思惟坐禅，
yǒu lái wèn fǎ jí wèi xuānshuō suǒ wèi bù shī chí jiè fú dé
有来问法，即为宣说，所谓布施、持戒福德，
shǎo yù zhī zú suī néng rú shì zhǒng zhǒngshuō fǎ rán gù bù néng zuò
少欲知足。虽能如是种种说法，然故不能作
shī zǐ hǒu bù wéi shī zǐ zhī suǒ wéi rào bù néng xiáng fú fēi fǎ è
师子吼，不为师子之所围绕，不能降伏非法恶
rén rú shì bǐ qiū bù néng zì lì jí lì zhòngshēng dāng zhī shì
人。如是比丘，不能自利及利众生，当知是
bèi xiè dài lǎn duò suī néng chí jiè shǒu hù jìng xíng dāng zhī shì
辈，懈怠懒惰，虽能持戒，守护净行，当知是
rén wú suǒ néng wéi
人，无所能为。

¹⁷² 大正藏：铎

¹⁷³ 大正藏：若有随逐守护者行，当知

ruò yǒu bǐ qiū gòngshēn zhī jù yì chángfēng zú fù néng
 “若有比丘，供身之具，亦常丰足，复能
 hù chí suǒshòu jìn jiè néng shī zǐ hǒu guǎngshuō miào fǎ wèi xiū
 护持所受禁戒，能师子吼，广说妙法，谓修
 duō luó qí yè shòu jì qié tuó yōu tuó nà yī dì mù duō qié
 多罗、祇夜、受记、伽陀、优陀那、伊帝目多伽、
 shé tuó qié pí fó lüè ā fú tuó dá mó yǐ rú shì děng jiǔ bù jīng
 阇陀伽、毗佛略、阿浮陀达磨，以如是等九部经
 diǎn wèi tā guǎngshuō lì yì ān lè zhū zhòngshēng gù chàng rú shì
 典为他广说，利益安乐诸众生故，唱如是
 yán niè pán jīng zhōng zhì zhū bǐ qiū bù yīng xù yǎng nú bì niú
 言：‘《涅槃经》中制诸比丘不应畜养奴婢、牛、
 yáng fēi fǎ zhī wù ruò yǒu bǐ qiū xù rú shì děng bú jìng zhī wù yīng
 羊、非法之物，若有比丘畜如是等不净之物应
 dāng zhì zhī rú lái xiān yú yì bù jīng zhōngshuō yǒu bǐ qiū chù rú shì
 当治之。如来先于异部经中说有比丘畜如是
 děng fēi fǎ zhī wù mǒu jiǎ guó wáng rú fǎ zhì zhī qū lìng huán sù
 等非法之物，某甲国王如法治之，驱令还俗。’
 ruò yǒu bǐ qiū néng zuò rú shì shī zǐ hǒu shí yǒu pò jiè zhě wén shì yǔ
 若有比丘能作如是师子吼时，有破戒者闻是语
 yǐ xiángòng chēn nù¹⁷⁴ hài shì fǎ shī shì shuō fǎ zhě shè fù mìng
 已，咸共瞋怒¹⁷⁴，害是法师。是说法者设复命
 zhōng gù míng chí jiè zì lì lì rén¹⁷⁵ yǐ shì yuán gù wǒ tīng guó
 终，故名持戒自利利人¹⁷⁵。以是缘故，我听国
 zhǔ qún chén zǎi xiàng yōu pó sè děng hù shuō fǎ rén¹⁷⁶ ruò yǒu
 主、群臣、宰相、优婆塞等护说法人¹⁷⁶。若有
 yù dé hù zhèng fǎ zhě dāng rú shì xué jiā shè rú shì pò jiè bú
 欲得护正法者，当如是学。迦叶，如是破戒不
 hù fǎ zhě míng tū jū shì fēi chí jiè zhě dé rú shì míng
 护法者，名秃居士，非持戒者得如是名。

shàn nán zǐ guò qù jiǔ yuǎn wú liàng wú biān ā sēng qí jié
 “善男子，过去久远无量无边阿僧祇劫，
 yú cǐ jū shī chéng¹⁷⁷ yǒu fó chū shì hào huān xǐ zēng yì rú lái yīng
 于此拘尸城¹⁷⁷有佛出世，号欢喜增益如来、应

¹⁷⁴ 大正藏：恚

¹⁷⁵ 大正藏：他

¹⁷⁶ 大正藏：诸优婆塞护说法人

¹⁷⁷ 大正藏：于此拘尸那城

gòng zhèngbiàn zhī míngxíng zú shàn shì shì jiān jiě wú shàng
 供、正遍知、明行足、善逝、世间解、无上
 shì tiáo yù zhàng fū tiānrén shī fó shì zūn ěr shí shì jiè
 士、调御丈夫、天人师、佛、世尊。尔时，世界
 guǎng bó yán jìng fēng lè ān wěn rén mín chì shèng wú yǒu jī kě
 广博严净，丰乐安隐，人民炽盛，无有饥渴，
 rú ān lè guó zhū pú sà děng bǐ fó shì zūn zhù shì wú liàng huà zhòng
 如安乐国诸菩萨等。彼佛世尊住世无量，化众
 shēng yǐ rán hòu nǎi yú suō luó shuāng shù rù bō niè pán fó niè pán hòu
 生已，然后乃于娑罗双树入般涅槃。佛涅槃后，
 yí fǎ zhù shì wú liàng yì suì yú sì shí nián fó fǎ wèi miè ěr shí
 遗法住世无量亿岁。余四十年佛法未灭，尔时，
 yǒu yī chí jiè bǐ qiū míng yuē jué dé duō yǒu tú zhòng guān shǔ wéi rào
 有一持戒比丘名曰觉德，多有徒众眷属围绕，
 néng shī zǐ hǒu bān¹⁷⁸ xuān guāng shuō jiǔ bù jīng diǎn zhì zhū bǐ qiū bù
 能师子吼，班¹⁷⁸宣广说九部经典，制诸比丘不
 dé xù yǎng nú bì niú yáng fēi fǎ zhī wù ěr shí duō yǒu
 得畜养奴婢、牛、羊、非法之物。尔时，多有
 pò jiè bǐ qiū wén zuò shì shuō jiē shēng è xīn zhí chí dāo zhàng
 破戒比丘，闻作是说，皆生恶心，执持刀杖，
 bī shì fǎ shī shì shí guó wáng míng yuē yǒu dé wén shì shì yǐ
 逼是法师。是时，国王名曰有德，闻是事已，
 wèi hù fǎ gù jí biàn wǎng zhì shuō fǎ zhě suǒ yǔ shì pò jiè zhū è
 为护法故，即便往至说法者所，与是破戒诸恶
 bǐ qiū jí gòng zhàn dòu lìng shuō fǎ zhě dé miǎn wēi hài wáng shí bèi
 比丘极共战鬪，令说法者得免危害。王时被
 chuāng¹⁷⁹ jǔ shēn zhōu biàn ěr shí jué dé xún zàn wáng yán shàn
 创¹⁷⁹举身周遍。尔时，觉德寻赞王言：‘善
 zāi shàn zāi wáng jīn zhēn shì hù zhèng fǎ zhě dāng lái zhī shì
 哉！善哉！王今真是护正法者，当来之世，
 cǐ shēn dāng wéi wú liàng fǎ qì wáng yú shì shí dé wén fǎ yǐ
 此身当为无量法器。’王于是时，得闻法已，
 xīn dà huān xǐ xún jí mìng zhōng shēng ā chù fó guó ér wèi bǐ
 心大欢喜，寻即命终，生阿閼佛国，而为彼
 fó zuò dì yī dì zǐ qí wáng jiāng cóng rén mín juàn shǔ yǒu zhàn
 佛作第一弟子。其王将从、人民、眷属，有战

¹⁷⁸ 大正藏：颂；永乐北藏：班；龙藏：班

¹⁷⁹ 大正藏：枪

dòuzhě yǒu suí xǐ zhě yī qiè bú tuì pú tí zhī xīn mìngzhōng xī
鬪者，有随喜者，一切不退菩提之心，命终悉
shēng ā chù fó guó jué dé bǐ qiū què hòu shòu zhōng yì dé wǎngshēng
生阿閼佛国。觉德比丘却后寿终，亦得往生
ā chù fó guó ér wéi bǐ fó zuò shēng wén zhòng zhōng dì èr dì zǐ
阿閼佛国，而为彼佛作声闻众中第二弟子。

ruò yǒu zhèng fǎ yù miè jìn shí yīng dāng rú shì shòu chí yōng hù
若有正法欲灭尽时，应当如是受持拥护。

jiā shè ěr shí wángzhě zé wǒ shēn shì shuō fǎ bǐ qiū
“迦叶，尔时，王者则我身是；说法比丘，
jiā shè fó shì jiā shè hù zhèng fǎ zhě dé rú shì děng wú liàng guǒ bào
迦叶佛是。迦叶，护正法者得如是等无量果报。
yǐ shì yīn yuán wǒ yú jīn rì dé zhǒng zhǒng xiàng yǐ zì zhuāng yán
以是因缘，我于今日得种种相以自庄严，
chéng jiù fǎ shēn bù kě huàishēn
成就法身、不可坏身。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn rú lái cháng shēn yóu rú
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！如来常身犹如
huà shí
画石。”

fó gào jiā shè shànnán zǐ yǐ shì yīn yuán gù bǐ qiū
佛告迦叶：“善男子，以是因缘故，比丘、
bǐ qiū ní yōu pó sè yōu pó yí yīng dāng qín jiā hù chí zhèng fǎ
比丘尼、优婆塞、优婆夷应当勤加护持正法，
hù fǎ guǒ bào guǎng dà wú liàng shànnán zǐ shì gù hù fǎ yōu pó sè
护法果报广大无量。善男子，是故护法优婆塞
děng yīng zhí dāo zhàng yōng hù rú shì chí fǎ bǐ qiū ruò yǒu shòu chí wǔ
等应执刀杖拥护如是持法比丘。若有受持五
jiè jù zhě bù dé míng wéi dà shèng rén yě bú shòu wǔ jiè wèi hù
戒具者，不得名为大乘人也。不受五戒，为护
zhèng fǎ nǎi míng dà shèng hù zhèng fǎ zhě yīng dāng zhí chí dāo
正法，乃名大乘。护正法者，应当执持刀、
jiàn qì zhàng shì wèi fǎ shī
剑、器仗侍卫法师。”

jiā shè bó fó yán shì zūn ruò zhū bǐ qiū yǔ rú shì děng zhū
迦叶白佛言：“世尊！若诸比丘与如是等诸
yōu pó sè chí dāo zhàng zhě gòng wéi bàn lǚ wéi yǒu shī yé wéi wú shī
优婆塞持刀杖者共为伴侣，为有师耶？为无师

hū wéi shì chí jiè wéi shì pò jiè
乎？为是持戒？为是破戒？”

fó gào jiā shè mò wèi shì děngwéi pò jiè rén shànnán zǐ
佛告迦叶：“莫谓是等为破戒人。善男子，
wǒ niè pánhòu zhuó è zhī shì guó tǔ huāng luàn hù xiāngchāo lüè
我涅槃后，浊恶之世国土荒乱，互相抄掠，
rén mín jī è ěr shí duō yǒu wèi jī è gù fā xīn chū jiā rú shì
人民饥饿。尔时，多有为饥饿故发心出家，如是
zhī rén míngwéi tū rén shì tū rén bèi jiàn yǒu chí jiè wēi yí jù zú
之人名为秃人。是秃人辈见有持戒、威仪具足、
qīng jìng bǐ qiū hù chí zhèng fǎ qū zhú lìng chū ruò shā ruò hài
清净比丘护持正法，驱逐令出，若杀若害。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn shì chí jiè rén hù zhèng
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！是持戒人护正
fǎ zhě yún hé dāng dé yóu xíng cūn luò chéng yì jiào huà
法者，云何当得游行村落城邑教化？”

shànnán zǐ shì gù wǒ jīn tīng chí jiè rén yī zhū bái yī chí
“善男子，是故，我今听持戒人依诸白衣持
dāo zhàng zhě yǐ wéi bàn lǚ ruò zhū guó zhǔ¹⁸⁰ dà chén zhǎng zhě
刀杖者以为伴侣。若诸国主¹⁸⁰、大臣、长者、
yōu pó sè děng wèi hù fǎ gù suī chí dāo zhàng wǒ shuō shì děng
优婆塞等，为护法故，虽持刀杖，我说是等
míngwéi chí jiè suī chí dāo zhàng bù yīng duàn mìng ruò néng rú shì
名为持戒。虽持刀杖，不应断命。若能如是，
jí dé míngwéi dì yī chí jiè
即得名为第一持戒。

jiā shè fū hù fǎ zhě¹⁸¹ wèi jù zhèng jiàn néng guǎng xuān
“迦叶，夫护法者¹⁸¹，谓具正见，能广宣
shuō dà shèng jīng diǎn zhōng bù zhuō chí wáng zhě bǎo gài yóu píng gǔ
说大乘经典，终不捉持王者宝盖、油瓶、谷
mǐ zhǒng zhǒng guǒ lǚ bú wèi lì yǎng qīn jìn guó wáng dà chén
米、种种果蓏，不为利养亲近国王、大臣、
zhǎng zhě yú zhū tán yuè xīn wú chǎn qū jù zú wēi yí cuī fú pò
长者。于诸檀越心无谄曲，具足威仪，摧伏破
jiè zhū è rén děng shì míng chí jiè hù fǎ zhī shī néng wéi zhòng shēng
戒诸恶人等，是名持戒护法之师。能为众生

¹⁸⁰ 大正藏：王

¹⁸¹ 大正藏：“迦叶，夫护法者；永乐北藏及龙藏：迦叶言：“夫护法者

zhēnshàn zhī shí qí xīn hóngguǎng pì rú dà hǎi
真善知识，其心弘广譬如大海。

jiā shè ruò yǒu bǐ qiū yǐ lì yǎng gù wèi tā shuō fǎ
“迦叶，若有比丘，以利养故，为他说法，
shì rén suǒ yǒu tú zhòngjuànshǔ yì xiào shī shī tān qiú lì yǎng shì rén
是人所有徒众眷属，亦效是师贪求利养，是人
rú shì biàn zì huàizhòng
如是便自坏众。

jiā shè zhòngyǒusānzhǒng yī zhě fàn jiè zá sēng èr
“迦叶，众有三种：一者，犯戒杂僧；二
zhě yú chī sēng sānzhě qīngjìngsēng pò jiè zá sēng zé yì
者，愚痴僧；三者，清净僧。破戒杂僧，则易
kě huài chí jiè jìngsēng lì yǎng yīn yuánsuǒ bù néng huài yún hé pò
可坏；持戒净僧，利养因缘所不能坏。云何破
jiè zá sēng ruò yǒu bǐ qiū suī chí jìn jiè wèi lì yǎng gù yǔ pò
戒杂僧？若有比丘，虽持禁戒，为利养故，与破
jiè zhě zuò qǐ xíng lái gòngxiāng qīn fù tóng qí shì yè shì míng pò
戒者坐起行来，共相亲附，同其事业，是名破
jiè yì míng zá sēng yún hé yú chī sēng ruò yǒu bǐ qiū zài ā
戒，亦名杂僧。云何愚痴僧？若有比丘，在阿
lán rě chù zhūgēn bú lì àn dùnténgméng shǎo yù qǐ shí yú
兰若处，诸根不利，闇钝蒙瞶，少欲乞食，于
shuō jiè rì jí zì zì rì¹⁸² jiào zhū dì zǐ qīngjìng chàn huǐ jiàn fēi dì
说戒日及自恣日¹⁸²，教诸弟子清净忏悔，见非弟
zǐ duō fàn jìn jiè bù néng jiào lìng qīngjìng chàn huǐ ér biàn yǔ gòngshuō
子多犯禁戒，不能教令清净忏悔，而便与共说
jiè zì zì shì míng yú chī sēng yún hé míng qīngjìngsēng yǒu bǐ qiū
戒自恣，是名愚痴僧。云何名清净僧？有比丘
sēng bǎiqiān yì mó suǒ bù néng huài shì pú sà zhòngběnxìngqīngjìng
僧，百千亿魔所不能坏，是菩萨众本性清净，
néngtiáo rú shàng èr bù zhī zhòng xī lìng ān zhù qīngjìng zhòngzhōng
能调如上二部之众，悉令安住清净众中，
shì míng hù fǎ wú shàng dà shī shàn chí lǜ zhě
是名护法无上大师善持律者。

wèi yù tiáo fú lì zhòngshēng gù zhī zhū jiè xiàng ruò qīng ruò
“为欲调伏利众生故，知诸戒相若轻若

¹⁸² 大正藏：时

zhòng fēi shì lǜ zhě zé bú zhèng zhī ruò shì lǜ zhě zé biànzhèng zhī
 重，非是律者则不证知，若是律者则便证知。
 yún hé tiáo zhòng shēng gù ruò zhū pú sà wèi huà zhòng shēng cháng
 云何调众生故？若诸菩萨，为化众生，常
 rù jù luò bù zé shí jié huò zhì guǎ fù jí yín nǚ shè yǔ tóng zhù
 入聚落，不择时节，或至寡妇及淫女舍，与同住
 zhǐ jīng lì duō nián ruò shì shēng wén suǒ bù yīng wéi shì míng tiáo
 止，经历多年。若是声闻，所不应为，是名调
 fú lì yì zhòng shēng yún hé zhī zhòng ruò jiàn rú lái yīn shì zhì jiè
 伏利益众生。云何知重？若见如来因事制戒，
 rǔ cóng jīn rì shèn mò gèng fàn rú sì zhòng jìn chū jiā zhī rén suǒ bù
 汝从今日慎莫更犯。如四重禁，出家之人所不
 yīng zuò ér gù zuò zhě fēi shì shā mén fēi shì zhōng zǐ shì míng wéi
 应作，而故作者非是沙门、非释种子，是名为
 zhòng yún hé wéi qīng ruò fàn qīng shì rú shì sān jiàn ruò néng shě
 重。云何为轻？若犯轻事，如是三谏，若能舍
 zhě shì míng wéi qīng fēi lǜ bú zhèng zhě ruò yǒu zàn shuō bù qīng jìng
 者，是名为轻。非律不证者，若有赞说不清净
 wù yīng shòu yòng zhě bù gòng tóng zhǐ shì lǜ yīng zhèng zhě shàn xué
 物应受用者，不共同止。是律应证者，善学
 jiè lǜ bú jìn pò jiè jiàn yǒu suǒ xíng suí shùn jiè lǜ xīn shēng huān xǐ
 戒律，不近破戒，见有所行随顺戒律心生欢喜。
 rú shì néng zhī fó fǎ suǒ zuò shàn néng jiě shuō shì míng lǜ shī shàn
 如是能知佛法所作，善能解说，是名律师。善
 jiě yī zì shàn chí qì jīng yì fù rú shì rú shì shàn nán zǐ
 解一字，善持契经，亦复如是。如是，善男子，
 fó fǎ wú liàng bù kě sī yì rú lái yì ěr bù kě sī yì
 佛法无量，不可思议；如来亦尔，不可思议。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú shì rú shì chéng rú
 迦叶菩萨白佛言：“世尊！如是如是，诚如
 shèng yán¹⁸³ fó fǎ wú liàng bù kě sī yì rú lái yì ěr bù kě
 圣言¹⁸³，佛法无量，不可思议，如来亦尔，不可
 sī yì gù zhī rú lái cháng zhù bú huài wú yǒu biàn yì wǒ jīn
 思议。故知如来常住、不坏、无有变异。我今
 shàn xué yì dāng wèi rén guǎng xuān shì yì
 善学，亦当为人广宣是义。”

¹⁸³ 大正藏：教

ěr shí fó zàn jiā shè pú sà shàn zāi shàn zāi rú lái
尔时，佛赞迦叶菩萨：“善哉！善哉！如来
shēnzhě jí shì jīn gāng bù kě huàishēn pú sà yīngdāng rú shì shàn xué
身者即是金刚不可坏身，菩萨应当如是善学，
zhèngjiàn zhèng zhī ruò néng rú shì liǎo liǎo zhī jiàn jí shì jiàn fó jīn
正见正知。若能如是了了知见，即是见佛金
gāng zhī shēn bù kě huàishēn rú yú jìng zhōng jiàn zhū sè xiàng
刚之身、不可坏身，如于镜中见诸色像。”

míng zì gōng dé pǐn dì liù
名字功德品第六¹⁸⁴

ěr shí rú lái fù gào jiā shè shànnán zǐ rǔ jīn yīngdāng
尔时，如来复告迦叶：“善男子，汝今应当
shàn chí shì jīng wén zì zhāng jù suǒ yǒu gōng dé ruò yǒu shànnán zǐ
善持是经文字章句所有功德。若有善男子、
shàn nǚ rén wén shì jīng míng shēng sì qù zhě wú yǒu shì chù hé yǐ
善女人，闻是经名生四趣者，无有是处。何以
gù rú shì jīng diǎn nǎi zhì wú liàng wú biān zhū fó zhī suǒ xiū xí
故？如是经典乃至¹⁸⁵无量无边诸佛之所修习，
suǒ dé gōng dé wǒ jīn dāng shuō
所得功德我今当说。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn dāng hé míng cǐ jīng pú
迦叶菩萨白佛言：“世尊！当何名此经？菩
sà mó hē sà yún hé fèng chí
萨摩诃萨云何奉持？”

fó gào jiā shè shì jīng míng wéi dà bō niè pán shàng yǔ
佛告迦叶：“是经名为‘大般涅槃’，上语
yì shàn zhōng yǔ yì shàn xià yǔ yì shàn yì wèi shēn suì qí wén
亦善，中语亦善，下语亦善，义味深邃，其文
yì shàn chún bèi jù zú qīng jìng fàn xíng jīn gāng bǎo zàng mǎn zú wú
亦善，纯备具足清净梵行，金刚宝藏满足无
quē rǔ shàn dì tīng wǒ jīn dāng shuō shànnán zǐ suǒ yán dà zhě
缺。汝善谛听，我今当说。善男子，所言大者，
míng zhī wéi cháng rú bā dà hé xī guī dà hǎi cǐ jīng rú shì xiáng
名之为常。如八大河悉归大海；此经如是，降

¹⁸⁴ 大正藏：大般涅槃经名字功德品第六

¹⁸⁵ 大正藏：是

fú yī qiè zhū fán nǎo jié jí zhū mó xìng¹⁸⁶ rán hòu yào yú dà bō niè pán
伏一切诸烦恼结及诸魔性¹⁸⁶，然后要于大般涅槃

fàng shě shēn mìng shì gù míng yuē dà bō niè pán
放舍身命，是故名曰大般涅槃。

shàn nán zǐ yòu rú yī shī yǒu yī mì fāng xī shè yī qiè suǒ
“善男子，又如医师有一秘方，悉摄一切所
yǒu yī shù shàn nán zǐ rú lái yì ěr suǒ shuō zhǒng zhǒng miào fǎ
有医术。善男子，如来亦尔，所说种种妙法、
mì mì shēn ào zàng mén xī jiē rù cǐ dà bō niè pán shì gù míng wéi
秘密深奥藏门，悉皆入此大般涅槃，是故名为
dà bō niè pán
大般涅槃。

shàn nán zǐ pì rú nóng fū chūn yuè xià zhǒng cháng yǒu
“善男子，譬如农夫，春月下种，常有
xī wàng jì shōu guǒ¹⁸⁷ shí zhòng wàng dōu xī shàn nán zǐ yī
希望，既收果¹⁸⁷实，众望都息。善男子，一
qiè zhòng shēng yì fù rú shì xiū xué yú jīng cháng xī zī wèi ruò dé
切众生亦复如是，修学余经常希滋味，若得
wén shì dà bō niè pán xī wàng yú¹⁸⁸ jīng suǒ yǒu zī wèi xī jiē yǒng duàn
闻是大般涅槃，希望余¹⁸⁸经所有滋味悉皆永断。
shì dà niè pán néng lìng zhòng shēng dù zhū yǒu liú
是大涅槃能令众生度诸有流。

shàn nán zǐ rú zhū jì zhōng xiàng jì wéi zuì cǐ jīng rú
“善男子，如诸迹中，象迹为最；此经如
shì yú zhū jīng sān mèi zuì wéi dì yī shàn nán zǐ pì rú gēng tián
是，于诸经三昧最为第一。善男子，譬如耕田，
qiū gēng wéi shèng cǐ jīng rú shì zhū jīng zhōng shèng shàn nán zǐ
秋耕为胜；此经如是，诸经中胜。善男子，
rú zhū yào zhōng tí hú dì yī shàn zhì zhòng shēng rè nǎo luàn xīn
如诸药中，醍醐第一，善治众生热恼乱心，
shì dà niè pán wéi zuì dì yī
是大涅槃为最第一。

shàn nán zǐ pì rú tián sū bā wèi jù zú dà bō niè pán
“善男子，譬如甜酥，八味具足；大般涅槃

¹⁸⁶ 大正藏：降伏一切诸结烦恼及诸魔性

¹⁸⁷ 大正藏：菓

¹⁸⁸ 大正藏：诸

yì fù rú shì bā wèi jù zú yún hé wéi bā yī zhě cháng
亦复如是，八味具足。云何为八？一者，常；
èr zhě héng sān zhě ān sì zhě qīngliáng wǔ zhě bù
二者，恒；三者，安；四者，清凉；五者，不
lǎo liù zhě bù sǐ qī zhě wú gòu bā zhě kuài lè shì
老；六者，不死；七者，无垢；八者，快乐，是
wéi bā wèi jù shì¹⁸⁹ bā wèi shì gù míngwéi dà bō niè pán ruò zhū
为八味。具是¹⁸⁹八味，是故名为大般涅槃。若诸
pú sà mó hē sà ān zhù shì zhōng¹⁹⁰ fù néng chù chù shì xiàn niè pán
菩萨摩诃萨安住是中¹⁹⁰，复能处处示现涅槃，
shì gù míngwéi dà bō niè pán
是故名为大般涅槃。

jiā shè shànnán zǐ shàn nǚ rén ruò yù yú cǐ dà bō niè
“迦叶，善男子、善女人，若欲于此大般涅槃
pán ér niè pán zhě dāng rú shì xué¹⁹¹ rú lái cháng zhù fǎ sēng
槃而涅槃者，当如是学¹⁹¹，如来常住，法、僧
yì rán
亦然。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shèn qí shì zūn rú lái gōng
迦叶菩萨复白佛言：“甚奇！世尊！如来功
dé bù kě sī yì fǎ sēng yì ěr bù kě sī yì shì dà niè pán
德不可思议；法、僧亦尔，不可思议；是大涅槃
yì bù kě sī yì ruò yǒu xiū xué shì jīng diǎn zhě dé zhèng fǎ yǎn¹⁹²
亦不可思议。若有修学是经典者，得正法眼¹⁹²，
néng wéi liáng yī ruò wèi xué zhě dāng zhī shì rén máng wú huì yǎn wú
能为良医；若未学者，当知是人盲无慧眼，无
míng suǒ fù
明所覆。”

大般涅槃经卷第三

¹⁸⁹ 大正藏：足；永乐北藏：是；龙藏：是

¹⁹⁰ 大正藏：若诸菩萨摩诃萨等安住是中

¹⁹¹ 大正藏：皆作是学

¹⁹² 大正藏：门

● 结诵仪

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó fó ná mó fǎ ná mó sēng
南無佛 南無法 南無僧 (合掌三称)

ná mó yí qiè rú lái yīng zhèngděng jué
南無一切如来.应.正等觉 (合掌三称)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó dà bō niè pán jīng
南無大般涅槃经 (合掌三称)

fā yuàn wén
发愿文

zhì xīn chàn huǐ wǒ yǔ yī qiè zhòng shēng cóng wú
志心忏悔。我(某甲)与一切众生，从无
shǐ lái mí shī zhēn xīn liú zhuǎn shēng sǐ liù gēn zuì zhàng wú
始来，迷失真心，流转生死，六根罪障，无
liàng wú biān yuán miào fó shèng wú yǐ kāi jiě yī qiè suǒ yuàn
量无边，圆妙佛乘，无以开解，一切所愿，
bù dé xiàn qián wǒ jīn dú sòng dà bō niè pán jīng yǐ cǐ shàn gēn
不得现前。我今读诵大般涅槃经，以此善根，

fā lù hēi è guò xiàn wèi lái sān yè suǒ zào wú biānzhòng zuì
发露黑恶，过、现、未来三业所造无边重罪，
jiē dé xiāomiè shēn xīn qīng jìng huòzhànguānchú fú zhì zhuāngyán
皆得消灭，身心清净，惑障蠲除，福智庄严，
jìng yīn zēngzhǎng zì tā héngyuàn sù dé yuánchéng yuànzhū rú lái
净因增长，自他行愿速得圆成。愿诸如来
cháng zài shuō fǎ suǒ yǒugōng dé qǐ suí xǐ xīn huí xiàng pú tí
常在说法，所有功德起随喜心，回向菩提，
zhèngcháng lè guǒ mìngzhōng zhī rì zhèngniànxiànrán miànjiàn mí
证常乐果。命终之日，正念现前，面见弥
tuó jí zhūshèngzhòng yī chà nà qīng shēngliánhuāzhōng pǔ yuàn
陀及诸圣众，一刹那顷，生莲华中。普愿
zhòngshēng jù chéng fó dào
众生，俱成佛道。

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身同生极乐国

sān guī yī
三皈依

zì guī yī fó dāngyuànzhòngshēng tǐ jiě dà dào fā wú shàng xīn
自皈依佛，当愿众生，体解大道，发无上心；
zì guī yī fǎ dāngyuànzhòngshēng shēn rù jīngzàng zhì huì rú hǎi
自皈依法，当愿众生，深入经藏，智慧如海；
zì guī yī sēng dāngyuànzhòngshēng tǒng lǐ dà zhòng yī qiè wú
自皈依僧，当愿众生，统理大众，一切无
ài hé nánshèngzhòng
碍。和南圣众。

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪